T.C.
TRAKYA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
BALKAN ÇALIŞMALARI ANABİLİM DALI
YÜKSEK LİSANS TEZİ

YUNANCADAN TÜRKÇEYE GEÇMİŞ ALINTI SÖZCÜKLERDE GÖRÜLEN SES OLAYLARI ÜZERİNE BİR İNCELEME

HÜLYA SAYGIN AKBAŞAK

TEZ DANIŞMANI
DR. ÖĞR.ÜYESİ SEVGİ ÖZTÜRK

EDİRNE 2020

TRAKYA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
BALKAN ÇALIŞMALARI ANABİLİM DALI
DOĞRULUK BEYANI

Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü tez yazım kurallarına uygun olarak hazırladığım bu tez çalışmasında, tüm verilerin bilimsel ve akademik kurallar çerçevesinde elde edildiğini, kullanılan verilerde tahrifat yapılmadığını, tezin akademik ve etik kurallara uygun olarak yazıldığını, kullanılan tüm literatür bilgilerinin bilimsel normlara uygun bir şekilde kaynak gösterilerek ilgili tezde yer aldığını ve bu tezin tamamı ya da herhangi bir bölümünün daha önceden Trakya Üniversitesi ya da başka bir üniversitede tez çalışması olarak sunulmadığını beyan ederim.

10/09/2020

Hülya SAYGIN AKBAŞAK

Tezin Adı: Yunancadan Türkçeye Geçmiş Alıntı Sözcüklerde Görülen Ses Olayları Üzerine Bir İnceleme

Hazırlayan: Hülya SAYGIN AKBAŞAK

ÖZET

Anlamsal veya biçimsel olarak değişikliğe uğrayıp varlıklara ya da nesnelere ad olan sözcükler, dilden dile kültürden kültüre geçiş yaparak, alıntı sözcük kavramının doğmasına neden olur.

Toplumların bir arada yaşama, kültür ilişkileri, ticaret, siyaset, savaşlar, aynı din çerçevesinde bulunmaları gibi etkenler, diller arasında sözvarlığı açısından alışverişe yol açmaktadır.

Diller arası ilişkilerin artışıyla birlikte en başta sözcükler olmak üzere, bir takım ses, yapı ve söz dizim öğeleri de dilden dile geçebilmektedir.

Geçmişten günümüze kadar zaman zaman aynı coğrafyayı paylaşan Türk ve Yunan toplumu arasındaki ilişkiler, uzun tarihsel bir geçmişe dayanmaktadır. Türkler ve Yunanlar ya komşu toplumlar olarak ya da, yan yana aynı coğrafi sınırlar içinde günümüze kadar yaşamışlardır. Ve bu durum dilde de etkisini göstermiş, Yunancadan Türkçeye dört yüz iki alıntı sözcüğün geçmesine neden olmuştur.

Bu çalışmamızda dört yüz iki Yunanca kökenli sözcük incelenmiş, ses ve anlam değişikliğine uğrayan sözcüklerin oranı verilmek istenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Türkçe, Yunanca, alıntı sözcükler, ses olayları.

Name of Thesis: A Study on Sound Phenomena Seen in Past Excerpted Words from Greek to Turkish

Prepared by: Hülya SAYGIN AKBAŞAK

ABSTRACT

Words that change semantically or formally and which are names to entities or objects, transition from language to language to culture to culture, resulting in the creation of the concept of quote words.

Factors such as the coexistence of societies, cultural relations, trade, politics, wars, and the fact that they exist within the same religious framework lead to exchange between languages in terms of vocabulary.

With the increase of inter-linguistic relations, a number of voice, structure and syntax elements, especially words, can be passed from language to language.

The relations between Turkish and Greek society, which share the same geography from time to time from past to present, are based on a long historical background. Turks and Greeks have lived either as neighbouring societies or side by side within the same geographical boundaries to the present day. And this has had its effect in the language, causing four hundred and two quoted words to be passed from Greek to Turkish.

In this study, four hundred and two words of Greek origin were examined and the proportion of words that had undergone sound and meaning changes was asked to be given.

Key Words: Turkish, Greek, quoted words, audio events.

ÖNSÖZ

Canlı bir varlık olan dil, hem toplumsal hem de kültürel nedenlerle kurulan iletişimin doğal sonucu olarak değişmekte ve gelişmektedir.

Bu değişim ve gelişim ses, şekil, anlam ve söz varlığı çerçevesinde gerçekleşmektedir. Zaten canlı bir varlık olan dil, bahsedilen bu değişimle birlikte, beraberinde ya yeni sözcük oluşturmakta ya da alıntı yapma görevi ile karşımıza çıkmaktadır.

Bu çalışmamızda Yunancadan Türkçeye geçen alıntı sözcüklerdeki ses olaylarına değinilmiş, ses ve anlam değişikliğine uğrayan sözcüklerin oranı verilmek istenmiştir.

Tez yazım süreci boyunca sabrını, desteğini ve bana olan inancını hiçbir zaman eksik etmeyen değerli hocam Dr. Öğr. Üyesi Sevgi Öztürk'e sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

Yükseköğrenim hayatım boyunca bana hep inanan ve destek olan Çağdaş Yunan Dili Edebiyatı bölüm hocalarından sayın Doç, Dr. İbrahim Kelağa Ahmet'e, sayın Dr.Öğrt. Üyesi Ferhan Kırlıdökme Mollaoğlu'na ve sayın Öğr. Gör. Burcu Caymaz Bilgin'e , ayrıca eşim Cüneyt Akbaşak, biricik oğlum Buğra Barkın Akbaşak ve kardeşim Duygu Akbaşak' a gösterdikleri sabır, maddi manevi destekleri için teşekkürü bir borç bilirim.

Hülya Saygın Akbaşak

Edirne 2020

İÇİNDEKİLER

ÖZET ..... **i**
ABSTRACT ..... **ii**
ÖNSÖZ ..... **ii**
İÇİNDEKİLER ..... **iv**
KISALTMALAR ..... **vi**

BİRİNCİ BÖLÜM **1**
1.GİRİŞ **1**
1.1. Alıntı Sözcük Kavramı **1**
1.1.1.Alıntı Sözcük Nedir? **1**
1.2. Diller Neden Alıntılama Sürecine Girer? **2**
1.2.1.Toplumun Yeni Bir Varlık, Nesne ya da Kavramla Karşılaşması **6**
1.2.2. Coğrafi Sebepler **7**
1.2.2.1. Yer Adları **8**
1.2.2.2.Direy ve Bitey (Fauna ve Flora) adları **9**
1.2.2.3. Gemi ve Denizcilikle ilgili Kelimeler **9**
1.2.2.4. Unvan Adları **10**
1.2.3. Sosyal Sebepler **10**
1.2.4. Politik ve Ekonomik Sebepler **11**
1.2.5. Bilim ve Teknolojideki Gelişmeler ve İletişimin Hızlanması **13**
1.3. Üst Katman, Alt Katman ve Yan Katman İlişkisi **15**
1.3.1.Üst katman (Superstratum) **16**
1.3.2. Alt Katman (Substratum) **17**
1.3.3. Yan Katman (Adstratum) **19**
1.4. Türk Dilinin Tarihi Gelişimi **19**
1.4.4. Eski Türkçe Dönemi (MS.6yy- 10.yy) **22**
1.4.4.1.Orhon Türkçesi (Köktürkçe) **23**
1.4.4.2. Uygurca (9-12yy.) **26**
1.4.5. Orta Türkçe Dönemi (11.yy- 16yy) **26**

1.4.6. Yeni Türkçe Dönemi (16.yy. ve sonrası) 30
1.4.7. Modern / Cağdaş Türkçe Devri (20.yy. dan günümüze) 31
1.5. Tarihi Dönemlerdeki Söz Varlığının Alıntı Sözcükler Noktasındaki Durumu 34
1.6. Yunanca Sözcüklerin Türkçeye Giriş Serüveni 38
1.6.1 "Yunan, Rum, Yunanca, Rumca" Terimleri 38
1.7. Türk, Yunan ve Türkçe, Yunanca İlişkileri 40

İKİNCİ BÖLÜM 45
2.1. Yunancadan Türkçeye Geçmiş Sözcükler 45

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM 78
3.1.Türkçe Sözlükte Yer Alan Yunanca Sözcüklerdeki Ses Olayları 78
3.1.1.Ünlü Düşmesine Uğrayan Sözcükler 78
3.1.2.Ünlü Türemesine Uğrayan Sözcükler 83
3.1.3.Ünsüz Türemesine Uğrayan Sözcükler 84
3.1.4.Ünsüz Düşmesine Uğrayan Sözcükler 85

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM 86
4.1.Türkçe Sözlükte Yer Alan Yunanca Sözcüklerdeki Anlam Olayları 86
4.1.1 Anlam Değişmesine Uğrayan Sözcükler 86
4.1.1.1. Anlam Kötüleşmesine Uğrayan Sözcükler 91
4.1.2. Anlam Daralmasına Uğrayan Sözcükler 93
4.1.3. Anlam Genişlemesine Uğrayan Sözcükler 95
4.2.Anlamı Değişmeden Geçen Sözcükler 100
4.3. Çok Anlamlılık 142
4.4. Bir Yardımcı Fiille Birlikte Deyim Anlamı Kazananlar 145

SONUÇ 152
Türkçe Sözlükte Yer Alan Yunanca Sözcüklerin Sayı ve Yüzdelik Oranları .. 153
KAYNAKLAR 154

KISALTMALAR

a.	Ad
Ant.b.	Anatomi bilimi
bit.b.	Bitki bilimi
dil.b.	Dil bilimi
din.b.	Din bilimi
den.	Denizcilik
esk.	Eski
e.Yun.	Eski Yunanca
far.	Farsça
fel.	Felsefe
fizy.	Fizyoloji
gök b.	Gök bilimi
hlk.	Halk
kim.	Kimya
mec.	Mecaz
Rum.	Rumca
s.	Sayfa
sf.	Sıfat
sp.	Spor
tar.	Tarih
tek.	Teknik
TDK	Türk Dil Kurumu
T. Szlk	Türkçe Sözlük
Ünl.	Ünlem
Öz. a.	Özel Ad
Vb.	Ve Benzeri

Yay.	Yayınları
Y. Szlk.	Yunanca Sözlük
yy.	Yüzyıl
Yun. fel.	Yunan Felsefesi
Zf.	Zarf

BİRİNCİ BÖLÜM

1.GİRİŞ

1.1. ALINTI SÖZCÜK KAVRAMI

1.1.1.Alıntı Sözcük Nedir?

İletişim; tarihin başlangıcı ile birlikte insanlığın en büyük ihtiyacı olmuştur. Doğası gereği birbiriyle etkileşime giren insanoğlu, kurduğu bu bağlar ile toplumları oluşturmuştur. Günay Karaağaç'ın ifadesiyle "*toplum hayatı, değişik yer ve zamanlara ait insanların birbirine kendi bilgilerini ve ürünlerini sunmalarından ibaret bir döngüdür.* (Karaağaç,2009:137). Ve bu döngüde iletişimin gerçekleşebilmesi için gereken en önemli unsur dildir. Dil; bu süreci oluşturan, süreci sistemli hale getiren canlı bir varlıktır.

Sosyal yaşamda iletişimin gerekliliği, en çok vasıta görevi üstlenen dili etkilemiştir. Çünkü dil, dış dünyanın içselleştirilip düşünsel bir kimliğe büründürmenin yegâne aracıdır.

Varlıklara ya da nesnelere ad olan sözcükler, anlamsal veya biçimsel olarak değişikliğe uğrayıp dilden dile, kültürden kültüre geçiş yaparlar. İşte bu geçiş "alıntı sözcük" kavramının doğmasına neden olmuştur.

"TDK tarafından Güncel Türkçe Sözlükte alıntı sözcük *"başka bir dilden alınmış kelime, kırpıntı, küçük parça. Bir dile başka bir dilden geçen sözcük."* şeklinde tanımlanabilir.

Alıntı sözcükler:

a) Bilgi alıntıları

b) Özenti alıntıları

olarak ikiye ayrılır.

Karaağaç bilgi alıntıları ve özenti alıntıları ile ilgili şu bilgilere yer vermiştir.[1]

Bilgi alıntıları: Toplumsal etkileşimle birlikte öğrenilen yeni kavramların, kaynak dilden alıcı dile geçmesi durumudur. Başka bir ifadeyle; yeni bir nesne kavram ya da durum alıcı dilde, kaynak dildeki haliyle ya da alıcı dilin şekil ve ses özelliklerine göre değişiklik göstererek yer bulur. Ayrıca bu alıntılar bize, bir toplumun neler öğrettiğini de gösterir. İhtiyaçtan kaynaklanan bu alıntılarda, çoğu zaman Türkçe'nin mantığına uygun kelimeler oluşturulmaya çalışılır.

Özenti alıntıları: Bu alıntıların bilgi dünyası ve alıcı dilin ihtiyaçlarıyla bir ilgisi yoktur. Öğrenme ya da bilgilenme temeline dayanmayan alıntılardır. Moda ve özenti yönüyle dil dışı konuların alıcı dile geçtiği sözcüklerdir. Özenti alıntıları için çoğu zaman söz varlığında yerli bir karşılık vardır. Genellikle ses ve şekil değişikliğine uğramadan kaynak dildeki halleriyle kullanılır. Bilgi alıntılarına göre dilde kalıcılık özellikleri daha az olduğu için, bu tür alıntıların çokluğu dil açısından tehlike oluşturmaktadır.

1.2. Diller Neden Alıntılama Sürecine Girer?

Dünya üzerinde 6000 civarında konuşulan dil olduğu söylenmektedir. Bu dillerin her birinin kendine has bir söz varlığı bulunmaktadır. Ayrıca az ya da çok her dilin, söz varlığında başka dillerden alınmış kelimeler bulunmaktadır. En ilkel toplumlarda bile, komşu toplumların dillerinden kelimeler alınmıştır. H.H. Hock'un belirttiğine göre *dil ilişkilerinin en yaygın ve en doğal sonucu, başka dillerden alınan kelimelerdir*[2]

[1] G. Karaağaç, *"Alıntı Kelimeler Üzerine Düşünceler"* TDK Yay., Ankara, 1998, s. 499-510
[2] Hans Henrick Hock; *Principle of Lingustic*, New York, 1991, s. 380

Diller arasındaki kelime alışverişinin sebeplerini H.H. Hock Ve Lyle Campbel *ihtiyaç (need) ve özenti (prestige)* olarak ikiye ayırır. [3]

Başka bir toplumdan alınan bir nesne ya da kavram, dil konuşucuları tarafından öncelikle ilk karşılaştıkları halleriyle birlikte dile alınmaktadır. Bu sebeple birçok dilde ortak kelimeler bulunur. Örneğin; *patates, kahve, çikolata, domates* vb. kelimeler hem yazılış hem de okunuş farklarıyla birçok dilin söz varlığında yaşamaktadır.

Günay Karaağaç'ın *"bilgi alıntıları"* ve *"özenti alıntıları"* olarak yaptığı sınıflandırmanın temelinde de, *"ihtiyaç ve özenti"* sebepleri yatmaktadır. Karaağaç'ın aktardığına göre *"bilgi alıntıları"* bize bir toplumun neler öğrettiğini göstermesine rağmen, *"özenti alıntıları"* ise bilgi dünyası ve alıcı dilin ihtiyaçlarıyla hiçbir ilgisi yoktur.[4]

Mustafa Özkan'da batı kökenli kelimelerin Türkçede kullanılmasını; kabaca, ihtiyaç, özenti, yenilik arzusu, bilgisizlik, üşengeçlik ve gösteriş merakı gibi sebeplere bağlamaktadır.[5]

[3] Lyle Campbel, *Historical Linguistics: An Indroduction,* Edinburg Uviversity Press, 1998, s. 59
[4] G. Karaağaç "*Alıntı Kelimeler Üzerine Düşünceler*" TDK Yay., Ankara, Ağustos 1998, s.59
[5] M. Özkan " İletişim Aracı Olarak Dil ve Kitle İletişim Araçlarında Türkçenin Kullanılışı Üzerine",III. Uluslararası Türk Dil Kurultayı 1996, TDK Yay., Ankara 1999, s.871-881

Ahmet Buran ise "*Yabancı Diller Karşısında Türkçe"* başlıklı kısa yazısında, yabancı unsurların dilimize giriş sebeplerini;

a. Sosyal hayattaki köklü değişiklikler

b. Din ve medeniyet dairesi değişiklikleri

c. Tercüme faaliyetleri

d. Alfabe değişikliği

e. Geri kalmışlık

f. Dil bilincinin eksikliği

g. Yabancı dilde eğitim

h. Çok coğrafya değiştirmek

Şeklinde belirtmiştir[6]

Genelde, alıcı dilin söz varlığında yerli bir kelime bulunmuyorsa "*bilgi alıntıları*", çoğu zaman söz varlığında yerli bir karşılık varsa "*özenti alıntıları"* olarak tanımlamıştık.

Bilgi alıntılarında yani ihtiyaçtan kaynaklanan alıntılarda çoğu zaman Türkçenin mantığına uygun kelimeler oluşturmaya çalışırız. Özenti alıntılarında ise söz varlığımızda zaten var olan kelimeleri kullanmayı tercih ederiz. Örneğin; *blender-karıştırıcı, laptop-dizüstü, vantilatör-yelveren, viyadük-köprü*, yol şeklinde karşılık bulunmuştur. Öte yandan *OK, yes, pardon* gibi özenti alıntıları yerine dilimizde zaten aynı anlamlarla var olan *peki, tamam, evet, özür dilerim, kusura bakma* gibi kelimeleri kullanırız.

[6] A. Buran *"Yabancı Diller Karşısında Türkçe"* Türk Yurdu, Şubat-Mart 2001, s. 79-82

Buna rağmen alıcı dilde özenti alıntıları daha fazladır. Örneğin; İngilizce domuz eti anlamında *pig flesh* ve dana eti anlamında *cow flesh* kelimeleri varken, özellikle yemek adı olarak kullanıldığında bunların yerine İngilizler, Fransızca *pork* ve *beef* kelimelerini tercih etmektedirler. İngilizcede buna benzer birçok yemek adı Francızca'dan alınmıştır.[7] Türkçede de *biftek, rosto* gibi İngilizce ve Fransızca yemek adları yaygınlaşmaktadır. Yine yukarıda da bahsettiğimiz *OK, pardon* kelimelerinin de kullanımı dilimizde yaygınlık kazanmıştır.

Osmanlı Türkçesinde de özellikle Divan Edebiyatında sıklıkla kullanılan Arapça ve Farsça kelimeler, dilimize özenti sebebiyle girmiş ve uzun yıllar söz varlığımızda yerini almıştır.

Özenti alıntıların kaynağını Günay Karaağaç *"din ve edebiyat"* olarak gösterir.[8] Örneğin Türkçede, *ay* yerine Arapça *kamer* ya da Farsça *mah/meh; güneş* yerine Arapça *şems* ya da Farsça *Hurşit*; *göz* yerine Farsça *çeşm* kelimeleri yüzlerce yıl dilimizde kullanılmıştır. Edebiyatın yanı sıra din de sadece özenti alıntıları için değil, bilgi alıntıları için de kaynak teşkil etmektedir. Özellikle İslamiyet'in kabulü ile birlikte dilimize giren Arapça kelimeler, daha çok bilgi alıntılarıdır. Örneğin; Kutadgu Bilig'de geçen Türkçe *yalavaç (peygamber, elçi)* kelimesi 37 defa kullanılırken, Farsça *peygamber* kelimesi hiç kullanılmamış, Arapça *resul* kelimesi ise bir yerde geçmektedir.[9]

---

[7] Lylye Campbel "*Historical Lingustics: An Introduction*, Edinburg University Press, 1998, s. 59
[8] G. Karaağaç "*Alıntı Kelimeler Üzerine Düşünceler*" TDK Yay., Ankara, Ağustos 1998, s. 59
[9] D. Aksan " *Köktürkçeden bugüne Türkçede Ödünçlemeler Üzerine Bir SözcükİstatiĞi Araştırması"* Türk Dili Yay., Ankara, 1977,s. 345

Ancak daha sonraki yıllarda, özellikle Divan Edebiyatı döneminde Arapça kelimelerin özenti sebebiyle dilimize girdikleri açıktır. Dilleri, alıntılama sürecine sokan sebepleri şu şekilde sıralamak mümkündür. [10]

1.2.1.Toplumun Yeni Bir Varlık, Nesne ya da Kavramla Karşılaşması

Anlamını bilmediğimiz bir nesne ya da kavramı isimlendirmek için, onu daha önce kullananları taklit ederiz. Yani, yeni bir kavram ya da nesne, aslında dilimize adıyla birlikte girmektedir. Bu en doğal ve en kolay yöntemdir. Tıpkı, konuşmayı yeni öğrenen bir çocuğun çevredekileri taklit etmesi gibidir. Bir çocuk da annesinin *ekmek* dediğine *ekmek*; *su* dediğine *su* demektedir, *Ekmek* de *su* da çocuk için yeni bir nesnedir. Öğrenmeyi kolaylaştıran bu yöntemi hayatımız boyunca kullanmaktayız.

İslamiyet'in kabulü ile birlikte dilimize giren dini kelimeler, Osmanlı Türkçesi'nde İtalyanca ve Yunancadan alınan gemicilik ve denizcilikle ilgili kelimeler, bizim daha önce bilmediğimiz kavram ve nesne adları idi.

Tanzimat'ın ilanıyla birlikte sosyal hayatımıza giren *gazete, tiyatro, piyano* v.b. kelimeler, ekonomik ilişkilerin artmasıyla birlikte dilimize giren *banka, çek, kambiyo, makroekonomi* v.b. kelimeler yeni tanıştığımız nesne ya da kavramların adlarıdır.

Toplumun ilk kez karşılaştığı nesne ya da kavram, adıyla birlikte alınırken bazı karışıklıklar da meydana gelmektedir. Türkçede de halk arasında bazı özel marka adları, genel anlam kazanmaktadır.

[10] M.Sarı *Türkçenin Batı Dilleriyle İlişkisi* TDK Yay., Ankara 2008, s.95

Örneğin, bir marka adı olan *Mintax (mintaks)* ilk tanılan bulaşık deterjanı adı olması nedeniyle halk arasında yıllarca, özellikle kırsal kesimde bütün bulaşık deterjanlarının adı olmuştur. Aynı şekilde *nescafe, selpak, kalebodur* kelimeleri de genel anlam kazanmaktadır.

1.2.2. Coğrafi Sebepler

Tarih boyunca Türkçe, komşuluk ilişkisi içinde olduğu milletlerin dillerini etkilemiş ve bu milletlerin dillerinden de etkilenmiştir. Dilimize ağırlıklı olarak İtalyancadan, Yunancadan ve Ermeniceden girmiş olan kelimeler de coğrafi nedenlerle girmiştir.

Ana yurtlarından göç edip, yeni yerleşim yeri bulmak isteyen bütün kavimlerin dillerinde olduğu gibi, dilimizde de atalarımızın yeni bir coğrafyaya yerleşmeleri nedeniyle Türkçeye de birçok yabancı kelime girmiştir.

Anadolu'ya gelen Türkler yazı dilinde Arap alfabesini kullanıyordu; üstelik Türkçenin söz varlığında çok sayıda Arapça ve Farsça kelime vardı.

Mustafa Nihat Özün' e göre; 11.yüzyıldan itibaren, Ermenice ve Rumca ile karşılaşan Türkler, yeni yerleştikleri dünyada karşılaştıkları eşyaları, bitkileri ve yeni yaşam tarzlarıyla ilgili kelimeleri de kendi söz varlıklarına katmaya başladılar. Karşılaştıkları dünyaya ait yerleri ya da nesneleri adlandırmak için kendileri bazı kelimeler bulmakla beraber yer ya da nesne adlarının özgün şekillerini de kullanmışlardır.[11]

[11] M. Nihat Özön "Türkçe Yabancı Kelimeler Sözlüğü", İnkılap ve Aka Yay., İstanbul, 1962, s. 3

14.yüzyılda Rumeli'ye geçmeye başlayan Türklerin karşılaştıkları diller bu kez, İtalyanca ve Balkan Dilleri idi. Anadolu'ya sonradan gelen Türkler hangi bölgeye yerleşmişler ise, o bölgede daha önce konuşulan dilden kelime almışlardır. Bu sebeple Anadolu'nun batısında konuşulan Türkçede Grekçe alıntılar daha çok iken, Anadolu'nun doğusunda konuşulan Türkçede Ermenice alıntılar ağırlıktadır.[12] Ancak, İstanbul Türkçesinin yazı dilinde esas alınması, Standart Türkçenin söz varlığının oluşumunda Türkiye'nin batısının daha etkin olması gibi sebeplerle, Grekçe (Yunanca) alıntıların çoğu Standart Türkçenin söz varlığına girerken Ermenice alıntıların bir kısmı, ancak Anadolu ağızlarında varlıklarını sürdürebilmişlerdir.

Ayrıca coğrafi sebeplerle dilimize giren kelimelerin bir diğer özelliği de bu tip kelimelerin söz varlığımıza girişinin eski dönemlerde gerçekleşmesidir. Coğrafi sebeplerle dilimize giren kelimeler şu ana başlıklar atlında toplanabilir.

1. Yer adları
2. Bitey ve direy (Fauna ve flora)
3. Gemi ve Denizcilikle ilgili kelimeler
4. Unvan adları

1.2.2.1. Yer Adları

Türkler Anadolu'ya geldiklerinde genellikle, bulundukları coğrafyaya ait nesne, kavram ve yer adlarının özgün şekillerini, kendi söyleyiş özelliklerine uydurarak kullanmışlardır. Konuyla ilgili olarak Bilge Umar, *Türkiye'deki Tarihsel Adlar* isimli çalışmasında, Anadolu'da bulunan yer adlarının çoğunlukla Yunanca, kısmen de Ermeniceden alındığını belirtmiştir.[13] Örnek: Adana, İzmir, Kapadokya, Konya, İstanbul, Ankara, Antalya, Antakya.

[12] Robert Dankoff, "*Armenian Loanwords in Turkish",* Otto Harrasowitz, Wieshaben, 1995, s.11
[13] B. Umar, *"Türkiye'deki Tarihsel Adlar",* İnkılap ve Aka Yay., İstanbul 1993

1.2.2.2. Direy ve Bitey (Fauna ve Flora) adları

Sadece yerleştiğimiz yerler değil buraya ait olan iklim, bitki örtüsü ve buralarda yaşayan canlılar da adlarıyla birlikte hayatımıza girmiştir. Daha çok deniz ürünleri, -balık adları- olmak üzere Yunanca, Ermenice ve İtalyancadan birçok kelime dilimizegirmiştir. Örneğin; *iskorpit, çiroz, ahtapot, istavrit, istiridye, izmarit* gibi deniz canlılarına ait isimler Yunancadan, *barbunya, iskormoz,* gibi deniz canlılarına ait isimler İtalyancadan, *torik, madımak, pezik ve pancar* gibi balık ve bitki adları Ermeniceden dilimiz girmiştir.[14]

Zeynep Korkmaz, Tietze'den aldığı örneklere dayanarak Türkçede tarım aletleri, bitki, sebze, meyve, çiçek adları ile balıkçılık, yemek kültürü vb. alanlara ait Yunanca, Ermenice, İtalyanca ve Slav dillerinden çok sayıda kelime bulunduğunu belirtir.[15]

1.2.2.3. Gemi ve Denizcilikle İlgili Kelimeler

Her milet başka toplumlara üstün olduğu yönle ilgili bir şeyler öğretir ve başka toplumların dillerine de üstün oldukları konuyla ilgili kelimeler verebilir. Bununla ilgili olarak Fransızlar *moda, mutfak* ve *yönetim* konularında birçok dile kelime vermiştir. Türkler, yönetim ve askerlikle ilgili birçok kelimeyi Arap Dünyasına kazandırmıştır. Cenevizliler de gemicilikte Türklere nazarn daha üstün oldukları için, Türkçeye gemicilik ve denizcilikle ilgili birçok kelime vermişlerdir.

Türkler 14. Yüzyılda Osmanlı Devleti'nin kuzeye doğru genişlemesiyle birlikte, Karadeniz kıyılarında Cenevizler ile karşılaşmıştır. [16] Bu yeni dünyanın meslek adları ile ilgili kelimeler de Türkçenin söz varlığını etkilemiştir.

---

[14] Robert Dankoff, "*Armenian Loanword in Turkish*", Otto Harrasowitz Verlag, Wiasbaden 1995, s.15
[15] Z. Korkmaz, "*Batı Kaynaklı Yabancı Kelimeler ve Dilimiz Üzerine Etkileri",*" *Türk Dili Üzerine Araştırmalar",* TDK Yay., 1995, s.948-959
[16] M. Nihat Özön, *Türkçe Yabancı Kelimeler Sözlüğü*, İnkılap ve Aka Yay.,İstanbul,1962, s.3

1.2.2.4. Unvan Adları

Osmanlı yönetimi boyunca yazılan kitaplardaki özellikle tarih kitaplarında, batı dillerine ait bazı unvanların Türkçede de kullanıldığı görülmektedir. Örnek olarak *amiral, çar, çariçe, dük, ekselans, kont, kral, kraliçe, mareşal, imparator, voyvoda* kelimeleri verilebilir.

1.2.3. Sosyal Sebepler

Tıpkı insan hayatında olduğu gibi toplumların hayatında da zorunlu ya da tercihli değişiklikler bulunmaktadır. Türk toplumu bahsedilen bu değişiklilere "Tanzimat" olarak adlandırılan dönemle girmiştir. Batılılaşma olarak da adlandırılan bu süreç, aslında batının kendi gibi olmayan toplumları eğitme ve modernleştirme çabalarının bir sonucuydu.

Nuray Mert, Norbert Elias'ın *History of Manner* başlıklı çalışmasına atıfta bulunarak, batı uygarlığının dünyaya yayılma sürecinde, batının, dünyanın "üst sınıfı" konumuna geldiğini ve batı dışı toplumların, üstün olan uygar davranış kodunu batıda aradığını belirtmektedir.[17]

[17] N. Mert *"Osmanlı'da Gündelik Hayatın Değişimi*" Kaktüs Yay., İstanbul 2000, s.11

Aslında bu durum batının sömürgeciliği legalleştirmek için uyguladığı bir yöntemdi. Çünkü batılılar, kendi mutlak üstünlüğüne inanarak, geri kalmış sömürge toplumlarının yer altı ve yer üstü kaynaklarını kendi topraklarına taşırken, bir yandan da kendi kültür ve hayat tarzlarını sömürge topraklarına getiriyorlardı.

Bu inançla, uygar batının hayat anlayışını ve kendi kültürünü sömürge ülkelerine taşıması, yerli halkların dillerini de etkilemiştir. Örneğin, Hristiyan misyonerler sömürge ülkelerine İncil'in kutsal mesajlarını taşıyabilmek için, yazı sistemi bulunmayan Afrika'da, konuşulan birçok dili önce bir yazı sistemine kavuşturmuşlar, sonra da bu yazı diline İncil'i tercüme etmişlerdir. Ve bugün Afrika kıtasında, yarısı İngilizce, Fransızca ya da İspanyolca, yarısı da yerli halkın dili olan birçok melez dil yaşamaktadır.

18.yüzyılın sonunda dünyanın diğer kısmı batıyı, kendine göre daha uygar ve daha modern olarak görmekteydi. Günümüzde de batının sahip olduğu kültüre, diğer toplumların örnek alması gerektiği inancı, zayıflamış olsa da halâ devam ettiği söylenebilir.

1.2.4. Politik ve Ekonomik Sebepler

Türkçe'nin Batı dillerinden olan İtalyanca ile ilk yoğun ilişkisi 12. ve 13. yüzyıllara dayanır. Tanpınar; Malazgirt Zaferini kazandığımız yıllarda Venediklilerin Doğu Akdeniz ticaretinde aktif olduklarını, 1270'te Sivas'ta, 1304'te Tebriz'de ticaret konsolosluklarının bulunduğunu, Fatih döneminde ise İtalyanca – Osmanlı ticaret ilişkileri açısından en parlak yıllar olduğunu belirtmiştir.[18]

Kabul etmek gerekir ki Türkçenin İtalyanca ile olan ilişkisi ticarete bağlı olarak alınmış, denizcilik ve müzik terimleri dışında, ekonomi ve politika çerçevesinin

[18] A. Hamdi Tanpınar *19 uncu Asır Türk Edebiyatı* Çağlayan Kitapevi, İstanbul, 1985, s. 27

pek de dışına çıkamamıştır. Bunda Osmanlı'nın kapalı bir toplum olması ya da en azından ekonomi ve ticarette güçlü bir devlet olması en önemli etken olmuştur.

Başka bir ifadeyle, Osmanlılar ekonomi ve ticarette bu kadar güçlü olmasaydı Osmanlı İtalyan ilişkilerinin yaşandığı dönemde, İtalyanca daha büyük oranda dilimize kelime verebilirdi.

Türkçe, Fransızca ve İngilizce ile ekonomik ve politik sebeplerle etkileşim haline girmiş olsa bile, bu alanların dışına çıkmıştır. Çünkü bu diller ile etkileşime girdiğimiz dönemler, toplumumuzun ekonomi ve politika alanlarında zayıf olduğu ve bu sorunlara çözüm bulmak için bu dillerin kültürlerinden medet umduğu dönemlerle örtüşmektedir. Bu nedenle dilimizdeki İtalyanca kelimeler terim ağırlıklıyken, Fransızcadan ve İngilizceden alınan kelimeler arasında terim anlamı olmayanların sayısı da oldukça fazladır. Örnek olarak *acenta, avukat, politika, balyos, banyo, ciro, borsa, fatura, iskonto, kasa, piyango* vb. ekonomi ve politikayla ilgili ilk karşılaştığımız İtalyanca kelimelerdir.

Fransızca ve Türkçe arasındaki ilişki de ekonomik ve politik sebepler ile başlamış, kapitülasyonlarla ticarette birtakım ayrıcalıklar elde eden Fransız tüccarlar için, Osmanlı toprakları cazip hale gelmişti. Ancak, her ne kadar ekonomi ve politikaya bağlı olarak başlamış olsa bile, Tanzimat ile birlikte politik ve kültürel yönü ağır basmıştır. Ekonomiye ait kelimeler İtalyancadan alındığı için, bu alanda Fransızca kelimelerin dile girişini engellemiştir.

Bugün bile müzik, ticaret, denizcilik ile ilgili terimlerin İtalyanca şekillerinin kullanılıyor olması, alıntılarda önceliğin ilk karşılaşılan dile ait olduğunu göstermektedir.

İlk Türkçeden Türkçeye sözlüğümüz olan Kamus-i Türki' de de politika, sanat ve kültür alanlarına ait yaklaşık 170 Fransızca kelimelerden örnekler şu şekildedir; *abone, aktris, aktör, amiral, apartman, apolet, ataşe, avukat, balkon, balon, broş, doktor, domates, elektrik, fanila, figüran, istasyon, jimnastik, jüri, kabine, kont, kontes, kupa, kupon, madam, manto, palto, pantolon, roman, salon, silindir, sivil, şık, tabaka, tren, tualet, üniforma, vize.*

Tanzimat ile birlikte tercüme odalarının kurulması, ilk tıp mektebinde derslerin Fransızca okutulması, dış işleri memurlarına Fransızca öğretimi için kurslar düzenlenmesi, dış politikada da Avrupa'ya temsilciler gönderilmesi, Fransızca kelimelerin dilimize girmesinde önemli etkenlerdendir.[19]

Türkçe'nin İngilizce ile olan ilk ilişkisi, 16. yüzyılda Osmanlı topraklarında iş yapan tüccarlar aracılığıyla gerçekleşmiştir.

Kapitülasyonlarla ayrıcalık elde eden Fransız tüccarlardan bağımsız olarak ticaret yapmak isteyen İngilizler, bu konuda epey uğraşmışlar ve başarılı da olmuşlardır. Ancak kabul etmek gerekir ki İngilizce ile Türkçe arasındaki ilişki Amerika'nın II. Dünya savaşı sonrasında dünya liderliği ile paralel olarak gelişmiştir. Ayrıca Türkiye'nin Nato üyesi olmasından sonra da (1952), iki ülke arasında ekonomik, askeri ve politik alanlarda yapılan iş birliği de Türkçe'nin İngilizce ile olan ilişkisini arttırmıştır.

1.2.5. Bilim ve Teknolojideki Gelişmeler ve İletişimin Hızlanması

İnsanoğlu iletişimi, yazının icadına kadar söz ile kurmuştur. Yüzyıllar boyunca kuşaktan kuşağa bilgi ve kültür ancak sözle aktarılırken, yazının icadıyla birlikte bilginin kayıt altına alınması, sonraki nesillere aktarımını kolaylaştırmıştır.

İnsanlık, televizyon ve radyo gibi sözlü –görüntülü iletişim araçlarının icadıyla farklı bir iletişim anlayışı ile karşı karşıya kalmıştır. *"İkinci sözlü iletişim"* olarak adlandırılan bu dönem her toplum için birtakım farklı gelişmeleri de beraberinde getirmiştir. Türk toplumu henüz yazılı iletişim araçlarından yeterince faydalanacak seviyede değilken -okuma yazma oranı düşükken- televizyon ve radyo gibi iletişim araçlarıyla tanışması, her alanda olduğu gibi dil içinde sakıncalı durumların ortaya çıkmasına neden olmuştur.

---

[19] M. Nihat Özön, *Türkçe Yabancı Kelimeler Sözlüğü*, İnkılap ve Aka Yay., İstanbul,1962, s.3

Batı *İkinci sözlü iletişim* dönemiyle karşılaştığında, çok yüksek okuma –yazma seviyesine sahipti. Bu nedenle Türk toplumunda meydana gelen etki, batıdakinden çok farklıydı. Radyonun ülkemize girdiği yıllarda yaşanmış traji komik bir olay ile örneklendirebiliriz.

Ahmet Turan Alkan'ın, *Altıncı Şehir* [20] adlı kitabında, Sivaslı bir köylünün, beğenmediği sanatçıların, istediği radyoda asla çıkmayacağı garantisiyle radyoyu satın alması ve beğenmediği sanatçı çıktığında da radyoyu parçalaması bunlardan biridir.

Televizyonun da radyodan farklı bir serüveni yoktur. Yılmaz Erdoğan'ın Yönettiği *Vizontele* filmi, özelde Doğu'da küçük bir kasabanın, genelde Türk toplumunun televizyonla ilk karşılaşmasının komik hikâyesidir.

Türk Dili, bahsettiğimiz *ikinci sözlü iletişim* araçlarının (radyo ve televizyon) hayatımıza girmesiyle doğrudan etkilenmiştir. Radyo ve televizyonda yapılan bir dil yanlışının anında kitlelere ulaşması, telafisi zor zararlara yol açmaktadır.

Sözlü ve görüntülü iletişim araçlarının Türk diline verdiği zararların başında bütün diller arasında doğal işleyen ödünçleme sürecine Türkçenin aleyhinde müdahale etmesi gelmektedir. Bu ne demektir? Bütün dilbilimciler, alıntı kelimenin, alıcı dilin ses ve yazı sistemine uydurulmasını, ödünçleme sürecinin ilk basamağı olarak belirlemişlerdir. Daha açık bir ifadeyle, dilimize giren bir yabancı sözcük, önce Türkçenin ses ve yazı düzenine uydurulmaktadır. Ancak televizyon, doğal işleyen bu sürece müdahale etmekte ve alıntı kelimeleri Türkçenin ses ve yazı kurallarına uydurmadan kitlelere aktarmaktadır.

[20] A. Turan Alkan, *"Altıncı Şehir"*, Ötüken Yay., İstanbul, 1997.

Örneğin toplumumuz *Show tv* sayesinde *sh* harflerinin *ş* diye telaffuz edildiğini öğrendi, alfabemize de *w* ünsüzü eklendi. CNN ve NTV ise *si en en* ve *en ti vi* biçiminde batı kaynaklı telaffuzla dilimize yerleştirdi.

Bundan başka, radyo ve televizyon birçok yabancı kelimenin herhangi bir sansüre uğramadan kitlelere ulaşmasına da neden olmaktadır. Toplum öğrendiği bu kelimeyi özümsemeden, bir başkasıyla karşılaşmakta ve böylece kelimeyi yerli yersiz kullanmasına sebep olmaktadır.

Son yıllarda toplum hayatına internetin de girmesiyle, yazılı iletişim dönemi de başlamış oldu. Bu süreçte *chat* (çet) diye adlandırılan yazılı iletişim imkanı, beraberinde bazı sorunları da getirmiştir. Yazışmalarda karşıdakine çabuk cevap verme kaygısıyla, kelimelerde geçen ünlülerin yazılmadan iletişim kurma çabası bu sorunların başında gelmektedir. *Slm, nbr, mrb* ünsüz öbekleri *selam, ne haber, merhaba* kelimelerini karşılamaktadır.

Sonuç olarak iletişimin hızlanmasıyla dil ilişkilerinde de farklılıklar görülmeye başlanmıştır. İletişimin hızlı olmadığı dönemlerde, ödünç kelime, öncelikle alıcı dilin ses ve yazı sistemine uymak zorunda kalırken, artık; radyo televizyon ve bilgisayarın hayatımıza girmesiyle, ödünçlemenin bu ilk aşamasına uyulmamaktadır.

1.3. ÜST KATMAN, ALT KATMAN, YAN KATMAN İLİŞKİSİ

Üçüncü dünya ülkeleri tarafından batı kültürünün üst kültür olarak kabul edilmesi, dil ilişkilerinde yeni tasniflerin doğmasına neden olmuştur. Sosyal ve kültürel anlamda dil ilişkileri üç şekilde oluşabilir.

1. Üst katman (Superstratum)
2. Alt katman (Substratum)
3. Yan katman (Adstratum)

1.3.1.Üst katman (Superstratum)

Üst katman terimini Berke Vardar; "*Bir dilin alanı içinde bir süre etkili olup, o dilin yerini alamadan yalnızca bir takım aktarma olaylarına yol açtıktan sonra silinip giden dil"* şeklinde ifade etmektedir.[21]

Aynı terimi Hans Henrich Hock; "*Üst kültür ve bu kültüre ait olan dilin etkili olması hali"* şeklinde ifade ederken,[22]

Günay Karaağaç; "*Birden çok kavmin aynı siyasi ve coğrafi birlik içinde yaşadıkları yer ve zamanlarda gördüğümüz, işgal edenin veya yönetenin temsil ettiği dil, üst katman dili(superstratum, upper language ,dominant language) olarak ifade* edilebilir" demektedir.[23]

Genellikle siyasi ve iktisadi üstünlük, yönetici- yönetilen ilişkisi, özenti ve modalaşma gibi dil dışı konular ile ilişkilidir. Ayrıca üst katman dili, alt katman diline hem bilgi hem de özenti alıntıları sokar. [24]Dil ilişkilerinde, temasta bulunduğu dile daha çok unsur veren dillere üst katman dilleri denir.[25] Bu durumda Türkçe ile Yunancanın dil ilişkisinde, Türkçe egemen kültürün dili olduğundan Yunanca ile Türkçe ilişkisi üst katman ilişkisidir.

[21] B. Vardar, "*AçIklamalı Dilbilim Terimler Sözlüğü*" ABC Kitapevi, Ankara 1998
[22] Hans Henrick Hock, "*Principle of Lingustic"*, New York, 1991, s.408
[23] G. Karaağaç, "*Türkçenin Alıntılar Sözlüğü"* Akçay Yay., Ankara 2015
[24] G. Karaağaç, a.g.e.
[25] K. Demirci, "*Türkoloji İçin Dil Bilim; Konular, Kavramlar, Teoriler*" Anı Yay., Ankara 2015

19.yüzyıldan beri batının üst kültür olarak kabul edilmesi nedeniyle, Türkçe ve batı dilleri arasındaki ilişki üst katman etkisi olarak değerlendirilmelidir. Bunun dışında Germen dillerinden Frankça, Galyadaki Roman dilini üst katman olarak etkilemiştir.[26]

1.3.2. Alt Katman (Substratum)

Alt Katman Terimini Günay Karaağaç; "*Birden çok kavmin aynı siyasi ve coğrafi birlik içinde yaşadıkları yer ve zamanlarda gördüğümüz, işgal edilen ve yönetilenin temsil ettiği alt katmanın dili."* şeklinde ifade etmektedir.

Aynı terimi Berke Vardar; "*Çeşitli nedenlerle, bir bölgede bir başka dilin yerini aldığı, buna karşılık yeni dilde de izleri görülen dil."* olarak tanımlamıştır.

Hans Henrich Hock ise; *"Alt kültürün, üst kültürü etkilemesi durumu."* şeklinde tanımlamıştır.[27]

Toplumsal iki dilliliğin söz konusu olduğu yerde, alt katmandan söz edilir. Alt katmanlık sürecinde, belli dilsel sonuçlarla üst üste gelen etnogenetik bir sürecin yaşandığını gösterir.

Dil bilimde tam anlamıyla çözülemeyen konulardan biridir. Konunun karışıklığı ve zorluğu şundandır: Dillerdeki alt katman konusunu, etnik alt katman konusundan ayırıp, bağımsız olarak incelemek mümkün değildir. Alt katman konusunun çözümünde tarih, arkeoloji, etnografya ve antropoloji bilimlerinin veri ve bilgilerinden de yararlanmayı gerektirir.

Alt katman ilişkisi zaman zaman akrabaya dayanan ilişkiye yaklaşır. Alt katmanlık da akrabalık da etnogenetik ilişkinin olduğunu gösterir. Alıntıların bunlardan farkı budur. Alt katmanın dilsel ögelerinin özellikleri ve bu ögelerin gittikçe artan alıntılara göre çok yakın ve derinlemesine olmasının nedeni açıklanırken, iki dillilik konusu ortaya çıkar.

---

[26] B. Vardar, *"Açıklamalı Dilbilim Terimler Sözlüğü*", ABC Kitapevi, Ankara 1998
[27] Hans Henrick Hock, "*Principle of Lingustic"*, New York, 1991, s. 411

Alt katman oluş, bir dilden ikinci dile geçme süreciyle, karışık ve zor bir süreçle ilişkilidir. Bu süreç, iki dilliliğin uzun bir döneminin olduğunu gösterir. Uzun bir zamana yayılan iki dillilik, iki dilin karışmasına ve birbirine geçmesine yol açar. Alt katmanın dilsel özelliği iki dillilik temelinde açıklanabilir. Yalnızca geçmiş dönemlerde değil, günümüzde de görülebilir.

Örneğin Hint-Avrupa dil ailesinin bir kolu olan Keltçe, 5.yüzyılda kadar Fransızcanın temellerini oluşturmuş ve Fransızcanın alt katmanı olmuştur.[28]

Ayrıca, tarihi metinleriyle birlikte bugün Moğolca olarak bildiğimiz dil ise Türkçe ile melezleşip *karma (creole)* dil haline gelen bir dildir. Bu dilde Moğolların eski dili alt katman, Türkçeye ait gramer unsurları ve kelimeler üst katmandır.[29]

Son olarak; göç, sömürgeleme gibi tarihsel ve toplumsal olgular alt katmanın dil olarak ortadan kalmasına neden olur.[30]

[28] B. Vardar, *"Açıklamalı Dilbilim Terimler Sözlüğü*", ABC Kitabevi, Ankara 1998
[29] A. Bican Ercilasun, *Yeniçağ Gazetesi* 02.02. 2011
[30] B. Vardar, *a.g.e.*

1.3.3. Yan Katman (Adstratum)

Yan Katman terimi Hans Henrich Hock; "*Dillerin birbirini eşit olarak etkilediği durumdur"* şeklinde tanımlamaktadır.

Berke Vardar, "*Bir dilin kullandığı alana yakın ya da komşu bir bölgede konuşulan ve o dili çeşitli açılardan etkileyen dil."* şeklinde ifade eder. Örneğin Almanca Fransızcanın, Fransızca da Almancanın yan katmanıdır. [31]

Türkçe, Arapça ve Farsça'dan çeşitli dil kullanım unsurları alırken bir yandan da Fransızca ve Almanca ve İngilizceden de kelimeler almaya devam etmiştir. Dil ilişkileri sisteminde yan katman olarak nitelendirilen dil kullanım alışverişine göre Önce Fransızca sonraları İngilizce ile daha yakın bir dil dışı, dil içi teması kurulmuştur.[32]

1.4. TÜRK DİLİNİN TARİHİ GELİŞİMİ

Türk Dili hem yaşı hem de kökeni bakımından dünyanın en eski dillerinden biridir. Bugün iki yüz milyondan fazla konuşanı olan Türk dili, kendisi ile menşe bakımından yakınlığı olan veya olmayan pek çok dille etkileşime girmiştir. Etkileşime girdiği bu dillere kelime vermiş ve başka dillerden de kelime almıştır.

Tarih sahnesine çıktıkları dönemlerde Türkler, bugünkü Moğol, Tunguz ve Mançu'ların atalarıyla, batıda Fin-Ugorlarla, güneyde Çinliler ile temas halinde bulunmuşlardır.

---

[31] B. Vardar, *"Açıklamalı Dilbilim Terimler Sözlüğü*", ABC Kitabevi, Ankara 1998

[32] N. Memedova, "*Akraba Olmayan Dillerin Birbirine Etkisi ve Bu Etkileşimin Sonuçları"* Milli Folklor, 2009, Yıl 21, Sayı 83

Daha sonra güney-batıya doğru ilerleyen Türkler, Hint ve İran medeniyetleriyle de tanışmışlar İslamiyet'in kabulü ile de Arap ve İran muhiti ile sıkı ilişki içine girmişlerdir. Ve böylece Arapça ve Farsçadan birçok kelime Türk diline girmiştir. Bunlardan başka Çin, Slav ve Sanskrit dillerinden de Türkçeye birçok kelime girmiştir.

Ancak, Türkçe'nin yukarıda saydığımız dillerle yapıca bir ilişkisi yoktur. Bunun yanı sıra Moğol, Tunguz, Fin- Ugor, Kore ve Japon dilleri için aynı şeyden bahsedemeyiz. Türkçe'nin bu dillerden özellikle Türkçe ve Moğolca arasındaki benzerlik dikkat çekicidir.[33]

Dil araştırmacıları söz konusu olan bu dilleri inceleyerek, dil akrabalığı ve ortak menşei konusunda çeşitli teoriler ortaya atmışlar ve bu dilleri Ural-Altay ve Altay adları altında toplamışlardır.

Her ne kadar köken konusunda Türkçe'nin Ural- Altay dil ailesinin Altay koluna ait olduğu fikri kabul görse de, bu alandaki araştırmalar derinleştikçe, bugün genel kabul gören görüşe göre Türkçe, Moğolca ve Mançu-Tunguzca, ve son yıllarda dahil edilen Kore ve Japon dilleriyle birlikte Altay dil ailesinin bir üyesidir.

Günümüzde dünya üzerinde konuşulmakta olan diller, belirli dil aile grupları içinde değerlendirilmektedir. Eklemeli bir dil özelliğine sahip olan Türkçe, daha önce de belirttiğimiz gibi Altay dil ailesi içinde yer alır. Peki nedir bu dil ailesi?

[33] M. Özyetgin, *"Tarihten Bugüne Türk Dili",* Dil ve Edebiyat Dergisi, 2010, s.323

Dil ailesi; bir ana dilden gelişme nedeniyle ayrılmış bulunan dillerin oluşturduğu topluluktur.

Bir dilin dil ailesi grubunda yer alabilmesi için ortak bir kökten gelmesi gerekir. Yani dil ailesinden kasıt, genetik bir akrabalık söz konusu olmalıdır. Böyle bir dil ailesinde, alt kollar geriye gittikçe ortak bir dilde birleşirler. Bu çerçeveden bakıldığında Altay dil ailesi dar anlamıyla Türk, Moğol, Mançu-Tunguz, geniş anlamıyla Kore-Japon dilleri olarak adlandırılır.

Moğol, Mançu, Tunguz, Kore ve Japon dillerinin Türkçe ile birlikte ortak bir kökten Ana Altay dilinden geldiği teorisi kabul edildiği takdirde Türkçe için en eski dönem kuşkusuz Altay Dil Birliği dönemi (Ana Altay Dönemi) olacaktır. Yani Altay devri, Türkçe- Moğolca, Mançu, Tunguz ve Kore dillerinin ana bir dil oluşturduğu hipotetik, farazi bir dönemdir. Ve bu dönemin başlangıç ve bitiş tarihleri bilinmemektedir.

Geniş bir coğrafyada konuşulan Türkçe, Altay dil birliğinden ayrıldıktan sonra belirli tarihi dönemlere ayrılmıştır. Genel hatlarıyla Türk dilinin tarihi dönemlerini şu şekilde sıralayabiliriz.

1. Altay Dil Birliği Dönemi (Ana Altay Dönemi)
2. İlk Türkçe Dönemi - Türk Çuvaş Dil Birliği Dönemi (Pre-Turkic) (MÖ 5.yy-Milat)
3. Ana Türkçe Dönemi (Proto Türkçe)
4. Eski Türkçe Dönemi (6.-10yy.)
5. Orta Türkçe Dönemi (11-16.yy.)
6. Yeni Türkçe Dönemi (16.yy. ve sonrası)
7. Modern Türkçe Dönemi

1.4.4. Eski Türkçe Dönemi (MS.6yy- 10.yy)

Türk dilinin Ana Türkçe döneminden sonra gelen, en eski yazılı belgelerinin bulunduğu ve Türkçenin işlek bir yazı dili olarak da kullanıldığı en eski dönemidir. İlk yazılı metinler de bu dönemde karşımıza çıkmaktadır.

Dönemin siyasi coğrafyaya hâkimi, Batı Moğolistan'daki Altay Dağları bölgesinde yaşayan ve bugünkü Moğolistan'da büyük devlet kuran Eski Türkler yani Köktürklerdi. Dönemin dili olan Türkçe de bu Köktürklerin diliydi.

Günümüze kadar ulaşan eski metinlerde -ki bunlar taşa oyulmuş ya da kâğıt, ağaç vb. nesnelere yazılmış- Türklerin kendi dillerinin yazımında birden çok alfabeyi kullandığı görülmektedir. Köktürk dönemine ait metinlerin birçoğunda "*Türk Runik"* yazısına rastlanmaktadır. Bu yazı bir anlamda Türklerin asıl kullandığı alfabe değerinde olmuştur. Ayrıca Mani ve Uygur yazısı da Türkçenin yazımında kullanılmıştır.

8. y.y. ait Köktürklerden kalan ve Türk dili ve tarihi için kaynaklık eden "*Orhun* ya da *Köktürk"* abideleri olarak bilinen Kültigin (732), Bilge Kağan (735) ve Tonyukuk (720-725?) yazıtları da bu döneme ait, yazılış tarihleri en kesin olan yazıtlardır. Bunlardan "*Orhun yazıtları"* günümüze kadar kalabilen, en uzun ve sağlıklı olarak korunan yazıtlardandır. Köktürk ve Orhun abidelerinin bulunması Türk dili tarihi açısından son derece önemlidir.

Eski Türkçe dönemi, "*Köktürkçe (Orhon Türkçesi)* ve *Uygurca"* olarak adlandırılan iki dönemden oluşmaktadır.

1.4.4.1.Orhon Türkçesi (Köktürkçe)

Eski Türkçenin ilk aşamasını MS 690-740 yılları arasında hüküm süren Köktürklerin, ikinci resmi yazı dili olan Orhon Türkçesi oluşturmaktadır. Adını Orhon Nehri kenarında bulunan ilk Türkçe yazılı anıtlardan alan Orhon Tükçesinin söz varlığı, büyük oranda Türkçe kökenli sözcüklere dayanıyordu. Bengü taşlara yazılmaya elverişli, çoğunluğu köşeli karakterlerden oluşan *"runik"* yazı kullanılmıştır.[34] İslamiyetin kabulüne kadar Türkçedeki yabancı kökenli sözcük sayısı çok az idi. Köktürk yazıtları aslında irili ufaklı taş anıtlardır.

[34] Runik yazı Danimakalı dilci V. Thomsen tarafındançözülmüş. Metin 15 Aralık 1893 günü yayımlanmıştır. *(Dechiffrement des İnscriptions de 1'Orkhon et de 1'Enissei*, *Notice prelimiaire, Bulletin de 1'Academie Royale des Sciences et les Letters de Danemark,* Copenhague 1893, s.285-299)

Runik Yazı Örneği

Runik Taş Anıt Örneği

1.4.4.2. Uygurca (9-12yy.)

9.yy. ortaları ile 12. yy. ortalarına kadar süren Uygurca, Orhon Türkçesinin devamı sayılır. Yerleşik hayattaki Uygurlar; Maniheizm, Budizm ve Hristiyanlık çevresinde çok zengin bir edebiyat oluşturdular. Bu dinlere ait eserler Uygurcaya çevrilmeye başlandı. Ayrıca Soğdça, Sanskritçe, Çince ve Tibetçe olarak yazılan birçok din kitabı da Uygurcaya çevrildi.

1.4.5. Orta Türkçe Dönemi (11.yy- 16yy)

10.yy. da İslamiyeti kabul eden Türkler'in yeni bir muhite girmesiyle, Eski Türkçe dönemi sona ermiş, "yeni yazı dilleri" oluşum sürecini başlatan Orta Türkçe dönemi başlamıştır.

Orta Türkçe dönemi; Moğol istilasının yol açtığı dezenformasyon nedeniyle, tam olarak sınırları çizilemeyen ve aydınlatılamayan bir dönemdir. Oldukça uzun bir süreci kapsayan Orta Türkçe dönemi, çeşitli Türk yazı dillerinin oluştuğu dönemdir. Bu dönemdeki yazı dillerini şu şekilde sıralamak mümkündür.

1. Karahanlı Türkçesi (11-13yy)
2. Harezm Türkçesi (14.yy)
3. Kıpçak Türkçesi (13-16yy)
4. Eski Türkiye Türkçesi (13-15yy)
5. Çağatay Türkçesi (15-19yy)

Bu devirlerden Karahanlı Türkçesi (Hakaniye Türkçesi), Uygur Türkçesi'nin devamı niteliğindedir. Bu devirde Türklerin İslamiyeti kabulü ile birlikte Türkçenin, Eski Türkçe olarak adlandırılan İslamiyet öncesi dönemi kapanarak, 14.yy. dan itibaren islam kültür ve medeniyeti altında gelişme gösteren yeni bir dönem başlamıştır.[35]

[35] M.Özkan, "*Türk Dilinin Gelişme Alanları ve Eski AnaDolu Türkçesi*", Filiz Kitabevi, İstanbul 2000, s. 27

Bu dönemde *Kutadgu Bilig, Divan-ı Lügat-ı Türk* ve *Atabetül Hakayık* gibi Türk dili açısından son derece önemli, İslami-Türk edebiyatının ilk ürünleri meydana getirilmiştir.

Orta Asya Türk boylarının 11. yy. sonrasında Harezm bölgesine yapmış oldukları göçler, Harezm Türkçesinin oluşumuna ve gelişimine zemin hazırlamıştır.

Harezm Türkçesi, 12.yy.'dan başlayarak Harezm ve Siderya'nın aşağı kesimlerinde Oğuz (Türkmen) ve Kıpçak yerli ağızlarının etkisi ile Karahanlı Türkçesinden teşekkül eden Orta Asya Türkçesi edebiyat dilinin bir merhalesidir.[36]

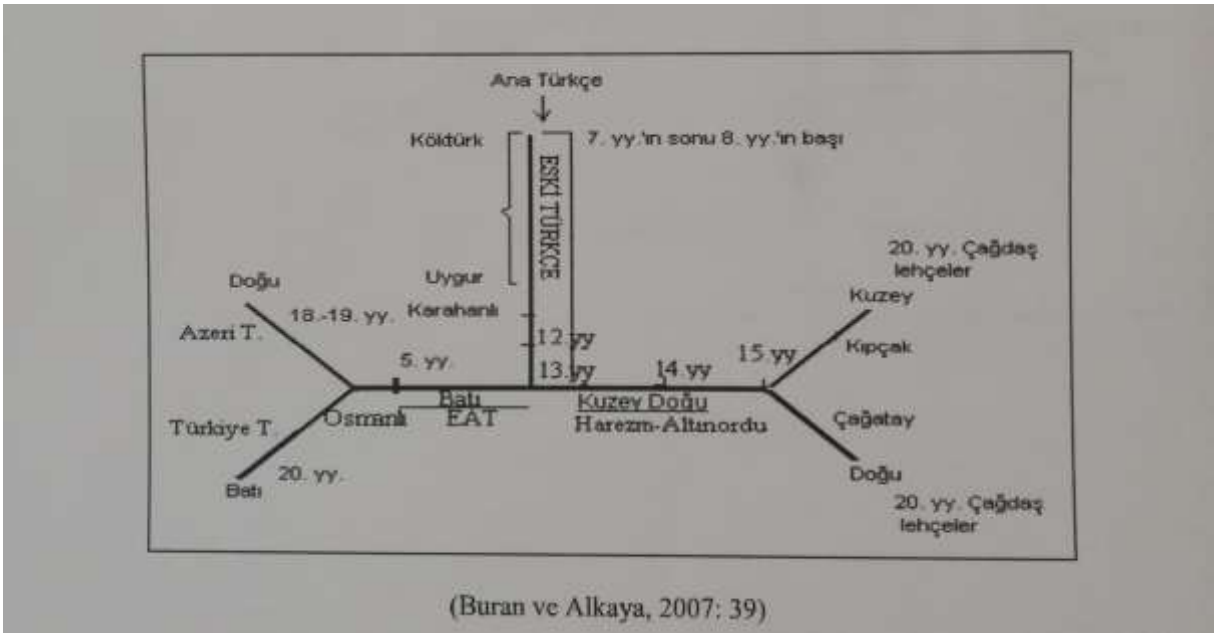
Çağatay Türkçesi ile Karahanlı Türkçesi arasında bir geçiş devresi olan Harezm Türkçesi, lehçeleşmenin hissedildiği ve bünyesinde barındırdığı farklı Türk boylarının dil özelliklerinin yavaş yavaş ayrışmaya başladığı devir niteliği de taşımaktadır.

13.yy. da Harezm bölgesinden birçok şair ve yazarın Altın Orda sahasına göçmesiyle, 14.yy. da Harezm Türkçesi, Altın Orda sahasına da yayılmıştır. Bu dönemde "*Kısasü'l Enbiya*", *"Neçhül Feradis"* ve *"Mukaddimetül Edep"* gibi önemli eserler verilmiştir.

Türk dili, Orta Türkçe döneminde özellikle Harezm Türkçesi döneminde belirginleşen lehçeleşme ile birlikte, 12. 13.yy. itibaren "Kuzeydoğu" ve "Batı Türkçesi" olarak iki ana kola ayrılmıştır.

Türk dilinin tarihi gelişim çizgisine bağlı olarak, Kuzeydoğu ve Batı alanında gelişen tarihi ve çağdaş lehçelerin dağılımı şu şekilde gösterilebilir.

[36] N. Hacıeminoğlu, *Harezm Türkçesi Ve Grameri*, İstanbul Ünv. Edb.Fk. Yay., İstanbul 1977

(Buran ve Alkaya, 2007: 39)

13.yy ve 15.yy.da Kuzeydoğu Türkçesi Eski Türkçenin bir devamı gibi var olmuş, eski ile yeni arasında bir geçiş görevi üstlenmiştir. Bu yazı dili 15.yy. da Kuzey ve Doğu Türkçeleri olmak üzere ikiye ayrılmıştır. Kuzey koluna Kıpçak, doğu koluna da Çağatay Türkçesi denilmiştir.

Türk dilinin kuzey kolunu oluşturan ve Orta Türkçe döneminde gelişme kaydeden Kıpçak Türkçesi, tarihi bir lehçedir. Kıpçak adı ilk kez *Kimek* kabile federasyonu içinde duyulmuştur. *Kimek* kabilesi Tobol ve İrtiş nehirleri boyunca hüküm sürmüştür. Kıpçak kabileleri Hazar İmparatorluğunun yıkılışı ile birlikte kuzeyde Karadeniz'de de varlık göstermeye başlamıştır. Bu Türk kavmi *Oğuz Destanında*, Şecere-i terakime'de Kıpçak, Ruslar tarafından Polovtsy, batılı kaynaklarda *Kuman, Falon, Falben, Ermeni* kaynaklarında *Xartes,* Macar kaynaklarında ise *Kun* adıyla anılmıştır.[37]

[37] N. Demir - E. Yılmaz, *"Türk Dili El Kitabı"* , Grafiker Yay., Ankara 2003, s. 73., İ Tellioğlu, "*Osmanlı Hakimiyetine Kadar Doğu Karadenizde Türkler"*, Serander Yay., s. 118-119

Coğrafi olarak Kıpçaklar, geniş bir bölgeye yayılmalarına rağmen siyasi bir birlik oluşturup devlet kuramamışlardır. Buna rağmen farklı birçok coğrafyada da isimlerini duyurmuşlardır. Örneğin, köle olarak satılan Kıpçak çocuklarının Ön Asya'ya, Mısır'a, Kırım'a, Polonya ve Ukrayna'ya göçen Ermeniler aracılığıyla Doğu Avrupa'ya yayılması gibi.

Kıpçak Türkçesi Tanrı Dağları'ndan Güney Sibirya'ya, Güney Sibirya'dan Urallar'a kadar olan bölgede "Deşt-i Kıpçak" olarak adlandırılan alanda yer alan Kıpçak boylarının konuşma ve yazı dili olmuştur. Bu coğrafi çeşitlilik Kıpçak ağzını "Kuman, Memluk ve Ermeni Kıpçakcası" olarak üç ayrı ağıza ayırmıştır.[38]

Kıpçak Türkçesi 14.yy. da İtalyan ve Alman papazlar tarafından yazılan *Codex Cumanicus* (1303) adlı yapıtta, bağımsız bir yazı dili olma niteliği de kazanmıştır.[39]

Orta Türkçe döneminin bir diğer tarihi lehçesi Çağatay Türkçesi'dir. Çağatay Türkçesi, Türk dilinin doğu kolunu oluşturmaktadır. Karahanlı ve Harezm- Altın Orda Türkçelerinin devamı olarak 13 ve 15. Yy.'lar aradında gelişme gösteren ve Timurlular döneminde İslam medeniyetinin tesiri altında zengin bir edebiyat meydana getiren Doğu Türkçesi veya Nevai Dili olarak da adlandırılan Türk yazı diline Çağatay Türkçesi denilmektedir.[40]

[38] N. Demir - E. Yılmaz, *"Türk Dili El Kitabı"* , Grafiker Yay., Ankara 2003, s. 73-75
[39] K. Memges, *"The Turkish Language and Peoples Wiesbaden",*Otto Harrasowitz 1968, s. 33
[40] M. Özkan, *"Türk Dilinin Gelişme Alanları ve Eski Anadolu Türkçesi*", Filiz Kitabevi, İstanbul 2000, s. 33

11.yy.dan itibaren karşımıza çıkan Batı Türkçesi; Harezm ve Horosan üzerinden batıya göçen Azerbaycan, Anadolu ve Irak bölgesine yerleşen Oğuz Türklerinin oluşturduğu yazı dilinin ortak adıdır. Bahsettiğimiz Batı Türkçesinin ilk dönemini Eski Türkiye Türkçesi oluşturmaktadır. Eski Türkiye Türkçesi; Selçuklular Dönemi (11-13.yy. arası), Beylikler dönemi (14.yy.) ve Osmanlılar Dönemi (15.yy. ortalarına kadar) olmak üzere üç döneme ayrılmaktadır.[41]

Timurtaş ise Eski Türkiye Türkçesini; *Eski Anadolu Türkçesi* (13yy.) ve *Eski Osmanlı Türkçesi* (14.-15.yy) olmak üzere iki döneme ayırmıştır. Eski Türkiye Türkçesinde karşımıza, yalın bir Türkçe çıkmaktadır. Fakat 15.yy. doğru Osmanlı Türkçesinin şekillenmesiyle birlikte Arapça ve Farsça unsurların da arttığı görülmektedir. Bu dönemin dil özelliklerini yansıtan eserler şunlardır; *Yunus Emre ve Hoca Dehhani'nin şiirleri,* Mesud bin Ahmed'in *Süheyl ü Nevbahar'ı,* Aşık Paşa' nın *Garibnamesi* vb.

1.4.6. Yeni Türkçe Dönemi (16.yy. ve sonrası)

Bu dönem 16.yy.-20.yy. arasını kapsamaktadır. Yeni Türkçe Dönemi, Modern Türkçe döneminin bir önceki safhasını oluşturur. Modern yazı dillerinin şekillenmeden önceki hazırlık devresidir. 17. ve 18.yy. arasında Batı Türkçesi doğu ve batı olmak üzere iki yazı diline ayrılır. Doğu koluna Azerice, batı koluna ise 20.yy. başına kadar Osmanlıca adı verilmiştir.

[41] N. Demir - E. Yılmaz, *"Türk Dili El Kitabı"* , Grafiker Yay., Ankara 2003, s.84

Ayrıca bu dönemde Türkçe'nin doğu kolunda Çağatay Türkçesi, kuzey kolunda ise Kıpçak Türkçesi devam etmiştir. Bu döneme ait Osmanlı sahasında, *Nedim, Baki, Nev'i, Zati, Nef'i, Şeyhülislam Yahya, Şeyh Galip* gibi şairler ve eserleri, Azerbaycan sahasında, *Hayati, Gencevi, Şirvani, Hatayi ve Fuzuli* gibi dönemin önemli şairleri ve eserleri karşımıza çıkmaktadır. Dönemin eserlerinde Arapça ve Farsça sözcüklerin kullanımı artmış, ağdalı bir dil kullanılmıştır. Türkçe Sözcük kullanımı bu dönemde azalmıştır.

1.4.7. Modern / Çağdaş Türkçe Devri (20.yy. dan günümüze)

20.yüzyılın başlarından itibaren Modern / Çağdaş Türkçe devri başlamıştır. Bu devir Kuzeydoğu ve Batı Türkçelerinin kendi içerindeki lehçeleşme temayülüne bağlı olarak ortaya çıkardıkları Çağatay, Kıpçak, Osmanlı ve Azeri Türkçelerinin devamı niteliğinde olan, yazı dilleri ise 20.yy. Sovyet Rusya'nın "böl-parçala-yönet" anlayışı içinde ağız veya konuşma dili özelliği taşıyan, birçok Türk boyunun dillerini yapay şekillerde yazı dili haline getirmesiyle oluşturulmuş olan yirmiden fazla yazı dilini kapsamaktadır.[42]

[42] S. Kaan Yalçın, *Rusya'da Yaşayan Türklerin Konuşma Dillerinin Yazı Diline Dönüştürülmesi Süreci Ve Ötekileştirme Ekseninde İzlenen Dil Politikaları*, Turkish Studies (Türkiye Dışındaki Türkler Dosyası), Volume 3/7 2008, s. 662

Modern Türkçe devrinin yazı dillerinden biri de Türkiye Türkçesidir. Türkiye Türkçesi 12.yy.dan itibaren oluşmaya başlayan Batı Türkçesinin, Eski Anadolu Türkçesi (13-15.yy.) ve Osmanlı Türkçesi (15.-20.yy. başı) dönemlerinden sonraki üçüncü dönemin adıdır. Bu dönem 1908 yılından başlayarak günümüze kadar uzanan dönemi kapsamaktadır. [43]

Türk dilinin Oğuz kökenli batı (ya da güneybatı) kolunu oluşturan Türkiye Türkçesi günümüzde Türkiye Cumhuriyeti ve Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nde resmi dil olarak kullanılmaktadır.

Ayrıca; Yunanistan, Bulgaristan, Romanya, Makedonya, Irak vb. ülkelerde azınlık dili olarak, Almanya, Hollanda, Belçika, Fransa, İsviçre, İngitere, İsveç, Danimarka vb. ülkelerde de 3,5 milyon Türk vatandaşı tarafından konuşulmaktadır.[44]

Yazı dili bakımından Türkiye Türkçesi, İstanbul Türkçesine dayanmaktadır. Türkiye Türkçesinin konuşma dilindeki ağızları ise Anadolu ve Rumeli ağızlarıdır. Rumeli ağızları; Yunanistan, Bulgaristan, Romanya, Ukrayna Türklerinin ve Trakya bölgesinin ağızlarını kapsarken; Anadolu ağızları ise kendi içerisinde Doğu, Kuzeydoğu ve Batı grubu olmak üzere üç ana gruba ayrılarak Rumeli coğrafyası dışında kalan bölgelerin ağızlarını kapsamaktadır. [45]

---

[43] M. Ergin, *Türk Dil Bilgisi,* Bayrak Yay., İstanbul 2003, s. 23
[44] N. Demir – E. Yılmaz, *Türk Dili Yazılı Ve Sözlü Anlatım,* Nobel Yay., İstanbul 2009, s. 54
[45] İ. Karahan, *Anadolu Ağızlarının Sınıflandırılması,* TDK Yay., Ankara 1996, s. 1-2

20.yüzyıl başlarına kadar Arap alfabesiyle yazılan Türkiye Türkçesi, 1 Kasım 1928'de yapılan harf inkılabından sonra, Latin alfabesiyle yazılmaya başlamıştır.[46]

20.yüzyıl başlarından itibaren "Türkçecilik" Türkiye Türkçesi'nin temelini oluşturmuştur. Bu görüş doğrultusunda Ziya Gökalp, Ömer Seyfettin, Ali Canip gibi edipler *Genç Kalemler* dergisi etrafında toplanmış ve *Yeni Lisan* hareketinin öncülerinden olmuşlardır.

1932 yılında Mustafa Kemal Atatürk'ün girişimiyle de Türk Dil Kurumu kurulmuştur. Kurumun yürüttüğü çalışmalar Türkiye Türkçesinin yabancı sözcüklerden sıyrılıp milli bir yazı dili olmasında etkin rol oynamıştır. Sözcüklerden sıyrılıp mili bir yazı dili olmasında etkin bir rol oynamıştır.

[46] S. Eker, *"Çağdaş Türk Dili",* Grafiker Yay., İstanbul 2006, s.162

1.5. TARİHİ DÖNEMLERDEKİ SÖZ VARLIĞININ ALINTI SÖZCÜKLER NOKTASINDAKİ DURUMU

Bir toplumun başka toplumlar ile hiçbir ilişki kurmadan yaşaması nasıl imkânsız ise, bir dilin başka bir dilden etkilenmeden yaşaması da öyle imkânsızdır. Toplumların bir arada yaşama, kültür ilişkileri, ticaret, siyaset, savaşlar, aynı din çerçevesinde bulunmaları gibi etkenler, diller arasında sözvarlığı açısından alışverişe yol açmaktadır.

Diller arası ilişkilerin artışıyla birlikte en başta sözcükler olmak üzere, bir takım ses, yapı ve söz dizim öğeleri de dilden dile geçebilmektedir.

Türkçenin ilk yazılı kaynaklarından bu yana sözvarlığı incelendiğinde tıpkı Türklerin pek çok ulusla giriştikleri çok yönlü ilişkilerde olduğu gibi başka dillerle yakın ilişkilere girdiği görülür.

Eski Türkçe dönemine ait Köktürk yazıtlarında az da olsa yabancı öğelere rastlanmaktadır. Çinceden giren "*kunçuy"* prenses, "*senün"* general, "*totok*" askeri vali, "*taluy"* deniz sözcükleri örnek olarak verilebilir.

Uygur döneminde yerleşik hayata geçen Türkler, Şamanizm, Budizm, ve Maniheizm dışında Hristiyanlığı da kabul ettikleri görülmektedir. Yine bu dönemde dinsel metinlerden masallara, bitkiyle tedaviden, fal kitabına kadar değişik konularla ilgili metinlerde Sanskritten, Çinceden, Soğdçadan vb. dillerden alınmış sözcükler bulunmaktadır.

Soğdçadan Türkçeye giren "*tamu*" cehennem, *"çakşapat"* bir ay adı, Sanskritten, Toharcaya, oradan Uygurcaya giren *"açarı"* üstad, öğretmen, Çinceden alınan *"toyın"* rahip, "*titsi"* öğrenci, bunlardan bazılarıdır.

10. yüzyılda İslamiyeti kabul eden Türkler, Arapçadan "*Rab, rahmet, nefs, hacet, fitne, kudret, haber, mezalim, sohbet"* gibi sözcükleri almışlardır. Ayrıca "*devlet, himmet, hisab, ihsan, kerem* gibi Arapça, öğeler de bulunmaktadır.

15. yüzyıl ile 16.yüzyılda Yeni Türkçe döneminde verilen yazın ürünleri de Arapça ve Farsça öğeleri içerir bir nitelik kazanmıştır. Divan Şiirinin Arap ve Fars şiirinden etkilendiği, somut ve soyut kavramları içeren her konuda Farsça ve Arapçadan alınan öğelerin ağırlık taşıdığı görülmektedir.

Divan şiirinde Farsçadan alınmış "*güş*" kulak, *"dide"* göz, *"rü"* ve *"rüy"* yüz, *"yed"* el, *"ebru"* kaş, *"müjgan"* kirpikler, *"dehen"* ve *"dehan"* ağız, *"düş"* omuz, *"leb"* dudak, *"ruhsar"* yanak, *"eşk"* gözyaşı, *"hün"*, *"kan"* vb. kelimeler karşımıza çıkmaktadır.

Ayrıca *"sadr"* göğüs, *"lika"* yüz, çehre, *"kâmet"* boy, *"ârız"* yanak, *"fem"* ağız, *"dem"* kan gibi Arapçadan da pek çok öğe kullanılmıştır.

Dildeki yabancılaşmanın ilginç göstergelerinden biri de gerek düzyazıda gerekse Divan Şiirinde; yıldız, güneş, ay kavramlarının Farsça ve Arapça karşılıklarının sıklıkla kullanılmasıdır. Şöyle ki;

Türkçe	**Arapça**	**Farsça**
Yıldız	Necm	Ahter
	Kevkeb	Sitâre
Güneş	Şems	Mıhr
		Hurşid
Ay	Kamer	Mah (Meh)

Yukarıda belirtilen bu kavramların, kimi zaman dört yabancı karşılığı bir arada kullanılmıştır.

Arapça ve Farsçanın Türkçeye olan etkisi, Cumhuriyet döneminde gerçekleştirilen dil devrimine kadar devam ettiği söylenebilir. Arapça daha çok dinsel ve bilimsel konularla ilgili yapıtlar, Farsça ise yazının yanı sıra Türklerin Anadolu'ya

gelmelerinden öncesine uzanan, birlikte yaşama ve yakın ilişkiler kurma aracıyla Türkçeyi etkilemiştir.

Arapça ve Farsçanın Türkçeye etkisi sadece sözcük düzeyinde olmamıştır. Kimi tamlama kuralları ve anlatım biçimleri de Türkçeye aktarılmıştır. Örnek olarak *"mevzu-u bahis"* söz konusu, *"nokta-i nazar"* görüş-görüş açısı, *"sevk-i tabii"* içgüdü, *"efkar-ı umumiye"* kamuoyu, ayrıca *"tahteş şuur"* bilinçaltı, *"hıfzı's sıhha"* sağlık koruma, *"fevk-al-âde"* olağanüstü vb. Arapçadan geçen tamlamalar kullanılır olmuştur.

Arapça ile olan ilişkiler daha çok Fransızca kanalıyla gerçekleşmiştir. Özellikle Tanzimat Fermanının ilanından sonra (1839), yazın alanında da Fransa ile kurulan bu ilişkiler, günlük yaşam kavramlarından bilimsel terimlere kadar pek çok öğenin Fransızcadan dilimize geçmesine neden olmuştur.

Günlük yaşamda geçen *"abajur"* (Fr. abat-jour dan), *"panjur"* (yine Fr. abat-jourgui dan), *"gişe"* (Fr. guichet), *"büfe"* (Fr. buffet), *"kanape"* (Fr. canape), *"gardrop"* (Fr. garde-robe), *"gazoz*" (Fr.eau gazeuse), "*kürdan*" (Fr. cure-dent), "*bagaj*" (Fr. bagage), *buket* (Fr. bouguet), "*dekor*" (Fr. décor), "*kalorifer*" (Fr. calorifere), "*makyaj*" (Fr. maquillage), "*restoran*" (Fr. restaurant) gibi sözcüklerin sayısı yüzleri geçmektedir.

Türkçenin İngilizce ile olan ilişkisi 2. Dünya Savaşı sonrasına gelinceye kadar çok sınırlı kalmıştır. Sadece denizcilik terimleri ve spor kavramları Türkçeye İngilizceleri ile birlikte girmiştir. "*Fayrap*" (fire up), "*istim*" (steam), "*bot*" (boat) gibi denizcilik, "futbol" (football), "gol" (goal), "korner" (corner), "ofsayt" (offside), frikik (free-kick) gibi spor terimlerini sayabiliriz.

Özellikle 2. Dünya Savaşı'ndan sonra İngilizce, bütün dünyada yaygın bir yabancı dil durumuna gelmiştir. Batı dünyası ile ilişkilerinde Türkiye'de de İngilizce ön plana çıkmıştır. Türkiye'de eğitim ve öğretimde bu dilin öncelik kazanması, zamanla günlük yaşamdaki kavramların da Türkçeye aktarılmasına neden olmuştur. Aşağıda bu öğelerin en çok kullanılanlarına örnek verilmiştir.

"*Blucin*" (blue-jean), "*tişört*" (T-shirt), "*şort*" (short), "*çekap*" (check-up), "*baypass*" (by-pass), "*ful*" (full), "*fultaym*" (full-time), "*parttaym*" (part-time), "*hobi*" (hobby), "*kameraman*" (cameraman), "*kokteyl*" (cocktail), "*koç*" (coach "basketbol yetiştiricisi"),

"*kek*" (cake), "*menecer*" (manager), "*miting*" (meeting), "*otostop*" (auto-stop), "*sandviç*" (sandwich), "*stres*" (stress), "*slayt*" (slide), "*spiker*"(speaker), "*viski*" (whisky), "*wolkmen*" (walkman)

Yukarıda belirtilenlerin dışında Türkçeyi etkileyen bir diğer dil de İtalyanca olmuştur. Daha çok ticaret, denizcilik ve müzik terimleri olarak Türkçeye giren kelimelere örnek olarak şunlar verilebilir. *"acenta", "alaturka", "avukat", "banka", bilanço", "ciro", "iskonto", "kambiyo", "kampanya", "piyango", "pirzola", "plaka", "piyasa", "arya", "alarga", "branda", dümen", "fırtına", "filika", "filo", "fora", "güverte", istif", "korsan", "levent".*

Türkçe ve Yunanca ilişkileri 11.yy.da başlamış, 14.yüzyılda Türklerin Rumeli'ye geçişleri ve İstanbul Fethi ile daha da hız kazanmıştır. Genellikle denizcilik, ticaret, bitki vb. kelimelerin Türkçeye geçtiği görülmektedir. Örnek olarak *"körfez", "liman", "kadırga", "dümen", "filika", "fırtına", "güverte" "iskele", "despot", "kilise", "aforoz", "açelya", "ahlat"* vb. verilebilir.

Yunanca ile olan ilişkiler bazı kitaplarda da alıntı sözcükler olarak karşımıza çıkmaktadır. *Düsturname-i Enveri* ve *Aşık Paşa'*dan alınan şu örneklerin bazıları bugün bile yaşamaktadır.[47] **"***despot, flori, frank, kadırga, limon, martoloz, neft, Rum, tekfur, zift, çuha, hoyrat, keşiş, kilise, körfez, şapka,* vb. örnek olarak verilebilir.

Ayrıca 16.yüzyılda Divan Şiirinde de gemicilik ve denizcilik ile ilgili kısmen Yunanca kelimelere de rastlanmaktadır. A. Tietze konuyla ile ilgili verdiği bilgilere göre; 16.yy. şairlerinden Agâhi, Nigari**,** Kâtibi ve Yetim'in şiirlerinde geçen bazı

[47] M. Nihat Özön, "*Türkçe Yabancı Kelimeler Sözlüğü",* İnkılap ve Aka Yay. İstanbul 1962, s.IV

Yunanca kelimeler *"alarga, abli, atlas, fora, körfez, liman, paçarız, palamar, üsküfe, volta* vb. örnek olarak verilebilir.[48]

1.6. YUNANCA SÖZCÜKLERİN TÜRKÇEYE GİRİŞ SERÜVENİ

1.6.1 Yunan, Rum, Yunanca, Rumca Terimleri

Batı dillerinden İngilizcede *"Greek",* Fransızcada *"Grec" ş*eklinde adlandırılan Yunan Dilini Türkçede "*Yunan ve Yunanca*" terimleri ile adlandırmaktayız.

Aynı terimi J. Redhouse 1.*" İyonyalı Greklerin atalarının adı*; 2. İyonyalılar, *"Elen Milleti*" olarak vermiştir.

Yunan terimini "*Kamus-i Türki"* içinde Şemseddin Bey ise; eski yer adı İonia 'dan bozulmuş bir biçim olduğunu belirtmiştir. [49]

TDK Türkçe sözlükte ise Yunan terimini; *Yunanistan'da yaşayan veya Yunanistan halkından olan kimse"* şeklinde karşılık vermiştir.[50]

Türkçe'de "Yunan" adlandırılmasının yanı sıra bir de Rum adlandırılması vardır. Romania adından gelen Rum terimi siyasi ve coğrafi bir adlandırmadır. Bu terim Anadoludaki Bizans egemenliğinin sona erdiği dönemde, Türk egemenliğini de adlandırır hale gelmiştir. *Selçukiyye-i Rum (Rum Anadolu Selçukluğu)* gibi. Bu alan ayrıca Farsça, Arapça ve Türkçe eserlerde *Biladü'r- Rum, Memleketü'r Rum*, *Diyar-ı Rum* biçimlerinde de anılmıştır.[51]

---

[48] A. Tietze, *"XVI. Asır Türk Şiirinde Gemici Dili"*, Türkiyat Mecmuası IX, 1949- 51, İstanbul Ünv. Türkiyat Enstitüsü Yay. s.113-138
[49] Ş. Sami, "*Kamus-ı Türk-i"* İstanbul 1978, s. 1570
[50] *"TDK Türkçe Sözlük",* TDK Yay., Ankara 2011, s. 2617
[51] İ. Parmaksızoğlu, "*Rum-Türk Ansiklopedisi*", 1978, XXVII, s.456

Dar anlamda Rum teriminin bir de Yunanlaşmış bütün eski Anadolu ve Balkan kavimleri için de kullanımı söz konusudur. Türkçe'de Rum sözcüğü genel olarak *Hristiyan Ortodoks mezheplerine bağlı, Çağdaş Yunanca konuşan kimse* anlamına gelir. Romalı (*Romeos)* sözcüğünden türemiş olan Rum sözcüğü Türkçede *Yunan uyruklu olmayan ve Rumca konuşan Ortodoks (İstanbullu, Kıbrıslı, Amerikalı Rum vb.)* anlaşılırken, Yunancada Yunan ya da Yunanlıların kendilerini adlandırdıkları gibi söylendiğinde *Hellen* anlamına gelmektedir. [52]

Yunanca ve Rumca terimleri aslında birbirine yakın anlamlıdır. TDK Yunanca terimi için; "*1. Yunan dili, 2. Bu dilde yazılmış olan"* şeklinde karşılık vermiştir. Aynı Sözlük Rumca terimi için de "*1. Rumların kulandığı yeni Yunancanın lehçesi, 2. Bu dile yazılmış olan."* İfadesini vermiştir.

Yunanca ve Rumca ifadelerini karşılaştıran Millas "*Rumca, Çağdaş Yunancadan farklı bir dil ya da bir lehçe değildir".* İfadesiyle iki terimin aslında birbirinden farklı olmadığını belirtir.[53]

[52] H. Millas, *"Geçmişten Bugüne Yunanlılar: Dil, Din ve Kimlikleri***",** İletişim Yay., İstanbul 2003, s. 195
[53] H. Millas, *a.g.e.*, s. 195

1.7. Türk, Yunan ve Türkçe, Yunanca İlişkileri

Geçmişten günümüze kadar zaman zaman aynı coğrafyayı paylaşan Türk ve Yunan toplumu arasındaki ilişkiler, uzun tarihsel bir geçmişe dayanmaktadır. Türkler ve Yunanlar ya komşu toplumlar olarak ya da, yan yana aynı coğrafi sınırlar içinde günümüze kadar yaşamışlardır.

Türk Yunan ilişkileri ilk kez 11.yüzyılda Selçuklular döneminde Tuğrul ve Çağrı Beylerin Anadolu'yu keşif için yaptıkları akınlar ile ve sonrasında Selçuklu birliklerinin 1064'de Ani, 1071'de Malazgirt Zaferi ile Bizans imparatorluğuna karşı almış oldukları zaferle başlatmıştır.

14. yüzyılda İstanbul'un fethedilmesiyle Türklerin Rumeli'ye geçişleri daha da hızlanmıştır. Fethedilen topraklara Türk nüfusunun yerleştirilmesi, doğal olarak Türklerin başka toplumlarla bir arada yaşaması sonucunu doğurmuştur. Önceden bu topraklarda yaşayan insanlar, kendi dillerinden birçok kelimeyi Türkçenin söz varlığına taşımışlardır. Belirli alanlarda sınırlı kalmak kaydıyla, Yunancadan Osmanlı Türkçesine birçok kelime girmiştir*

* Robert Dankoff'un "*An Evliya Çelebi Glossary Unusual Dialectal and Foreign Words in the Seyahatname"* adlı sözlük çalışmasında geçen batı kökenli kelimelere yer vermiştir. Bu kelimeler çoğu denizcilikte kullanılan Yunancadan kısmen İtalyancadan alınan kelimelerdir. Örnek; *aforoz, alarga, bodoslama, dümen, fırtına, filika, güverte, ıskala, iskele, lodos* vb. verilebilir.

Yine 14. Yüzyılda özellikle İstanbul'un fethinden (1453) sonra Fatih Sultan Mehmet, Yunan bilimi, edebiyatı ve kültürüyle yakından ilgilenmiş, batı dillerindeki eserleri Bizanslı bürokrat ve edebiyatçılara tercüme ettirmiştir. Ve bu eserlerin de içinde bulunduğu bir saray kütüphanesi kurmuştur.[54]

Fatih Sultan Mehmet'in Batı dillerindeki kitapları üzerine araştırma yapan Julian Raby, 1460- 1480 yılları arasında *16 Rumca yazmanın*, Rum katipler tarafından Fatih'in sarayında yazıldığını, bu yazmalardan bir kısmının saray okullarında yetişecek bürokratların Rumcayı öğrenmeleri için, diğer kısmının da Fatih Sultan Mehmet'in şahsı için yazıldığını belirtmektedir.[55]

Raby, Fatih Sultan Mehmet için yazılan kitaplar arasında Critobulus'un *Historiae,* Arrian'ın *Anabasis,* Homer'in *İliad, Testement of Solomon* ve Boundelmonti'nin bir seyahatnamesinin Rumca tercümesi ve Diegesi'nin Ayasofya'nın yapımı hakkında bir onuncu yüzyıl yazmasını örnek olarak vermektedir.[56]

[54] S. Vryonis, *"Byzantine Constantinople and Ottoman İstanbul*", The Ottoman City and its Parks, ed. Irene Bierman, Rıfat Abou el-Haj, New Rochelle New York, 199, s.675
[55] J. Raby, " *East- West in Mehmed the Conqueror's Library"*, Bulletin du Bibliophile, Paris 1987, s. 299-304
[56] J. Raby, *a.g.e*, s .299-304

14. yüzyılda Bizans ile kurulan siyasi ilişkilerde ve resmi yazışmalarda Yunanca (Rumca) ile birlikte Hırvatça, İtalyanca gibi batı dilleri kullanılıyor olması tercümanlık görevini icra edecek kimselere ihtiyaç duyulduğunu, ve Osmanlı Devleti tarafından Hristiyan devletlere verilen ahidnamelerin Yunanca yazılı olması devlet bürokrasisinde bu dili bilen kişilerin istihdam edildiğini göstermektedir.[57]

16. yüzyıla gelindiğinde Yunancanın Osmanlı Türkçesi ile ilişkisinin devam ettiği görülmekte. Osmanlı şiirinde, özelikle Divan Şiirinde gemicilik ve denizcilik ile ilgili Yunanca (Rumca) kelimelere rastlanmaktadır. Andreas Tietze 16. Yüzyıl Divan şairlerinden Agâhi, Nigari, Kâtibi, ve Yetim'in şirlerinde geçen Yunanca kelimelere örnek olarak *fener, fora, kadırga, körfez, liman, palamar* vermiştir.[58]

17. ve 18. Yüzyıl aralığında da Yunanca Türkçe ilişkilerinin devam ettiği görülmektedir. Özellikle 1711- 1821 yılları arasındaki Osmanlı Devleti'nin tercüme faaliyetlerinde, İstanbul'un Fener semtinde oturan itibarlı Rum ailelerinden seçtikleri kişileri görevlendirmişlerdir.[59]

---

[57] E. Ziya Karal," *Osmanlı Tarihi",* TDK Yay., Ankara 1995, s. 42-43; N.Iorga, "*A History of Roumania Land, People, Civilisation"*, Trans by. Joseph McCabe, Londra 1925, s. 182

[58] A. Tietze, "XVI. *Asır Türk Şiirinde Gemici Dili"*, Fuat Köprülü Armağanı DTCF Yay., Ankara 1943, s. 501-519

[59] E. Ziya Karal, *a.g.e.*, s. 182

İşte bu süreçte Fenerli Rumların tercümanlık faaliyetleri son derece önem kazanmıştır. Tercümanlık faaliyetleri dışında tüccarlık, gemi taşımacılığı ve bankacılık vb. ile de meşgul oldukları için bu alanlardaki Yunanca terimlerin Türkçeye girmelerine de etkili oldukları söylenebilir.

Ancak 1821 yılında yaşanan Yunan ayaklanması, Osmanlı aleyhine yanlış bilgiler aktaran Rum tercümanların bir de isyana destek vermeleri hem tercümanlık görevinin Rumlardan alınmasına hem de Yunancadan Türkçeye büyük ölçüde sözcük geçişinin durmasına neden olmuştur.

19. yüzyıla gelindiğinde Yunancanın az da olsa Osmanlı Türkçesi ile ilişkisi görülmektedir. Bu dönemde Anadolu'ya gelen Türklerin, Yunan (Rum) komsularından öğrendikleri Yunanca anahtar, körfez vb. kelimelerin günlük hayatta kullanıldığı gözlemlenir.[60]

Sonuç olarak aynı coğrafyayı paylaşan farklı toplumların tarihsel süreçte özellikle dilde, sözcük alışverişlerinin sürekliliği gözlemlenmektedir. Türkçenin Yunanca ile ilişkisi 10-11yy. aralığında başlamış, 14.- 15yy ile 19.yy. aralığı etkileşimin en fazla olduğu dönemler olmuştur.[61]

---

[60] U. Heyd, *"Language Reform in Modern Turkey",* The Isreal Oriental Society, Jerusalem, 1954, s. 7

[61] P. Kiranudis, *"Morfologia ton Tourkikon Danion tis Ellinikis Glossas",* İnstituto Neoellinikon Spudon Yay., Thessaloniki 2009, s. 26

Türkçenin Yunanca ile ilişkisi eski devirler ve Bizans üzerinden gerçekleşmiş olan sınırlı ilişkiler bir kenara bırakılırsa, 11.yüzyıldan 1922'ye kadar sürmüştür.[62]

Yunanistan'ın Osmanlı İmparatorluğundan bağımsızlığını aldığı 1821 yılından itibaren ilişkiler, siyasal boyuta taşınmıştır. 1930 yılında Yunan devletinin kurulması ile sonuçlanacak olan Yunan İsyanı bu çözülme sürecinde önemli bir durak olmuştur.[63]

Osmanlı Devleti zamanında başlayan Türk- Yunan, Türkçe-Yunanca ilişkileri Cumhuriyet sonrası 1950'lerde ki dostluklar dışında, düşmanlık üzerine oturtulmuştur.[64]

Son olarak Yunancadan Türkçeye kelime girişini etkileyen sebepleri

1. Bizans döneminde Osmanlı'ya tercümanlık yapan Rumların yanlı- yanlış tercüme ve casusluk faaliyetleri,
2. Osmanlı döneminde Yunanca Tercüme yapabilecek yetişmiş çevirmenlerin olmayışı,
3. Kültürel ve dini faktörler,
4. Siyasi nedenler olarak sıralayabiliriz.

[62] P. Georgidas," *Die Lautlichen Veranderungen Der Turkischen Lehnwörter im Griechhischen"*, Münih 1974
[63] A. Güler, *"Türk Yunan ilişkileri",* Kara Harp Okulu Basımevi, Ankara 1999, s. 7-15
[64] A. Güler, *"a.g.e.",* s. 7- 15

İKİNCİ BÖLÜM

2.1. YUNANCADAN TÜRKÇEYE GEÇMİŞ SÖZCÜKLER

A

Abis (**`Αβυσσος ο** [avissos]): a.Rum. Denizlerin, okyanusların en derin bölümü.

Açelya (Αζαλέα η [azalea]**):** a.Rum. Kokusuz, güzel renkli çiçekler açan bitki.

Afi (Αφή η [afi**]):** a.Yun. 1.Dokunma duyusu, dokunum. 2.(argo). Gösteriş, çalım, caka

Afis (Ασημόψαρο το [asimopsaro]): a.Yun.1. Gümüş balığının küçüğü. 2.Gümüş balığı

Aforoz (**Αφορισμός ο** [aforismos]): a.Rum. din.bil. Hristiyanlıkta kilise tarafından verilen cemaatten kovma cezası. 2.Aforoz.

Aftos Afto (**Αυτός** [aftos] **Αυτό** [afto]) a. Yun. 1.Gönül eğlendiren. 2. Gizli sevgili, metres, oynaş, kapatma. 3.Yunancada üçüncü tekil kişi zamiri. (**Aftos, Afto:** O)

Agora (Αγορά η [agora**]):** a. Rum. Yunan klasik devrinde, sitenin yönetim, politika ve ticaret işlerini konuşmak için halkın toplandığı alan, halk meydanı. 2. Pazar, çarşı, pazar yeri, piyasa.

Ahlat (Αχλάδα η / Αχλάδι το [ahlada/ahladı**]):** a. Rum. 1. bit. b. Gülgillerden, kendi kendine yetişen, üzerinde armut aşılanan ağaç. Yaban armudu. 2.bit.b. Bu ağacın, armuda benzeyen iyice olgunlaştıktan sonra yenilebilen yemişi. 3. argo. Kaba adam, yol iz bilmez kişi.

Ahtapot (Χταπόδι το [htapodi**])**: a. Rum. 1.hay.b. Kafadan bacaklılardan, dokunaçlı bir tür mürekkep balığı. 2.hlk. Genellikle burun zarı üzerinde çıkan bir tür polip.

Alay (Αλάι το [alai**]):** a. Rum. Bir kimsenin, bir şeyin, bir durumun, gülünç, kusurlu, eksik vb. yönlerini küçümseyerek elence konusu yapma.

Anemos (΄**Ανεμος ο** [anemos]) a. Yun. Rüzgâr, yel, esinti.

Anadut (e.Yun. **Αναδότι το [**anadoti]**):** a.Rum. Ekin ve ot demetlerini arabaya yüklemeye veya harmanı aktarmaya yarayan uzun saplı, üç dişli, ahşap araç.

Anafor (Αναφορά [anafora]: a.Rum. 1.coğ. Girdap. 2. Rapor, bildiri, ihbarname. 3. Değinme, sözünü etme, bahis. 4.mec. Karmakarışık bir durum. 5. argo. Yolsuzluk yapılarak elde edilen şey.

Anahtar (**Ανοιχτήρι το** [anihtiri]): a. Rum. 1. Kilidi açmak için kullanılan araç. 2.Açar, açacak, tirbişon. 3.Kurgu. 4.Şifre yazmak, çözmek için kararlaştırılmış olan yol. 5. Somunları veya vidaları çevirerek sıkıştırıp gevşetmek için kullanılan çelik saplı araç. 6. müz. Notaların müzik merdivenindeki yükseklik derecelerini göstermek ve buna göre okunmasını sağlamak için başına konulan işaret (sol, do ve fa olmak üzere üç anahtar vardır.)

Anason (**Ανασόνι το**[anasoni]): a. Rum. bit. b. Maydonozgillerden, kokulu tohumu hamur işlerinde ve rakı yapımında kullanılan bir bitki. 2.Anason

Anavaşya (E.Yun. ΄**Ανεβασιά η**[anevasia]**)** a. Rum. den. Göçücü balıkların Akdeniz'den Karadeniz'e çıkması.

Angarya (**Αγγαρεία η** [angaria] a. Rum.1. Bir kimseye veya bir topluluğa zorla, ücret vermeden yaptırılan iş, yüklenti. 2. Bir kişiye görevi dışında yaptırılan iş. 3. Kölelik düzeninde köylünün derebeyine yaptığı zorunlu, ücretsiz hizmet.

Araka: (**Αρακάς ο** [arakas]): a. Rum. bit. b. İri taneli bezelye.

Armuz:(**Αρμός ο** [armos]): a. Rum.den. Gemilerde güverte ve borda kaplama tahtalarının yan yana gelmeleri sonucu aralarında oluşturdukları çizgi. 2. Bağ, bağlantı, eklenti çizgisi.

Avlu (Αυλή η [avli]): a.Rum. 1.Bir yapının veya yapı grubunun ortasında kalan üstü açık, duvarla çevrili alan. 2. Hayat, hanay, avlu.

Ayandan (**΄Αγιος Αντωνίος** [agios andonios]): a. Rum. 18 Ocak'ta başlayan bir fırtına. 2. Aziz Andonios özel isminden türemiş olup, Ocak ayı ortalarında görülen bir fırtına adı.

Ayvadana (E.Yun. **΄Αγιοβότανο**.[agiovotano] ΄ο Αγιος(agios) Aziz anlamında, το βότανι / βότανο (Votani/Votano) şifalı bitki demek. Birleşik sözcük." Şifa veren bitki" anlamına gelmektedir.) : Rum. bit.b. Yüksekliği 15-70 cm, sık tüylü, soluk sarı çiçekli, çok yıllık ve otsu bir bitki.

B

Badya (**Κοβάς ο** [kuvas]): a.Rum. Ağzı geniş, yayvan, büyükçe su kabı, kova, badya.

Baloz (**Μπάλος ο** [balos]): a.Rum. 1.Gemici, işçi vb. kimselerin eğlenmek için gittikleri içkili, danslı yer. 2.Karşılıklı oynanan Yunan ada halk oyunu. 3. Balo.

Balyos (**Μπαιλός ο** [bailos]**, βαΐλος ο** [vailos]): a.Rum. tarih. Osmanlı Devleti'nde Frenk ve özellikle Venedik elçilerine verilen ad.

Balyoz (**Βαΐλός ο** [vailos]): a.Rum. Taş kırma, kazık çakma, duvar yıkma vb. işlerde kullanılan, çok iri, ağır çekiç.

Barbun (**Μπαρμπούνι το**[barbuni]): a. Rum. hay.b. barbunya balığı, tekir balığı.

Barbunya (**Μπαρμπούνι το** [barbuni]): (I)a.Rum. hay.b. Barbunyagillerden, kırmızı pullu, beyaz etli, kemikliş bir balık, barbun. (II) bit.b. taneleri yuvarlak, oval ve yassı, kırmızı benekli bir tür fasulye.

Barlam (Μερλάνος ο [merlanos]): a.Rum. İnce pullu, sırtı açık kahverengi, yanları ve karnı beyaz, ortalama 30-40 cm boyunda, Marmara ve Ege denizi ile Akdeniz'de bol bulunan bir tür balık. 2. Bir tür mezgit balığı, merlam, berlam.

Barsama (**Βάρσαμο το**[varsamo]): a. Rum. bit. b. Güzel kokulu, yaprakları yemeklere konulan, nane ve yaban kekiğinin ortak adı. 2. Naneye benzer güzel kokulu ot.

Basarna (Πασαρίνα η [pasarina]): a. Rum. 1.Bir cismin bir yanını kaldıraçla yükseltme işi. 2.den. Dalyanın kapak yeri

Başkilise (**Εκκλησία η** [eklisiya]): a.T. baş+Yun. din.b. Piskoposluk makamı olan büyük kilise katedral. 2. Kilise.

Başlahana (**Λάχανο το** [lahano]): a.T. baş+ Yun. bit. Yaprakları sıkı, yuvarlak başlı lahana 2. Lahana.

Başpapaz (**Παπός ο** [papos])**:** a. T. baş+ Yun. Papazların başı olan din adamı. 2. Papaz

Başpiskopoz (**Επίσκοπος ο** [episkopos]): a. T. baş+Yun. Katoliklerde piskoposların başı olan din adamı. 2. Piskopos

Bezelye (**Μπιζέλι το** [bizeli]): a. Rum. bit.b. 1. Baklagillerden, yurdumuzun her yanında yetiştirilen, fasulyeye benzer, tırmanıcı bir bitki. 2. Bu bitkinin yuvarlak tanesi.

Biber (Πιπέρι το [piperi]**):** a.Rum. bit.b. Patlıcangiilerden, yurdumuzda çok yetişen ve çeşitli türleri bulunan bir bitki. 2. Bu bitkinin tazeyken sebze olarak yenilen ürünü. 3. Bu bitkinin kurutulup baharat olarak yararlanılan ürünü.

Bibliyoğrafya (**βιβλιογραφία η** [vivliografia]): a. Yun. Kaynakça, bibliyografya.

Bilar (**Πιλάρι το** [pilari]): a. Rum. den. Katranlı kıldan yapılan ve kalafat işlerinde kullanılan bir macun türü.

Bocurgat (**Εργάτης θαλάσσης** [ergatis thalasins] / İtl. **Poggia** (boci) +**Εργάτης ο** (ergatis) T. bocu+ ırgat): a. Rum. Ağır yükleri manivela ile döndürülen ve döndürüldükçe şeyin bağlı bulunduğu urganı kendi üzerine saran çıkrık. 2. Yelken tipi manivelası. 3.Bocurgat.

Bodoslama (**Ποδόσταμο το** [podostamo])**:** (I) a. Rum. den.b. Gemi omurgasının baş tarafından yukarıya uzanan ağaç veya demir direklerden her biri. (II). a.1.Bodoslamak işi. 2. zf. Pervasızca.

Bodrum :(**Μπουντρούμι το** [bundrumi/ budrumi], **Υπόγειο** [ipogio]): a.Rum. Bir yapının yol düzeyinden aşağıda kalan bölümü, bodrum.

Bre (Βρε! [vre]): ünl.Rum. 1. "*Ey. Hey*" anlamında kullanılan bir seslenme sözü. 2. *"Be"* yerine kullanılan bir seslenme sözü. 3. *Vay* anlamında şaşma bildiren bir seslenme sözü. (*Bre, ne büyük gemi*). 4. Şaşkınlık, çoşku anlatan bir seslenme sözü. 5. Bağ. Tekrarlanan iki emir kipi arasına getirilerek işin sürekliliğini anlatan bir söz. *("Öyle bir yol ki gir bre git bitmez", gez bre gez, dolaş bre dolaş"*) 6. Şaşkınlık, hayret ya da çoşku anlatan bir seslenme sözü.

Bulada (Πουλάδα η [pulada]): a. Rum. Büyük piliç, semiz tavuk.

Buzuki (Μπουζούκι το [buzuki]): a. Rum. Bağlamaya benzer, bozuk düzen çalınan bir Yunan çalgısı.

C

Cımbız (Τσιμπίδι το [çimbidi] **/ Τσιμπιδάκι το** [çimbidaki])**:** a.Rum. 1. Kıl vb. ince şeyleri tutmak veya çekmek için kullanılan küçük maşa. 2. Küçük kanca, cımbız. 3. Özellikle dokumacılıkta kumaş yüzeylerindeki düğüm, çöp vb. maddelerin temizliğinde kullanılan el aracı.

Cibre (Τσίπουρο το [çipuro]): a. Rum. Özellikle üzüm gibi şıralı meyvelerin suyu alındıktan sonra kalan az sulu, az şekerli kısmı. 2.Üzüm vb. meyvelerin posası. 3. Sert Yunan rakısı.

Ç

Çaça (Τσατσά η [çaça]): a. Rum. 1.Ticaret gemilerinde eski ve usta gemici. 2. Argo. Genelev işleten kadın, abla, mama.

Çağanoz (Τσαγανός ο [çaganos]): a. Rum. hay.b. Kabukluların ön ayaklılar alt takımından, eti için avlanan, pavuryaya benzer küçük su hayvanı. 2. Bir tür yengeç. 3.Dikiş makinasında makara çubuğu.

Çapari (Τσαπαρί το [çapari]): a.Rum. Beden, köstek ve iğne bölümlerinden meydana gelen, her bir iğneye hindi, horoz, kaz, martı, tavuk, ördek vb. kuşların kanat, kuyruk tüyleri takılan çok iğneli bir tür olta takımı.

Çetele (**Τσέτουλα η**[çetula]): a. Rum. 1.Çizilerek veya oyularak açılan kertik. 2. Esk. Ekmekçi, sütçü vb. esnafın uzunlamasına ikiye bölüp üzerine kertikler çenterek hesap tuttukları ağaç dalı.

Çıngar (**Τσίνγρα η** [çing(i)ra], **Τσίγκρα η** [çingra]): a. Rum. argo. Kavga gürültü. Çıngar çıkarmak (veya koparmak) gürültü, kavga çıkarmak. **Κάνω φασαρία** [kano fasaria] (Yun. Szlk): Gürültü, kavga, karışıklık, çıngar çıkarmak.
Çıvgar (**Ζευγάρι το** [zevgari]): a. Rum. 1. Çift (iki) 2. Karıkoca. 3.hlk. Çift sürmekte veya araba çekmekte olan hayvanlara yardımcı olarak koşulan hayvan.

Çinakop (**Τσινοκόπος ο** [çinokopos]): a. Rum. 1.Çinekop. 2. Lüfer balığının küçüğü.

Çinekop (**Τσινοκόπος ο** [çinokopos]): a. Rum. hay. b. Lüferin küçüğü.

Çipura (**Τσιπούρα η** [çipura]): a. Rum. hay.b. Karagöz balığına verilen ad.

Çiroz (Τσίρος ο [çiros]): a. Rum. 1.Yumurtasını atarak zayıflamış uskumru balığı. 2. Bu balığın kurutulmuşu. 3. Sf. mec. çok zayıf (kimse)

Çotra (Τσότρα η [çotra])**:** a. Rum. 1.Ağaçtan yapılmış küçük su kabı. 2. Tahta şarap kabı, çotra.

Çupra (**Τσιπούρα η** [çipura]): a. Rum hay.b. Çipura.

D

Dalyan (Ταλιάνι το [taliani**]):** a. Rum. den.b. Deniz, göl ve ırmakların kıyılara yakın yerlerinde ağ ve ve kazıklarla oluşturulan, büyük balık avlama yeri.

Defne (Δάφνη η [dafni]): a Rum. 1. bit. b. Defnegillerden yaprakları güzel kokulu ve yaz kış yeşil olan bir ağaç, develik.
Demet (Δεμάτι το [demati])**:** a. Rum. 1.Bağlanarak oluşturulmuş deste, bağlam. 2. Bitki veya çiçek destesi. 3. bit.b. Üstün yapılı bitkilerde öz suların akmasına yarayan, bitkiye desteklik eden, damarlı veya lifli kordon. 4. anat. b. Uzunlamasına birbirine bitişik olarak bir arada bulunan sinir ve kas telleri topluluğu.

Demiurgos (**Δημουργός ο** [dimurgos]): a. Yun. fel. Eflatun felsefesinde Evren'i yaratan yaratıcı, Tanrı.

Demokles (Δαμόκλειος [damoklies**]):** özel a. Yun. Her an gerçekleşebilecek tehlike anlamındaki Demokles'in kılıcı deyiminde geçen bir söz. ~**σπάθη** [spathi] Demokles'in kılıcı.

Despot (Δεσπότης ο [despotis]): a. Rum.1. Ortodoks Rumlarının din başkanı, piskopos. 2. Zorba, despot. 3. Derebeyi.

Despotya (**Δεσποτεία η** [despotia]): a. Rum. Eskiden Balkanlarda müstakil prenslik. 2. Despotluk, mutlakıyet, sınırsız iktidar gücü.

Dıramudana (**Τραμουντάνα η** [tramundana]): a Rum. den. 1.Bir rüzgâr türü. 2. Kuzey rüzgârı, yıldız yeli.

Dilemma (**Δίλημμα το** [dilimma]): a. Rum. 1.Mantık (esk.) 2.İkilem, açmaz, dilemma.

Dimi (Δίμητος ο[dimitos] **/ Δίμιτο το** [dimito]): a. Rum. Sıkı dokunmuş bir tür pamuklu kumaş.

Dirgen (Δικράνι το [dikrani]**):** a.Rum. hlk. genellikle harmanda sapları yaymaya yarayan demirden, çatallı bir tarım aracı, diren, diğren.

Diyakoz (Διάκος ο [diakos**]):** a. Rum. din.b. Hristiyanlıkta papazın yardımcısı olan din adamı. 2. Papaz çırağı.

Dogma (Δόγμα το [dogma]**):** a. Yun. 1. Belli bir konuda ileri sürülen bir görüşün sorgulanamaz tartışı. 2. Değişmez kanı, mezhep, dogma.

Domates (Ντομάτα η [domata]**):** a. Rum. bit. 1. Patlıcangillerden, yaprakları tüylü, çiçekleri salkım durumunda, vitamince zengin bitki. 2. Bu bitkinin yenilen kırmızı veya yeşil ürünü, domates.

Drahmi (Δραχμή η [drahmi**]):** a. Yun. Yunanistan'ın eski para birimi.

Drahoma (**Τράχωμα το** [trahoma]): a. Rum. Hristiyan veya Musevilerde gelinin damadın verdiği para veya mal.

Düver (Δοκάρι το [dokari] **/ Δοκός η** [dokos]): a. Rum. hlk. Yapılarda kullanılan kalın ağaç, direk, mertek.

Düziko (Δούζικο το [duziko]): a. Rum. Katkısız rakı.

E

Efendi (Αφέντης ο [afendis]): a. Rum.1. Günümüzde Bey unvanından farklı olarak özel adlardan sonra kullanılan ikinci derecede bir unvan. 2. Bey, efendi, baba, koca, zengin kişi. 3. Buyruğu yürüyen, sözü geçen kimse. 4.ünl. Hizmetlilere seslenirken kullanılan bir söz. 5. ünl. Erkekler için kullanılan bir seslenme sözü. 6.sf.mec. Görgülü, nazik, kibar. 7. esk. Eğitim görmüş kişiler için özel adlardan sonra kullanılan unvan.

Enginar (**Αγκινάρα η** [anginara]): a. Rum. bit.b. 1.Birleşikgillerden çok yıllık, dikenli bitki. 2.Bu bitkinin sebze olarak tüketilen iri, yuvarlak yeşil çiçeği, enginar.

Entelekya (**Εντελέχεια η** [endelehia/ endelehiya]): a: Yun. Fel. Aristo'ya göre, her varlığın erişmeye yöneldiği olgunluk durumu.

Erganun (**΄Οργανο το** [organo]): a.Rum. 1. müz. Org. 2. Uzuv, öge. 3. müz. Saz, çalgı, enstürman, alet.

Erkete (**΄Ερχεται** [erhete]): a. Rum. Gelmek / geliyor (3.tekil şahıs) argo. Dikiz, gözetleme.

Φυλάω τσίλιες [filao çilies] (Yun. Szlk): Erketeye yatmak, gözetlemek.

Eros (**΄Ερως ο** [eros]): Öz. a. Yun. Yunan mitolojisinde aşk tanrısının adı.

Eskatologya (**Εσχατολογία η** [eshatologia]): a. Yun. fel. İnsanın ve dünyanın sonunu, öbür dünyayı anlatmaya çalışan tanrı bilimi kolu.

Etnografya (**Εθνογραφία η** [ethnografia / ethnografiya]): a.Yun. Kavimleri karşılaştırarak inceleyen, kültür oluşumlarını araştıran bilim, kavmiyat. 2. Irk bilimi

Evlek (**Αυλάκι το** [avlaki]): a. Rum. 1. Tarlanın, tohum ekmek için taban saban iziyle bölünen bölümlerden her biri. 2. Dönümün dörtte biri kadar olan alan ölçüsü. 3. Tarlalarda suyun akması için açılan su yolu. 4. esk. On liralık kâğıt para.

F

Falyanos (**Φάλιανος ο** [falianos] / **Φάλαινα η** [falena]): a. Rum. hay. b. Bir tür iri yunus, balina.

Fangri (**Φαγγρί το** [fagri]): a. Rum. hay. b. Bir tür mercan balığı.

Fantazya (**Φαντασία η** [fandasia]): a. Rum. Arap atlarının bayramlarda yaptıkları gösteri, atlı gösteri. 2. Fantezi. 3. Hayal gücü, hayali., kuruntu, hayal ürünü.

Fanti (**Φάντης ο** [fandis]): a. Rum. İskambil oyunlarında oğlan, bacak veya vale adlarıyla bilinen kâğıt.

Fanya (**Φανιά η [**fania/fanya**]):** a. Rum. Bir balık ağına eklenen iri gözlü ikinci ağ.

Fasarya (**Φασαρία η [**fasaria]): a. Rum. argo. 1. Boş, anlamsız (söz) 2. İşe yaramaz, yeteneksiz. 3. Gürültü, patırtı, şamata.

Faska (**Φασκιά η** [faskia]): a. Rum. kundak çocuklarının beline, zıbının üzerine sarılan geniş sargı. 2. Kundak.

Fasulye (**Φασόλι το** [fasoli]): a. Rum. bit. b. Fasulyegillerden, barbunya, çalı ayşekadın, horoz vb. türleri bulunan bitki. 2. Bu bitkinin sebze olarak yararlanılan yeşil ürünü ve kuru tohumları.

Fava (**Φάβα η** [fava]): a.Rum. Bakla tanelerinin kabuğu soyulduktan sonra yapılan zeytinyağlı yemek.

Fener (**Φανάρι το** [fanari]): a. Rum. 1. Saydam bir maddeden yapılmış veya bir madde ile donatılmış, içinde ışık kaynağı bulunan aydınlatma aracı. 2. Gemilerde yol gösteren ışık kulesi.

Fesleğen (**Βασιλικός ο** [vasilikos]): a. Rum. bit. b. Ballıbabagillerden, Akdeniz ülkelerinde yetişen, yaprakları güzel kokulu, beyaz veya pembe çiçekli bir yıllık otsu bir süs bitkisi, reyhan.

Fıçı (**Βουτσί το** [vuçi]): a. Rum. Bir araya getirilerek çemberlerle tutturulmuş ensiz tahtalardan yapılan, yuvarlak, karnı şişkin ve altı düz kap. 2. Fıçı, varil.

Fırça (**Βούρτσα η** [vurça]**):** a. Rum. 1. Bir şeyin tozunu, kirini gidermekte veya bir şeye boya, cila sürmekte kullanılan, bir araya getirilerek bağlanmış kıl vb. nden yapılan araç. 2.mec. Resim yapma sanatı ve biçimi. 3. argo. Azarlama, paylama.

Fırın (**Φούρνος ο** [furnos]): a. Rum. 1. İçinde genellikle odun yanan, her yanda aynı derecede ısı oluşturarak ekmek, pasta vb. pişirmeye yarayan, tavanı tonoz biçiminde, önünde tek açıklık bulunan ocak. 2.sf. Bu ocakta pişirilmiş. 3. Ekmek pasta vb.nin pişirildiği ve satıldığı dükkân. 4. Elektrik, tüp gaz ve doğalgazla çalışan, yiyecekleri pişirmeye veya ısıtmaya yarayan alet.

Fışkı (**Φουσκί το**[fuski]): a. Rum. Atgillerin taze dışkısı. 2. Çok erkekle düşüp kalkan kötü kadın.

Fidan (**Φιντάνι το** [fidani]): a. Rum. Yeni yetişen ağaç veya ağaççık. 2. Başka bir yere dikilmek için bulunduğu yerden çıkarılan taze ağaç, dikme.

Fiğ: (**βίκος ο** [vikos] / **φίκος ο** [fikos]): a. Rum. bit. b. Baklagillerden hayvan yemi olarak yetiştirilen bir bitki. 2. Burçak, hayvan yemi.

Filar (**Φελλάρι το**[fellari]): a. Rum. Hafif bir terlik.

Filenk (**Φαλάγγι το** [falaggi]): a. Rum. Tohumdan veya tomurcuktan çıkan körpe ve küçük dal, sürgün, ışkın, eşkin, cımbar, çıvgın, şıvgın 2. Deniz teknelerini karaya çekmek için altına sürülen yuvarlak ağaç.

Filiz (**Βλαστός ο** [vlastos]): a. Rum. Tohumdan veya tomurcuktan çıkan körpe ve küçük dal, sürgün, ışkın, eşkin. 3.mec. Ortaya çıkmak.

Filoz (Φελλός ο [fellos]): a. Rum. den. Balıkçıların ağları su yüzünde tutmak için kullandıkları kabak veya mantardan yapılmış ağ şamandırası.

Fire (**Φύρα η** [fira]): a. Rum. tic.1. Ağırlık yitimi. 2. Bir iş yapılırken çıkan artık parça. 3. sf. Eksik, noksan, fire, kayıp.

Fiske (**Φούσκος ο** [fuskos]): a. Rum. 1. Parmak uçları ile yapılan hafif vuruş, şamar, tokat. 2. sf. İki parmak ucu ile tutulabilen miktarda olan. 3. İnsan derisinde herhangi bir sebeple ortaya çıkan ufak ve içi su dolu kabartı.

Fistan (**Φουστάνι το** [fustani]): a. Rum. 1. Tek parça kadın giysisi. 2. İskoç, Arnavut ve Yunan erkeklerinin giydikleri kısa pileli eteklik.

Fiyonk (**Φιόγκος ο** [fiongos]): a. Rum. Kurdele, şerit, kumaş vb. nin kelebek şeklinde bağlanmış biçimi.

Florya (**Φλώρος ο**[floros]): a.Rum. hay. b. İspinozgillerden, tüyleri yeşilimsi, ağaçlık ve fundalıklarda yaşayan güzel ötüşlü bir kuş. 2. Flurya kuşu.

Fol (**Φώλι το** [foli]): a.Rum. Tavuğun istenilen yere yumurtlaması için o yere konulan yumurta veya yumurtaya benzeyen şey. 2. Yuva, folluk. **Φωλιάζω:** [foliazo] Yuva yapmak.

Foroz (**Φορός ο** [foros]): a. Rum. Bir ağ atılışında çıkarılan balık miktarı.

G

Gamsele (**Καπουτσέλι το** [kapuçeli]): a. Rum. Kauçuktan yapılmış su geçirmeyen yağmurluk.

Gebre (**Κάπαρη η** [kapari]): a. Rum. bit. b. Gebre otunun yemişi.

Gerdel (**Γαρδέλι το** [gardeli]): a. Rum. 1. Süt vb. şeyler koymaya, hayvanlara yem vermeye yarayan kova biçimindeki tahta veya deriden kap. 2. den. Gemilerde temizlik işlerinde kullanılan, sac veya pirinç çemberli tahta kova. 3. Kap, kova.

Gönder (**Κοντάρι το** [kondari]): a.Rum. 1. Bayrak direği. 2. Kargı, mızrak, sırık. 3. Kayık ve yelkenli gemilere yön vermeye yarayan, ucunda metal olan ağaç sopa.

Gönye (**Γωνία η** [gonia]): a. Rum 1. Köşe, açı. 2. Dik açıları ölçmeye ve çizmeye yarayan dik üçgen biçimindeki araç.

Gübre (**Κοπριά η** [kopria]): a. Rum. Verimini arttırmak için toprağa dökülen her türlü hayvan dışkısı, kimyasal veya bitkisel madde, gübre.

Güğüm (**Γκιούμι το** [giumi]): a.Rum. Yandan kulplu boyu uzun genellikle bakırdan yapılan su kabı

H

Halat (**Χαλάδι το** [haladi]) a. Rum. Pamuk, kenevir, hindistan cevizi gibi bitkisel liflerin veya çelik tellerin sarılmasıyla oluşan, kolların bir arada bükülmesiyle elde edilen kalın ip. 2. Kablo, tel.

Hani (**Χάννι το** [hanni]): a. Rum. den. Akdeniz'de yaşayan bir tür balık türü.

Harharyas (**Καρχαρίας ο** [karharias]): a. Rum. den. Köpek balığı.

Helik (**Χαλίκι το** [haliki]): a. Rum. hlk. Duvarlar örülürken büyük taşların arasına konulan ufak taşlar. 2. Çakıl, mucur.

Helke (**Χάλκινος Κουβάς ο** [halkinos kuvas]: a. Rum. hlk. Bakırdan yapılan bakraç kova. (**Χαλκός ο** [halkos]: Bakır)

Herek (**Χάρακας ο** [harakas]): a. Rum. Asma fasulye vb. sarılgan bitkilerin tutulması için yanlarına dikilen sırık, ispalya. 2. Sırık, cetvel.

Heyamola (**΄Εγια μόλα** [egia mola]): a. Rum. Gemicilerin veya işçilerin birlikte bir şey çekerken "haydi çek, gayret" anlamlarında bir ağızdan yüksek sesle ve makamla söyledikleri söz, heyamola.

Hora (**Χορός ο** [horos]): a. Rum. Birçok kişi tarafından el ele tutuşarak oyun müziği ile oynanan bir tür halk oyunu. 2. Dans, halay.

Horon (**Χορός ο** [horos]) a.Rum. 1.Karadeniz bölgesinde kemençe ile oynanan halk oyunu. 2.Raks, dans. 3. Dans ederek şarkı söyleyen topluluk.

Hoyrat (**Χωριατιά η** [horiatia]): sf. Rum.1. Kaba Kırıcı ve hırpalayıcı. 2.sf. Kaba Kırıcı ve hırpalayıcı bir biçimde, hoyratlık.

Hristiyan: (**Χριστιανός ο** [hristianos]): öz. a. Rum. din.b. Hz. İsa'nın dininden olan kimse.

Huni (**Χωνί το** [honi]): a. Rum. Bir sıvıyı ağzı dar bir kaba aktarmak için kullanılan koni biçimindeki araç. 2. hlk. Ağızlık.

I

Iğrıp (**Γρίπος ο** [gripos]): a. Rum. den. Bir tür balık ağı teknesi.

Ihlamur (**Φλαμούρι το** [flamuri]): bit.b. Ihlamurgillerden, kerestesi beğenilen bir gölge ağacı.

Irgat (**Εργάτης ο** [ergatis]): a. Rum. 1.Tarim işçisi, rençber. 2.Yapı işçisi. 3.den. Gemilerde ve yapılarda yatay kollarla ve birkaç kişi tarafından çevrilen bocurgat.

Ispanak (**Σπανάκι το** [spanaki]): a. Rum. bit. b. Ispanakgillerden yapraklarından sebze olarak yararlanılan bir bitki.

Ispazmoz (**Σπασμός ο** [spasmos]): a. Rum. Aşırı titreme, kasılma spazm.

Istakoz (**Αστακός ο** [astakoz]): a. Rum. hay. b. Istakozlardan, suda yaşayan birinci ayak çifti güçlü iki kıskaç durumunda gelişmiş bulunan, beyaz eti için avlanan iri bir böcek.

Istar (**Ιστάρι το** [ıstari]): a. Rum. hlk. Halı, kilim dokunan tezgâh.

Izgara (**Σκάρα η** [skara]): a. Rum. 1. Metal çubukların ağaç dallarının aralıklı sıralanmasıyla yapılan parmaklık veya kafes biçiminde araç, ızgara. 2. Pisliklerin su yollarını önlemek veya havalandırmak amacıyla, su yollarının havalandırma çıkışları üzerine konulan, kafesli veya parmaklıklı demir. 3. Et Balık köfte vb. yiyecekleri pişirmekte kullanılan araç gril. 5. spor. Futbol ayakkabısının altında bulunan iri başlı kabara.

İbis (**΄Ιβις ο** [ivis]): a. Rum. hay.b. Leyleksigillerden, Afrika ve batı Asya sulak yerlerinde yaşayan bir kuş, mısır turnası.

İdea (**Ιδέα η** [idea]): a. Yun. Düşünce, fikir, niyet.

İlarya (**Υλάρια η** [ilaria /ilariya]): a.Rum. hay. b. Gümüş balığının küçüğü.

İlistir (e.Yun**.΄Υλυστήρ το** [ilistir]): a. Rum. hlk. Süzgeç, kalbur, kevgir.

İskemle (**Σκαμνί το**[skamni]): a.Rum. 1. Arkalıksız sandalye. 2. Üstüne sigara tablası çiçek vazosu vb. konulan küçük masa.

İskete (**Σκαθί το** [skathi])**:** a.Rum. hay.b. Serçegillerden, gagalı dişli, zararlı böcek ve kurtlarla beslenen güzel sesli bir kuş.

İskorpit (**Σκορπίδι το**[skorpidı], **Σκορπιός ο** [skorpıos], **Σκορπίνα η** [skorpina]): a.Rum. hay.b. İskorpitgillerden iri başlı, yüzgeçlerinde yakıcı dikenleri bulunan, lezzetli bir balık. 2. İskorpit balığı.

İspati (**Σπαθί το** [spathi]): a. Rum. 1. İskambilde sinek. 2. Kılıç

İspinoz (**Σπίνος ο** [spinoz]): a.Rum. hay.b. ispinozgillerden, gagası kısa ve koni biçiminde, sırt tüyleri yeşilimtrak mavi, boynu kırmızı renkte, güzel sesli bir kuş.

İspit / Espit (e.Yun**.΄Αψίδα** [apsida]): a. Rum.1. Jant. 2.Araba tekerleğinin çemberini oluşturan ağaç.

İstavrit (**Σαυρίδι το** [savridi], **Σταυρίδι το** [stavridi]): a. Rum. hay. b. Uskumrugillerden, pulsuz ve az kılçıklı bir balık.

İstavroz (**Σταυρός ο** [stavros]): a. Rum. din. b. 1. Haç, çarmıh, istavroz. 2. tek. Sıhhı tesisatta kullanılan dört girişli bağlantı borusu.

İstif (**Στοίβα η** [stiva]): a. Rum. 1. Eşya ve başka nesnelerin düzgün bir biçimde üst üste konulmasıyla oluşan yığın. 2. kereste tahta vb. ağaç ürünlerini kurutmak veya tüketmek amacıyla belirli düzenlerde üst üste dizerek yapılan yığın.

İstiridye (**Στρείδι το** [stridi]): a. Rum. hay. b. Yassı solungaçlar sınıfından, ılıman ve sıcak denizlerde yaşayan, güçlü kaslarla birbiri üzerine kapanan, iki çeneli olan, eti beğenilen bir deniz yumuşakçası.

İstrongilos (**Στραγγύλος ο** [straggilos]**, Στρογγύλι το** [straggili]): a.Rum. hay. b. İzmaritgillerden Akdeniz'de yaşayan eti lezzetli bir balık.

İşkine (**Εσκίνα η** [eskina]): a. Rum. hay. b. Taş balığı.

İzmarit (**Μαρίδα η** [marida]) a. Rum.1. hay. b. İzmaritgillerden pullu ve kılçıklı bir tür küçük balık. 2. İçilmiş sigara artığı.

K

Kadırga (**Κάτεργο το** [katergo]) a. Rum. 1. den. esk. Hem yelken hem kürekle yol alan, özellikle Akdeniz'de kullanılmış bir savaş gemisi. 2. Kürek cezasının çekildiği yer.

Kalafat (**Καλαφάτισμα το** [kalafatizma]) a.Rum.1. den. Geminin kaplama tahtaları arasını üstüpü ile dondurup, zifleyerek su geçirmez duruma getirme işi. 2. tar. Aşağısı dar yukarısı geniş bir tür yeniçeri başlığı. 3. tar. Osmanlı Devleti'nde vezir veya yüksek mevkide yüksek mevki devlet adamlarının giydikleri bir başlık. 4.mec. Onarma tamir etme.

Kalamar (**Καλάμαρι το** [kalamari]) a. Rum. hay. b. Bir tür mürekkep balığı.,

Kalamata (**Καλαμάτα η** [kalamata] **/ Καλαμάτα ελίες** [kalamata elies]) a. Rum. 1.Yunanistan'da bir kent. 2. bit. b. Bir tür etli ve büyük zeytin.

Kalinos (**Γουλιανός ο** [gulianos]) a. Rum. hay. b. Levreğe benzer bir balık, kalinos.

Kangal (**Καγκάλι το** [kangali]): a.Rum. 1.Tel, kurşun boru gibi uzun bükülebilir şeylerin halka biçiminde sarılmasıyla yapılan bağ. 2. Bu biçimde bükülmüş şeylerin her bir halkası. 3. İp halkası, kıvrılmış küme.

Kantaron (**Κάνθαρος ο** [kantharos]): a. Rum. bit. b. 1. Kızılkantarongillerden, hekimlikte kullanılan, sarı çiçekli, acı köklü küçük bir bitki. 2. Birleşikgillerden, sarı, mavi, kırmızı çiçekli türleri bulunan otsu bir bitki.

Kapari (**Κάππαρι το** [kappari]): a. Rum. bit. b. Gebre otu. 2. Yemişinden turşu yapılabilen, gebre otunun bir adı.

Karavide (**Καραβίδα η**[karavida]): a. Rum. hay. b. Kerevit. 2. Büyük karides veya küçük ıstakoz.

Karfiçe (**Καρφίτσα η** [karfiça]): a. Rum. 1. Orta boylu demir çivi. 2.Toplu iğne, süs iğnesi, broş.

Karides (**Γαρίδα η** [garida] **Καρίδα η**, [karida] çoğulu **Καρίδες οι** [karides]) a. Rum. Denizlerde veya tatlı sularda yaşayan orta büyüklükte kabuklu, eti yenir bir deniz hayvanı.

Karnabahar (**Κουνουπίδι το**[kunupidi]): a. Rum +Far. bahar bit. b. turpgillerden çiçekleri etli ve tanecikli bir görünüşte olan, yaprakları lahana yaprağına benzeyen, sebze olarak kullanılan bir bitki.

Kartografya (**Χαρτογραφία η** [hartografia]): a. Yun. coğ. 1.Haritacılık 2. Harita çizimi, kartografya.

Katavaşya (**Καταβασιά η**[katavasia]): a. Rum. den. Göçücü balıkların kışa doğru Karadeniz'den Akdeniz'e geçmesi.

Kavanoz (**Καβανόζι το** [kavanozi]): a. Rum. Plastik cam vb. maddelerden yapılmış, ağzı geniş çeşitli boylarda kap.

Kavata (**Γαβάθα η** [gavatha]): a. Rum.1. Oyma ağaç kap. 2.Yemek tası. 3.bit.b. Sert ve fazla kızarmayan bir tür domates.

Kefal (**Κεφάλος ο** [kefalos]): a. Rum. hay. b. Kefalgillerden, orta büyüklükte çok pullu, küt başlı, gümüş renginde, beyaz etli bir balık.

Kemere (**Καμάρι το** [kamari]) a. Rum. den. Gemi güvertesinin enine konmuş kirişlerinden her biri.

Kerata (**Κερατάς ο** [keratas]): a. Rum. 1. Karısı tarafından aldatılan erkek. 2. Ayakkabı çekeceği. 3. Küçüklere sevgi ile söylenen bir site sözü. ***Βρε κερατά!****(vre kerata) seni kerata seni. (sevgi anlamı.)*

Kerevet (**Κεραβάτι το** [keravati]): a.Rum. Üzerine şilte serilerek yatmaya veya oturmaya yarayan, duvara bitişik ayakları olan tahtadan sedir. 2. Yatak, döşek, şilte.

Αυτοί έζησαν καλά και εμείς καλύτερα *[afti ezisan kala ke emiz kalitera] :Onlar erdi muradına biz çıkalım kerevetine.*

Kerevit (**Καραβίδα η** [karavida]): a. Rum. hay. b. Kabuklular sınıfından çamurlu tatlı sularda yaşayan bir eklem bacaklı, tatlı su ıstakozu. 2. Kabuklu deniz böceği, karavide.

Kerteriz (**Καρατάρισμα το** [karatarisma]): a. Rum. den. bir yerin nerede bulunduğunu pusula ile ölçme. 2. Balıkçıların denizde sığlıkları belirlemek için kullandıkları işaretlerin bütünü.

Kestane (**Κάστανο το** [kastano]): a. Rum.1.bit.b. Kayıngillerden, ılıman iklimlerde yetişen, 25- 30 metre kadar boylanabilen, kerestesi doğramacılıkta kullanılan bir orman ağacı. 2.bit.b. Bu ağacın yenilebilen kabuklu meyvesi.

Kıtipiyoz (**Κατώτατος** [katotatos]): sf. Rum argo. Değersiz, bayağı, kötü. 2. Asgari, en alltaki, en aşağı.

Kiklotron (**Κύκλοτρο το** [kiklotro]): a. Yun. Atom araştırmalarında elektriklenmiş cisimlere yüksek hızlı veren bir aygıt.

Kilise (**Εκκλησία η** [eklisia]): a. Rum. din b. 1. Hristiyanların ibadet etmek için toplandıkları yer. 2. Hıristiyanlıkla ilgili dini kuruluş. 3. Hristiyanlığın öğretilmesi, dini işlerin yönetimi vb. ile ilgilenen papa ve piskoposlar topluluğu.

Kimusa (**Χυμός ο** [himos]): Rum. 1.fizy. Yemeklerin Mide öz suyu ile karıştırdıktan sonra aldığı durum. 2. Meyve suyu, özsu, usare.

Kiraz (Κεράσι το [kerasi]): a. Rum. bit. b. 1.Gülgillerden ılıman iklimlerde yetişen bir meyve ağacı. 2. Bu ağacın kırmızı veya beyaz renkte etli, sulu çekirdekli meyvesi, kiraz.

Kirebolu (**Κηροποιείο το** [kiropiio]) a. Rum. 1.Arıların kovan deliğini kapamak için kullandıkları sarı ve yumuşak madde. 2. Mum yapımevi. (Yun.) **Κηρός ο** [kiros]): Balmumu, mum.

Kiremit (**Κεραμίδι το** [keramidi], **Κεραμίδα η** [keramida]): a.Rum. Çatıları örtmekte kullanılan yan yana dizilerek suyu aşağıya geçirmeden dışarı akıtacak biçimde yapılmış, kızıl toprağın renginde, pişmiş balçık levha.

Kiremithane (**Κεραμιδάδικο το** [keramidadiko], **Κεραμιδαριό το**[keramidarıo]) a. Rum+Far. Hane. esk. Kiremit yapılan yer.

Kirizma (**Γύρισμα το** [girisma], **Γύρισμα χώματος** [girizma homatos]): a. Rum. Toprağı derince kazarak, altını üstüne getirme.

Kiyanus (**Κυάνιο το** [kianio]): a. Yun. kim. Doğada serbest olarak bulunmayan fakat birçok cismin birleşmesine giren karbon ve azottan oluşan bir gaz. 2. Karbon ve azottan oluşan bir tür gaz, siyanür.

Kodes (**Κοτέτσι το** [koteçi]**):** a. Rum. argo. 1.Cezaevi. 2. Kümes, tavuk barınağı.

Kofana (**Κοφάνα η** [kofana]): a. Rum. Lüfer balığının irisi

Kokona (**Κοκόνα η** [kokona]): a.Rum. esk.1. Hristiyan kadını. 2.mec. Süsüne düşkün yaşlı kadın. 3. Hanımefendi.

Kokoreç-ci (**Κοκορέτσι το** [kokoreçi]) a. Rum. Şişe sarılarak kor ateşte kızartılan kuzu bağırsağından yiyecek. **Κοκορετσάς ο** [kokoreças]**)** : Kokoreç satan kimse.

Koloridye (**Κολορίδια η** [koloridia]**):** a.Rum. hay. b. Kalyoz balığının küçüğü 2. Uskumruya benzer bir balık.

Kolpo (**Κόλπο το** [kolpo]): a. Rum. 1. Bilardo oyununda vuruş. 2. Dalavere, hile, numara.

Kolyoz (**Κολιός ο** [kolios]): a. Rum. hay. b. Uskumrugillerden, Akdeniz ve Karadeniz'de yaşayan bir tür balık.

Koma (**Κώμα το** [koma]): a. Yun. müz. Eski Yunanlılarda eşit olmayan iki ses arasında kulakla seçilebilecek en küçük aralık.

Konçina (**Κοντσίνα η** [konçina]): a. Rum. İkiliden altıya kadar olan oyun kağıtları.

Konken (**Κουμκάν το** [kumkan]): a. Rum. Bir tür iskambil oyunu

Konsolos (**Κόνσουλος ο** [konsulos]): a. Rum. Yabancı ülkelerde orada bulunan yurttaşlarının haklarını koruyan, bağlı bulunduğu hükümete siyasal ve ticari bilgileri veren dış işleri görevlisi, şehbender.

Kopanaki (**Κοπανάκι το** [kopanaki]): a. Rum. El ile bir tür dantel örmek için kullanılan silindir biçimli araç. 2. bu araç üstünde örülen bir dantel türü.

Kopil (**Κοπέλι το** [kopeli]): a. Rum. argo. Arsız sokak çocuğu. 2. Delikanlı. 3. Çırak. 4. Uşak.

Kozmografya (**Κοζμογραφία η** [kozmografia]): a. Yun. gök. b. Gök biliminin matematik ve fiziğin yalnız temel kavramlarından yararlanarak en belli başlı olayları ile alan dalı.

Köknar (**Κουκουνάρι το** [kukunari], **Κουκουνάρα η** [kukunara]): a. Rum. bit.b. Çamgillerden yüksek bölgelerde yetişen iğne yaprakları kısa, yassı olan, reçineli ve kozalaklı bir orman ağacı.

Körfez (**Κόρφος ο** [korfos]): a. Rum. coğ. 1.Karanın içine sokulmuş deniz parçası. 2. Sft. mec. Kuytu, işlek olmayan. 3. Körfez, koy.

Kuka (**Κουβάρι το** [kuvari]): a. Rum. 1.Dantel veya nakış ipliği yumağı. 2. taş, konserve kutusuna benzer nesnelerle oynanan bir çocuk oyunu.

Kukla (**Κούκλα η** [kukla]): a.Rum.1. Hareketli yerleri iplikle sanatçının parmaklarına bağlanarak veya gibi bir kesiti kullanarak bir perdenin üzerinden oynatılan bez, karton vb. hafif nesnelerden yapılmış insan ve hayvan figürleri. 2. Ayakları olmayan, alttan içine el sokularak oynatılan çeşitli nesnelerden yapılmış bebek. 3. Bu bebekler ile oynatılan oyun. 4.Taş bebek, oyuncak bebek. 4. mec. Başkasının etkisinde olan onun isteklerine göre davranan kimse. ***Από έξω κούκλα και από μέσα πανούκλα*** *[apo ekso kukla ke apo mesa panukla]: Dışardan taş bebek içinden veba çıktı. / İçi beni yakar dışı alemi.*

Kupa (**Κούπα η** [kupa]): a. Rum.1. Can veya Seramikten yapılmış kulplu büyük bardak. 2. sf. Bu bardağın alabileceği miktarda olan. 3. Fincan, maşrapa, kupa. 4. Altın, gümüş bronz veya kristalden yapılmış, yarışma ödülü olarak verilen ayaklı kap. 5. Yarışma ödülü olarak verilen herhangi bir sanat eseri. 6. İskambil kağıtlarının 4 grubundan benekleri kırmızı, kalp biçiminde olanı, yürek.

Kupes (**Γόπα η** [gopa]: a.Rum. hay.b. İzmaritgillerden ılıman denizlerde yaşayan bir balık.

Kutu (**Κουτί το** [kuti]): a. Rum. 1.Ince tahta, mukavva, teneke, plastik vb.den yapılmış genellikle kapaklı kap. 2. sf. Bu kabın alabildiği miktarda olan. 3. Elektrik veya telefon tellerinin toplanıp bağlandığı kap. 4.mec. Bir kimsede, bir yerde, bir şeyde, iyi veya kötü bir özelliğin fazlalığını belirten bir söz.

Küfe (**Κόφα η** [kofa]): a. Rum.1. Genellikle söğüt veya başka ağaç dallarından örülen, yük taşımaya yarayan, kaba, dayanıklı sepet. 2.sf. Bu sepetin alabildiği miktarda olan. 3. mec. Kaba et, kıç.

Kümes (**Κουμάσι το** [kumasi]): a.Rum. 1.Tavuk, hindi vb. evcil hayvanların barınmasına yarayan kapalı yer. 2. mec. Ufak ev.

Küpeşte (**Κουπαστή η** [kupasti]: a.Rum. den. Gemide güverte hizasında ıskarmoz bağlarına tutturulan dikmelerin, dış yüzeylerine kaplanan kaplamaların oluşturduğu siper, bordo kaplamaların en üstü, güvertelerden yukarı kalan bölüm, korkuluk.

L

Labada (**Λάπαθα η** [lapatha]): a. Rum.1.bit.b. Karabuğdaygillerden, dere kıyılarında, sulak çayırlarda kendiliğinden yetişen, çok yıllık ve yaprakları sebze olarak kullanılan bitki, labada.

Lahana (**Λάχανο το** [lahano]): a. Rum. bit. b. Turpgillerden geniş ve kalınca kat kat yaprakları olan, kış sebzesi olarak yetiştirilen ve birçok türü olan bitki, kelem.

Lakerda (**Λακέρδα η** [lakerda]): a. Rum. Palamut torik vb. balıklardan dilim dilim kesilerek yapılan salamura.

Lalanga (**Λαλαγγίτα η** [lalaggita]): a. Rum. Yağda kızartılarak üzerine şeker veya şerbet dökülen bir hamur tatlısı.

Lamba (**Λάμπα** η[lamba]): a.Rum. 1. Petrol gibi yanıcı bir madde yakarak veya elektrik akımıyla içindeki Teller Akkor durumuna geçerek ışık veren alet. 2. Radyo ve televizyonlarda kullanılan havası boşaltılmış veya içine düşük basınçlı bir gaz doldurulmuş cam, seramik veya çelikten ampul. 3. Kapı pencere kenarlarını açılan genellikle dik açılı girinti.

Lapa (**Λαπάς ο** [lapas]): a. Rum.1.Nişastalı tanelerin, su ile kaynatılarak bulamaç kıvamına getirilmiş durumu.2. keten tohumu vb. bitkilerin kaynatılmasıyla elde edilen sıcak olarak tülbent içinde, vücuda dıştan uygulanan ilaç.

Lavta (**Λαούτο το** [lauto]): a. Rum. 1. Ebe 2.tıp. Tutçek. 3. esk. Erkek doğum hekimi. 3. Gövdesi armut biçimli, kısa saplı, mızrapla ya da parmakla çalınan uddan daha küçük bir çalgı.

Levrek (**Λαβράκι το** [lavraki]: a. Rum. hay.b. Levrekgillerden, eti beyaz, üzeri pullu iri bir balık.

Liken (**Λειχήνα η** [lihina]): a. Yun. bit.b. 1. Bir mantarla su yosununun ortak yaşaması ile ortaya çıkan bitkilerin genel adı. 2. Kaya yosunu. 3. Liken hastalığı.

Limaki (**Λίμα η** [lima]): a. Rum. Ayakkabıcılıkta kullanılan küçük eğe, törpü. (limaki -ki eki küçültme anlamı veriyor.)

Liman (**Λιμάνι το** [limani]): a. Rum. den. Gemilerin barınmalarına, yük alıp boşaltmalarına, yolcu indirip bindirmelerine yarayan, doğal veya yapay sığınak.

Limon (**Λεμόνι το** [lemoni]): a. Rum. bit. b. 1. Turunçgillerden, 3-5 metre yüksekliğinde, kışın yapraklarını dökmeyen beyaz çiçekli bir ağaç. 2. Bu ağacın sarı renkli, kabuğu kokulu, suyu ekşi meyvesi, sulu zırtlak.

Limoni (**Λεμονής** [lemonis]): a. Rum.+Ar.-i 1.Limon rengi. 2. sf. Bu renkte olan. 3.sf.mec. Biraz bozuk, iyi olmayan (insan ilişkileri)

Lipsos (**Λειψός** [lipsos]: a. Rum. hay. b. İskorpitgillerden, Akdeniz ve Atlas okyanusunda yaşayan yüzgeçlerinde ki dikenlerde yaralara sebep olan bir zehir bulunan deniz canlısı. 2. Sft.1. Eksikli, 2. Sakat 3. İşe yaramadığı için tutulduktan sonra atılan balık.

Litografya (**Λιτογραφία η** [litografia]): a. Yun. 1. Taş basması. 2. sf. Bu yöntemle basılmış (yazı, resim.)

Litre (**Λίτρο το** [litro], **Λίτρα η** [litra]): a. Yun. 1.mat. Sıvıları ölçmede kullanılan bir desimetreküp hacminde ölçü birimi.

Liturya (**Λειτουργία η** [liturgia]: a. Rum. 1. din. b. Kudas. (Kudas Hz. İsa'nın havarileriyle birlikte yediği son yemeği anmak için, Hristiyanların kilisede bir kap içinde ekmek ve şarabı kutsayarak yaptıkları tören, ayin, liturya, dini merasim). 2. Görev, işlem, fonksiyon. 3. İşleme, çalışma.

Lodos (**Νοτιάς ο** [notias]): a.Rum. 1. güneyden veya güneybatıdan Esen ve bazen de yağış getiren yerel rüzgâr kaba yel, boz yel, lodos.

Logos (**Λόγος ο** [logos]): a. Yun dil.b.ve fel. Deyi (Deyi: Dil söz, işaret, mimik vb. anlatım araçlarının tümü. 2. fel. Hristiyan felsefesinde Tanrı kelamına insanlara ulaştıran oğul, logos.

Lohusa (**Λεχούσα η** [lehusa]: a. Rum. Yeni doğum yapmış kadın.

Lomboz (**Ρόμβος ο** [romvos]): a.Rum. den. kamaralarla alt güverteleri aydınlatmak Için bordolardan ve güvertelerden açılan yuvarlak pencere.

Lüfer (**Λουφάρι το** [lufari]): a. Rum. Hay. b. Eti beyaz tadı güzel büyük bir balık.

M

Magri (**Μουγγρί το** [mugri], **Μουγκρί το** [mungri]): a. Rum. Yılan balığıgillerden, Avrupa kıyılarında yaşayan, eti lezzetli büyük bir balık. 2. Mığrı balığı.

Malama (**Μάλαμα το** [malama]): a. Rum. hlk. Samanla karışık tahıl. 2. Esk. Altın.

Mamaliga (**Μαμαλίγκα η** [mamalinga]): a. Rum. Kaynar suda haşlanıp, üzerine yağ gezdirilen mısır unu yemeği.

Manastır (**Μοναστήρι το** [monastiri]): a. Rum. din. b. Bazı kesin kurallara bağlı rahip veya rahibelerin, dünya ile ilgilerini keserek yaşadıkları yapı, keşişhane.

Manav (**Μαναβής ο** [manavis]): a. Rum.1. Meyve ve sebze satan yer. 2. Meyve ve sebze satan kişi.

Mandıra (**Μαντρί το [**mandri], **Μάντρα η** [mandra]): a.Rum. Koyun keçi vb. süt veren hayvanların barındırıldığı süt ve süt ürünlerinin elde edildiği yer.

Manita (**Μανία η**[mania]) a. Yun. argo. 1. Sevgili 2. Manitacılık. 3.Tutku, düşkünlük, bir şeye bilgisi olma. 4. Delilik.

Mantar (**Μανιτάρι το** [manitari]): a. Rum. bit.b. 1.Mantarlardan, içinde zehirlileri de bulunan, silindir bir gövde ve üst tarafı şapka şeklinde olan canlıların genel adı. 2. Esnek ve sudan olduğundan şişe tıpası, cankurtaran simidi, cankurtaran yeleği, ayakkabı tabanı ve daha birçok şeyin yapımında kullanılan üretilmeyen meşe ağacı tabakası. 3. Bu tabakadan yapılan şişe tapası. 4. Kaldırıma araçların park edilmesini engellemek amacıyla zemine gömülmüş mantar biçiminde beton yükselti. 5. Çocukların özel tabanca ile patlattıkları barutlu madde. 6. Balık ağlarını su yüzünde tutmaya veya olta sarmaya yarayan mantar parçası. 7. Hayvanların burun ucu. 8. argo. Uydurma söz, yalan. 9. tıp. Mantar hastalığına neden olan mikroskobik canlı.

Μανιτάρι το [manitari] / ***ξεφυτρώνουν σαν μανιτάρια*** *[ksefitronun san manitaria]: mantar gibi bitmek.*

Marangoz (**Μαραγκός ο** [marangoz]): a. Rum. Ağaç işleri ile uğraşan ve ağaçtan çeşitli eşya yapan usta.

Marul (**Μαρούλι το** [maruli]): a. Rum. bit. b. Birleşikgillerden, geniş ve uzun olan yeşil yaprakları taze olarak yenilen bir bitki.

Marya (**Μαργιά** η [marya]): a. Rum. hay. b. 1.Beş yaşından büyük ve damızlık dışı bırakılmış dişi koyun. 2. Dişi hayvan. 3. Bir tür küçük balık.

Mastı (**Μαστή η** [masti]): a. Rum. hay. b. Kulakları uzun ve düşük, bacakları kısa bodur, bir köpek cinsi. 2. mec. Kısa boylu.

Mastika (**Μαστίχα η** [mastiha]): a.Rum. 1. Sakız ağacından çıkarılan reçine, sakız. 2. Sakız rakısı.

Mastor: (**Μαστούρης ο** [masturis]): a. Rum. argo. Çok sarhoş, mastur.

Masturi (**Μάστοριος**[Mastoris]): a. Rum.den. Geminin en geniş yeri.

Masura (**Μασούρι το** [masuri]: a. Rum. 1. Koni veya silindir biçiminde olup üzerine şerit, iplik, vb. sarılan karton, tahta, plastik vb. nden yapılan araç. 2. Çeşme zıvanası. 3. esk. Bir akarsu ölçü birimi.

Matiz (I) (**Μάτιση η** [matisi], **Μάτισμα το**[matizma]): a. Rum.den. İki halatı ek yeri kalınlaşmayacak biçimde birbirine ekleme işi. 2. Ekleme, birleştirme.

Matiz (II) (**Μέθυσος ο** [methisos]) sf. Rum.argo.1. Çok sarhoş.

Maydanoz (**Μαϊντανός ο** [maindanoz]): a.Rum. bit.b. Maydanozgillerden yenmek için yetiştirilen, 50 80 santimetre uzunluğunda, ufak yeşil ve parçalı yapraklı, hoş kokulu iki yıllık otsu bitki.

Mayıs (**Μάιος ο** [maios]): a. Rum. Yılın beşinci ayı.

Medüz (**Μέδουσα η** [medusa]): a. Rum. hay. b. Denizanası, medüz.

Melanurya (**Μελανούρι το**[melanuri]): a. Rum. hay. b. İzmaritgillerden, gümüş renkli, etli, kılçıklı bir Akdeniz balığı.

Melisa (**Μέλισσα η** [melissa]): a. Rum. bit. b. Oğul otu.

Menderes (**Μαίανδρος ο** [meandros]): a. Yun. coğ. Bir akarsu yatağının az eğimli kayak tabanlarında ve ona düzlüklerinde çizdiği S harfine benzeyen kıvrım.

Mendirek (**Μαντράκι το** [mandraki]: a. Rum. den. Kıyılarda dalgakıranla yapılmış liman.

Mengene (**Μέγκενη η** [mengeni]): a. Rum. tek.1. Onarma, işleme, düzeltme vb. işlemlerin uygulanacağı nesneyi sıkıştırıp istenildiği gibi tutturmaya yarayan bir tür alet.

Merlanos (**Μερλάνος ο** [merlanos]): a. Rum. hay. b. Bir tür mezgit balığı

Mersin (**Μερσίνη η** [mersini]): a. Rum. bit.b. Mersingillerden, Güney ve Batı Anadolu dağlarında yetişen, yaprakları yaz kış yeşil kalan, gıda ve parfüm

Sanayisinde hammadde olarak kullanılan, meyvesi murt adı ile bilinen, esansı çıkarılan, beyaz çiçekli, kokulu bir ağaç.

Metazori (**Με το ζόρι** [me to zori]): zf. Rum. Zorla.

Mıgri (**Μουγγρί το** [mugri]): a. Rum. hay. b. Sularımızda yaşayan bir tür yılan balığı.

Midilli (**Μυτιλήνη η** [mitilini]): a. Rum. hay. b. 1. Normalden daha küçük boyda bir tür at. 2.Ege'de bir ada, Lesbos.

Midye (**Μύδι το** [midi]): a. Rum. hay. b. Yassı solungaçlı, yumuşakçalardan. Kabukları birbirine eşit, denizlerin kayalık yerlerinde kümeler durumda yaşayan, eti yenir bir hayvan.

Mil (**Μίλι το**[mili]): a. Rum 1.Selin sürükleyip getirdiği çok küçük taneli, çamurlaşmış kum ve toprak karışımı. 2. Mesafe. 3. Ölçü birimi.

Minakop (**Μυλοκόπι το** [milokopi]): a. Rum. hay. b. Gölge balığı

Mitos (**Μύθος ο** [mithos]): a. Yun. Mit. (Mit: geleneksel olarak yayılan veya toplumun hayal gücü etkisiyle biçim değiştiren alegorik bir anlatımı olan halk hikayesi, mitos.)

Moloz (**Μώλος ο** [molos], **Μόλος ο** [molos]): a. Rum.1.Toprak ve kireçle karışık taş kırıntıları, yapı döküntüsü, inşaat atığı. 2. sf.mec. Değersiz, işe yaramaz.

Musandıra (Μουσάνδρα η [musandra]**)**: a.Rum.1. Evlerde yatak yorgan konulan yer, yüklük.

Muşmula (Μούσμουλο το [musmulo**])**: a. Rum. bit. b. 1. Gülgillerden, 2-3 metre yüksekliğinde, dikenli küçük bir ağaç. 2. Bu ağacın olgunlaşıp yumuşadıktan sonra yenilebilen, yuvarlak, mayhoş, buruk ve beş çekirdekli meyvesi, döngel.

N

Nadas (**Νεατός ο** [neatos]): a. Rum. Tarlayı sürüp herhangi bir şey ekmeden dinlenmeye bırakmak.

Narteks (**Νάρθηκας ο** [narthikas]): a. Yun. Bizans kiliselerinde sütunlarla veya duvarlarla ayrılan bölüm.

Nato (**Να το** [na to] İşte) sf. Rum. Söz dinlemez, söz anlamaz, taş gibi kafa Anlamlarındaki "nato kafa ", nato mermer" deyiminde geçen bir söz. "*Να το κεφάλο Να το μαρμάρο.işte kafa işte mermer, ha kafa ha mermer*.

Navlun (**Ναυλός ο** [navlos]): a. Rum. Bir yerden başka yere ulaştırmak için alınan eşyanın bütünü. 2. Taşıyıcı tarafından gemisinde taşınacak yük için istenen ücret.

O

Olta (**Καλάμι ψαρέματος** [kalami pseramatos]): a. Rum. 1.Genellikle bir olta takımının ava hazır bütünü. 2. Balık avlamada kullanılan ucuna çengelli iğne takılı, çoğunlukla naylon tellerden veya at kuyruğu kılından yapılmış iplik. 3. mec. Hile, düzen, oyun, yem. ***Πέφτω σε παγίδα*** *(Yun. Szlk): Tuzağa düşmek, oltaya gelmek.*

Orfoz (**Ροφός ο** [rofos]: a. Rum. hay.b. Hanigillerden, Ege ve Akdeniz'de bulunan, eti beyaz ve lezzetli bir tür balık.

Orkinos (**Ορκινος ο** [orkinos]): a. Rum. hay.b. Ton balığı.

Ortanca (**Ορτανσία η** [ortansia]): a. Rum. bit. b. Taşkırangillerden, kırmızı, pembe veya mor renkli çiçeklerini yaz başında açan, gölgelik yerlerde yetiştirilen bir süs bitkisi.

Ö

Ökse (**Ιξός ο** [iksos]): a. Rum. 1. Ökse otu saplarından veya çobanpüskülü kabuklarından çıkarılan, yapışkan macun. 2. Bu macunla bulanarak kuş tutmakta kullanılan değnek. 3. mec. erkekleri kendine bağlanmasını bilen alımlı kadın.

Öreke (**Ρόκα η** [roka]): a. Rum. Eğrilmekte olan yün, keten vb. şeylerin tutturulduğu, bir ucu çatal değnek, öreke. 2.Öreke, roka.

P

Paçavra (**Πατσαβούρα** η [paçavura]): a. Rum. 1.Eskimiş bez veya kumaş parçası, çaput. 2. mec. Değersiz, iğrenç şey veya kimse.

Paçoz (**Απεριποίητος ο** [aperıpiitos] a. Rum. 1. Bakımsız, pejmürde. 2. argo. Fahişe. 3. argo. Uyumsuz, özensiz giyinmiş kimse.

Palamar (**Παλαμάρι το** [palamari]): a. Rum. den. Gemileri iskele, rıhtım veya şamandıraya bağlamaya yarayan kalın Halat.

Palikarya (**Παλικάρι το**[palikarı]): a. Rum. 1. Rum kabadayısı. 2.Yunan 3.Yiğit, delikanlı, bekar erkek.

Panayır (**Πανηγύρι το** [panayır]): a. Rum. 1. Belli zamanlarda genellikle küçük yerleşim birimlerinde kurulan sergi niteliğini de taşıyan büyük pazar. 2.Köy şenliği, panayır.

Pandik (**Πεντάδα** [pendada]) a. Rum. "Elle sarkıntılık etmek" anlamındaki pandik atmak ve elle sarkıntılığa uğramak anlamındaki pandik yemek deyimlerinden geçen söz. (Πέντε/ (pende) Beş. (**Πεντάδα** [pendada]) Beşli. "Beş parmak, El" sözcüğünden alıntılanarak türemiştir.)

Pantufla (**Παντόυφλα η** [pandufla]): a. Rum. Abadan yapılmış terlik.

Papara (**Παπάρα η** [papara]): a. Rum.1. Ekmek, peynir ve et suyu veya süt ile yapılan bir yemek türü. 2.mec.Paylama.

Papatya (**Παπαδιά η** [papadia]): a. Rum. bit. b. Birleşikgillerden 20 50 santimetre yüksekliğinde, baharda çiçek açan, taç yaprakları beyaz, ortası sarı kömeçli, bir yıllık otsu bir bitki, yoğurt çiçeği.

Papaz (**Παπάς o**[papas]): a. Rum.1. Hristiyan din adamı, peder. 2. İskambilde papaz.

Paskalya (**Πασχαλιά η** [pashalia]): a. Rum. din. b. Hz. İsa'nın dirilişini anmak için Hıristiyanlarca kutlanan bayram.

Paspal (**Πασπάλη η** [paspali]): sf. Rum.1.Bakımsız, dağınık, pis. 2. Çok kepekli un. 3.argo. Kötü cins esrar.

Pastra (**Πάστρα η** [pastra]): a. Rum. Bir tür iskambil oyunu, pişti.

Patates (**Πατάτα η** [patata]: a. Rum. bit.b. 1.Patlıcangillerden yaprakları ve sürgünleri acı bir bitki. 2. bu bitkinin toprak altında oluşan, nişastası çok, yenebilen yumruları.

Patik (**Πατίκι το** [patiki]: a. Rum.1. Altı yumuşak veya ince deriden, genellikle üstten bağlı küçük çocuk ayakkabısı. 2.Genellikle iple örülerek yapılan ayakkabı biçimindeki çorap.

Patrik (**Πατριάρχης o** [patriarhis]): a. Rum. din. b. Ortodoks ve bazı Doğu kiliselerinin başkanı.

Patrikhane (**Πατριαρχείο το** [patriarhio]): a. Rum +Far.hane. Patriğin görev yaptığı bina.

Pavurya (**Καβούρι το** [kavuri], **Κάβουρας o** [kavuras]): a.Rum. Bir cins iri yengeç, pavurya.

Pedavra (**Πέταυρο το** [petavro]): a. Rum. Köknar ve ladin ağaçlarından elde edilen, çatı örtüsü olarak kullanılan ince tahta, balar.

Peksimet (**Παξιμάδι το** [paksimadi]): a. Rum. Pişirildikten sonra dilimler halinde kesilerek, ısı ile kurutulmuş, uzun süre dayanabilen ekmek.

Pelin (**Πελίνος ο** [pelinos]): a. Rum. bit. b. birleşikgillerden yapraklarında ve öteki bölümlerinde çok acı, kokulu bir madde bulunan, hekimlikte kullanılan, çok yıllık ve otsu bir bitki.

Pereme (**Πέραμα η** [perama]): a. Rum. esk. Gondola benzeyen bir kayık.

Perki (**Πέρκα η** [perki], **Πέρκη η** [perki] **Πέρκι το** [perki]): a. Rum. hay. b. Tatlısu levreği.

Permeçe (**Πρυμάτσα η** [pirimaça]): a. Rum. den. Yedek olarak kullanılan ince halat.

Pırasa (**Πράσα η** [pırasa]): a. Rum. bit. b. Zambakgillerden, sapından ve yapraklarından yararlanılan, çok yıllık bir kış sebzesi.

Pırnal (**Πουρνάρι το** [purnari]): a. Rum. bit. b. Kışın yapraklarını dökmeyen bir tür meşe çalısı.

Pırpıt (**Περιπόδι το** [peripodi]): a. Rum.1. El tezgahında dokunmuş şalvarlık kaba yünlü kumaş. 2.a. Pehlivanların güreşte kispet yerine giydikleri, kalın bezden yapılmış veya keçi kılından örülmüş olan.3.sf. Eski püskü, değersiz, işe yaramayan

Piçuta (**Πετσούδα η** [peçuda]): a. Rum. Bir tür iri palamut balığı.

Pide (**Πίτα η** [pita]): a. Rum. Mayalı hamurdan yapılan, isteğe göre üzerine yumurta, kıyma, pastırma vb. konarak pişirilen, ince yayvan yiyecek.

Pilaki (**Πιλακί το** [pilaki]): a. Rum. 1. İçine soğan, sarımsak, maydanoz, havuç vb. katılarak Zeytinyağı ile pişirilen ve soğuk olarak yenen yemek. 2. sf. argo Ahmak, aptal.

Pines (**Πίννες ο** [pinnes]): a. Rum. hay. b. Yumuşakçalardan, midye biçiminde, ondan daha büyük kabuklu bir deniz hayvanı.

Pirina (**Πυρήνα η** [pirina]): a.Rum. Zeytinin sıkıldıktan sonra yağ bakımından zenginliğini yitirmeyen, gübre veya hayvan yemi olarak kullanılan küspesi.

Pisi (**Πισσί το** [pissi]): a.Rum. hay.b. Pisi balığı

Piskopos (**Επίσκοπος ο** [episkopos]): a.Rum. Katoliklerde, bir bölgenin din işlerine başkanlık eden, papazlığın en yüksek aşamasında olan din görevlisi.

Planya (**Πλάνια η** [plania]): a. Rum. 1.Büyük marangoz rendesi. 2. Rendeleme işi yapılan motorlu marangoz tezgâhı.

Poyra (**Πορεία η** [poria]): a. Rum. Tekerleğin ortasındaki parmakların ve dingilin geçirildiği yuvarlak kısım, göbek.

Poyraz (**Βοριάς ο** [vorias]): a.Rum.1. Kuzeydoğudan esen soğuk rüzgâr.

Prostela (**Μπροστέλα η** [brostela]): a. Rum. Önlük.

Püsür (**Αποσούρι το** [aposuri]): a. Rum.1. Bir şeyin can sıkıcı, karışık ayrıntısı veya pürüzü. 2. Can sıkıcı, istenmeyen kimse. 3. sf. hlk. Tembel, kalpazan. 4. sf. hlk. Dolaşık (ip, saç vb.) 5. sf. hlk. Karışık, kusurlu (iş).

R

Reçine (**Ρετσίνα η** [reçina]): a. Rum. bit. b. 1.Bazı bitkilerde, özellikle çamlarda oluşan katı veya yarı akışkan organik salgı maddesi, ağaç sakızı.

Rembetiko (**Ρεμπέτικο το** [rembetiko]): a.Rum. 1.Nüfus mübadelesi sonucu Anadolu'dan Yunanistan'a göç eden Rumların orada oluşturdukları müzik türü. 2. 1930'larda gelişen bir teke müziği türü.

Roka (**Ρόκα η** [roka]): a. Rum. bit.b. Turpgillerden, yaprakları salata gibi yenen 20-40 cm. yüksekliğinde, dizi olarak bahçelerde yetiştirilen kokulu, bir iki yıllık bitki.

S

Sakuleta (**Σακούλετα η** [sakuleta]): a. Rum. esk. Silindir biçiminde bir Demir'in içine çivi cıvata vb. maddelerin doldurulması ile yapılan mermi türü. 2. Eski çağlarda kaval toplarıyla atılan bir tür şarapnel.

Saloz (**Σαχλός ο** [sahlos]): sf. Rum. argo.1.Salak. 2. Sevimsiz, aptal, saloz, sönük, salak.

Salta (**Σαλταμάρκα η** [saltamarka]): a. Rum. esk. Yakasız, iliksiz, kolları bolca bir tür kısa ceket.

Salya (**Σάλιο το** [salio]): a Rum. ağızdan sızan tükürük. ***Μου τρέχουν τα σάλια*** *[mu trehun ta sali(y)a] Ağzının suyu akmak.*

Salyangoz (**Σαλιγκάρι το** [salingari]): a. Rum. hay. b. Yumuşakçalardan, bahçelerin nemli yerlerinde yaşayan, sarmal kabuklu küçük hayvan.

Samsun (**Αμισός ο** [amisos] a. Rum.1. esk. Savaşta kullanılan köpek. 2.Samsun İli.

Sandal (**Σανδάλι το** [sandali]): a. Rum. İnsan taşıyacak biçimde yapılmış, kürekle yürütülen deniz teknesi.

Sardalya (**Σαρδέλα η** [sardela]): a. Rum. hay. b. Hamsigillerden, k konservesi ve tuzlaması yapılan, gümüş renginde pullu va 10-15 cm. boyunda küçük bir balık, Ateş balığı.

Sardun (**Σαρδόνι το** [sardoni], **Σαρδούνι το** [sarduni]): a. Rum. Balıkçıların kullandığı bir halat türü.

Sarpa (**Σάλπα η** [salpa]): a. Rum. hay. b. İzmaritgillerden boyu 35 cm. kadar olan bir Akdeniz balığı.

Sarpın (**Σαρπίν το [**sarpin]): a. Rum.hlk. 1.Tahıl kuyusu, zahire ambarı. 2. Ekmeği koymaya yarayan dört gözlü sandık.

Sınır (**Σύναρο το** [sinaro]): a.Rum.1. İki komşu devletin topraklarını birbirinden ayıran çizgi, hudut. 2.Komşu il ilçe köy veya kişilerin topraklarına birbirinden ayıran çizgi. 3. Bir şeyin yayılabileceği veya geniş diyebileceği son çizgi. 4. Bir şeyin nicelik bakımından inebileceği veya çıkabileceği en alt ve en üstü yer limit. 6. Uç, son.

Sinagog (**Συναγωγή η** [sinagogi]): a. Rum. din. b. Yahudilerin ibadet etmek için toplandıkları yeri, havra.

Sinarit (**Συναγρίδα η** [sinagrida]): a. Rum. hay. b. İzmaritgillerden Marmara ve Akdeniz'de yaşayan, pullu, eti beğenilen bir balık.

Sırtaki (**Συρτάκι το** [sirtaki]): a.Rum. Kolların ve ayak hareketlerinin önemli olduğu, giderek hızlanan bir tür halk oyunu.

Sirto (**Συρτός ο** [sirtos]): a. Rum. Müz. 1.Türk müziğinde genellikle neşeli ve hareketli nağmeler içeren bir tür oyun havası. 2. Ayağın yere sürtünerek veya kaydırılarak oynamasına dayalı, kadın erkek beraber oynanan bir tür halk oyunu.

Sistire (**ξυστήρι το** [ksistiri]): a. Rum. Bir tahtanın üzerindeki ufak pürüzleri giderip, onu dümdüz bir duruma getirmeye yarayan ince çelik lama. 2. Kazıma aleti, keski.

Siya (**Σία η** [sia]): a. Rum. Kürekleri tersine kullanarak sandalı geriye yürütme. 2. Haydi, siya.

Sokra (**Σώκορο το** [sokoro]): a. Rum.den. Güverte döşemelerinde iki ağacın uç uca gelmesiyle oluşan Aralık.

Soma (**Σώμα το** [soma]): a. Rum. ant.1. Cinsiyet hücreleri dışında, vücut hücrelerinin tümü. 2.Beden, vücut.

Somata (**Σουμάδα η** [sumada]): a. Rum. Bademden yapılan bir şerbet, badem sübyesi.

Somun (e.Yun.**Ψωμός** [psomos]): a.Rum. Yuvarlak ve şişkin ekmek. 2. Lokma.

Suma (**Σούμα η** [suma]): a. Rum. ilk damıtılan ve içinde anason bulunmayan rakı.

Susta (**Σούστα η** [susta]): a. Rum. Emniyet yayı (çakının sustası)

Sübye (**Σουπιά η** [supia]): a.Rum.1. hay.b. Mürekkep balığı. 2. Badem içi, ezilmiş sarımsak, kavun çekirdeği vb. nden yapılan boza koyuluğunda sıvı.

Süline (**Σουλήνα η** [sulina]): a. Rum. Hay. b. Dar ve uzun kavkılı bir deniz yumuşakçası.

Sünger (**Σφουγγάρι το [**sfuggari]): a. Rum. 1. hay. b. Genellikle denizlerde bir yere tutunarak koloni durumunda yaşayan, çok hücreli ilkel hayvan. 2. Bu hayvanın temizlik işlerinde kullanılan suyu fazla çeken esnek iskeleti. 3. Yapay olarak elde edilen temizlik veya dolgu gereç.

Ş

Şamandıra (**Σημαδούρα η** [simadura]): a. Rum.1.den. Halkalarına tekne bağlamak için limanda demirlenmiş olan, içi boş, her yanı kapalı, çoğunlukla metalden yapılan fıçı vb. yüzer top. 2.den. Denizde yol göstermeye bir tehlikeyi veya geçiş yoluna haber vermeye yarayan yüzer cisim. 3. Kapama düzenini sağlayan metal veya plastikten yapılmış suda yüzen top

Şayak (**Σαγιάς ο** [sagias], **Σαγιακι το** [sagiakı]): a. Rum.1. Kaba dokunmuş dayanıklı bir çeşit yün kumaş. 2. Bu kumaştan yapılmış elbise.

Şinik (**Σοινίκι το** [siniki]): a. Rum. 1. Tahıl için kullanılan sekizli ölçek. 2.sf. Bu miktarda olan. *(iki şinik arpa almış)*

T

Takoz (**Τάκος ο** [takos]): a. Rum. Bir eşyanın altına kıpırdamadan dik durması için yerleştirilen ağaç kama, kıskı. 2. Bir taşıtın kaymaması, kımıldamaması için tekerlekleri altına yerleştirilen tahta, plastik vb. engel. 3. Çivi çakmak için duanın içine yerleştirilen ağaç parçası. 4. Uzaktaki geminin üstüne oturduğu ağaçlardan her biri. 5. argo. Kaba saba insan

Takunya (**Τακούνι το** [takuni]): a. Rum. Genellikle hamam vb. ıslak tabanlı yerlerde kullanılan, tahtadan yapılan, yüksek ökçeli yapılmış bir tür ayak giysisi, nalın.

Tarator (**Σκορδαλιά η** [skordalia]): a. Rum. Ceviz içi, sarımsak, ekmek içi, sirke ve Limon suyu ile çırpılmasından sonra, kıyılmış maydanozda hazırlanan salça veya sos.

Telfin (**Δελφίν το** [delfin]): a. Rum. Lakerda yapılmak için kesilmiş torik balığı parçası,

Temel (**θεμέλιο το** [themelio]): a. Rum. Bir yapının toprak altında kalan ve yapıya dayanak olan duvar, taban vb. bölümlerinin tümü. 2. bu bölümleri yapmak için kazılan Çukur. 3. sf. mec. En önemli, belli başlı, ana, taban, esas, asıl. 4.mec. Bir şeyin gelişimi için gereken ilk öğeler. (temel atmak vb.) ***θεμέλιο το*** *[themelio] Yun. Szlk:* ***Βάζω τα θεμέλια*** *(mec.) [vazo ta themelia]: temelini atmak, çerçevesini çizmek.* ***Ρίχνω (τα) θεμέλια*** *(mec.) [rihno ta themelia]: Temel atmak.*

Tırpan (**Δρεπάνι το** [drepani])**:** a.Rum.1. Uzun bir sapın ucuna tutturulan ot, ekin vb. biçmeye yarayan, hafifçe kıvrık uzun çelik bıçak. 2. Güreşte devirmek amacıyla rakibin ayak bileklerin ayak vurularak yapılan bir oyun.

Tipografya (**Τυπογραφία η** [tipografia])**:** a.Yun. Kabartma biçimlerle ilgili baskı yöntemi, tipografi. 2. Basım

Tirfil (**Τριφύλλι το** [trifilli]): a. Rum. bit. b. Bir tür Yonca.

Tirhandil (**Τρεχαντήρι το** [trehandiri]: a. Rum. den.b. Yelken ve kürekle yürütülen ve genellikle Bodrum'a özgü dayanıklı ve zarif tekne türü.

Tirhos (**Τριχιός ο** [trihios]): a. Rum. hay. b. Taze Sardalya balığı.

Tirsi (**θρισσί το** [thirissi]): a.Rum. hay.b. Hamsigillerden, yumurtalarını tatlı sulara bırakan bir balık türü

Tonoz (**Θόλος ο** [tholos]): a. Rum: 1.Tuğla ve harçla örülmüş, alttan obruk yarım silindir biçiminde tavan örtüsü. 2. Bir kemerin aralıksız devam etmesi ile oluşan örtü biçimi.

Topografya (**Τοπογραφία η** [topografia]): a.Yun. coğ. Bir kara parçasının doğal engebe ve özelliklerini kağıt üzerinde çizgilerle gösterme işi.

Torik (**Τορίκι το** [toriki]): a. Rum. hay. b. İri palamut balığı.

Trakunya (**Δράκαινα η** [drakena])**:** a. Rum. hay.b. Çarpan balığı.

Trampa (**Τράμπα η** [tramba]): a. Rum. 1. Değişim. 2.Takas, değiş tokuş.

Trata (**Τράτα η** [trata]): a. Rum. den. 1.Torbalı balık ağı. 2. Trol kayığı. 3.Trol, torba ağı.

Tuğla (**Τούβλο το** [tuvlo]): a.Rum. Balçığın kalıplara dökülüp güneşte kurutulduktan sonra, özel ocaklarda pişirilmesi ile yapılan duvar örmekte kullanılan yapı malzemesi.

U

Uskumru (**Σκουμπρί το** [skumbri])**:** a. Rum. hay. b. Uskumrugillerden, sıcak ve ılık denizlerde sürü durumunda yaşayan, çizgili deniz balığı

Uzo (**Ούζο το** [uzo]): a. Rum. Yunan rakısı.

Ü

Üsküf (**Σκουφί το** [skufi], **Σκούφια η** [skufia], **Σκούφος ο** [Skufos]): a. Rum. 1.tar. Yüksek aşamadaki yeniçeri. 2. Başlık, külah, bone, bere.

Üstüpü (**Στοπί το** [stopi], **Στουπέτσι το** [stupeçi]): a. Rum. Gemi kalafatında, işliklerde, buharlı makinelerde, temizlik işlerinde otomobilcilikte kullanılır didilmiş kendir.

Ütopya (**Ουτοπία η** [utopia]): a. Yun. Gerçekleştirilmesi imkânsız tasarı veya düşünce.

Üvendire (**Βουκέντρα η** [vukentra]): a. Rum. Çifte koşulan öküzleri yürütmek için kullanılan, ucuna nodul çakılmış uzun değnek, gönder.

V

Vaftiz (**Βάφτιση η** [vaftisi]): a. Rum. din.b. Hristiyanlıkta doğduktan kısa bir süre sonra, çocuğun ilk günahını silmek onu Hıristiyanlaştırmak amacıyla yapılan kutsal işlem.

Vardela (**Κορδέλα η** [kordela]): a.Rum. Yaklaşık üç santimetre genişliğinde yumuşak kösele şerit, kurdela.

Varyos (**Βαριά η** [varya]): a. Rum. Balyoz, valyoz.

Vatoz (**Βάτος ο** [vatos]): a. Rum. 1. Sırtında büyük dikenleri olan köpek balıklarından biri.

Vernik (**Βερνίκι το** [verniki]): a. Rum. kim. İnce bir tabaka olarak uygulandıktan sonra saydam biçimde katı duruma gelen, kuruyan cila.

Voli (**Βολή η** [voli]): a.Rum.1. den. Balıkçı kayıklarının balıkları çevirmek için denize fırdolayı ağ salmaları. 2. Atma, atış, atım. 3. Kurşun, top sesi. 3. argo Vurgun, kazanç. 4. Rahatlık, konfor, kolaylık.

Vonoz (**Γονός ο** [gonos], **Βόνος ο** [vonos]): a. Rum. hay.b. Kolyoz, uskumru, sardalya vb. küçük balıkların ufağı.

Y

Yakamoz (**Διακαμός ο** [diakamos]): a. Rum.1. Denizde balıkların veya küreklerin kımıldanışıyla oluşan parıltı. 2. Biyolojik ışık üretme özelliğine sahip, akıntı ve rüzgarlarla sürüklenen bir şeye dokunduğun ışık veren deniz hayvanı.

Yalı (**Γιαλός ο** [yalos]): a. Rum. 1. Kıyı, sahil. 2. Su kıyısında yapılmış büyük, görkemli ev.

Yeke (**Οιάκιο το** [iakio]): a. Rum.den. 1. Kayıkta dümeni kullanmak için dümenin baş tarafına takılan kol. 2. Dümen, yeke.

Yortu (**Γιορτή ή** [yorti])**:** a. Rum. Hz. İsa'nın yaşamını, ölümünü, dirilişini ve azizlerin yaşamlarına yansımış olan erdemlerini anmak üzerine, kilisenin belirlediği kutsal günler.

Yulaf (**Γιουλάφι το** [yıulafi]): a. Rum. bit.b. 1. Buğdaygillerden, en çok hayvan yemi olarak yetiştirilen otsu bitki. 2. Bu bitkinin tohumu.

Z

Zağanos (**Τσαγανός ο** [çaganos], **Ζάγανος ο** [zaganos])**:** a. Rum. hay. b. Bir cins doğan.

Zargana (**Ζαργάνα η** [zargana]): a. Rum. Hay.b. Uskumrugillerden, 40- 60cm boyunda, vücudu silindir biçiminde, gaga gibi ince uzun, sivri ağızlı bir balık.

Zelve (**Ζεύλα η** [zevla]): a.Rum. Çift öküzünün boyunduruktan çıkmaması için boynunun iki yanından boyunduruğa, aşağıya doğru geçirilen çubuk.

Zifos (**Ζίφος ο** [zifos])**:** a. Rum 1. Yerden sıçrayan çamur. 2. sf. mec. Yararsız, boş (birine zifos atmak)1. Sataşmak, kara sürmek, iftira atmak.

Zigon ?? a.Rum. İç içe geçen sehpa, zigon sehpa.

Zoka (**Ζόκα η** [zoka]): a.Rum.1. büyük balıkları tutmakta kullanılan, küçük balık biçiminde, ucu iğneli kurşun parçası. 2. argo. Aldatıcı şey, tuzak, hile. ***Πέφτω σε παγίδα*** *(Yun. Szlk): Zokayı yutmak.*

Zoraki (**Ζόρι το** [zori]): sf. Far.(ki) Zor + Yun. 1. İstemeyerek yapılan. 2. zf. İstemeye istemeye, istemeyerek, zorla. "*Zoraki"* sözcüğü ile ilişkili olarak, Yakup Kadri Karaosmanoğlu'nun "Zoraki Diplomat" adlı eseri de bulunmaktadır. *(Vaktiyle Fizan vardı, şimdi de Tiran…Zoraki Diplomat, Yakup Kadri Karaosmanoğlu.)*

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

3.1. Türkçe Sözlükte Yer Alan Yunanca Sözcüklerdeki Ses Olayları

3.1.1 Ünlü Düşmesi

A

Ahlat / Αχλάδα η / Αχλάδι το [ahlada/ahladı]**:** α, ι

Ahtapot / Χταπόδι το [htapodi]**:** ι

Anadut / Αναδότι το [anadoti]

Anafor / Αναφορά [anafora] ά

Anahtar / **Ανοιχτήρι το** [anihtiri] οι(i)>a,

Anason / Ανασόνι το [anasoni]**:** ι

B

Balyos / **Μπαιλός ο** [bailos]: ι

Barbun / Μπαρμπούνι το [barbuni]: ι

Basarna / Πασαρίνα η [pasarina]: ι

Başpiskopoz / **Επίσκοπος ο** [episkopos]: ε

Biber / Πιπέρι το [piperi]**:** ι

Bilar / **Πιλάρι το** [pilari]: ι

C

Cımbız / Τσιμπίδι το [çimbidi**] / Τσιμπιδάκι το [**çimbidaki**]:** ι

Ç

Çıngar / Τσίνγρα η [çing(i)ra], **Τσίγκρα η** [çingra]: α

Çinakop / **Τσινοκόπος ο** [çinokopos]: ο, ς

D

Dalyan / Ταλιάνι το [taliani]**:** ι>y,

Demet / Δεμάτι το [demati]**:** ι, α>e

Demokles / Δαμόκλειος [damoklies]: ει (i), ο, α>e

Despot / Δεσπότης ο [despotis]: η (i), ς (s)

E

Enginar / **Αγκινάρα η** [anginara]: α, α>e

Entelekya / Εντελέχεια η [endelehia/ endelehiya]): ει(i), χ>k

Eskatologya / Εσχατολογία η [eshatologia]: ί>y

Evlek / Αυλάκι το [avlaki]: ι, α>e

F

Faska / **Φασκιά η** [faskia]: ι

Fener / Φανάρι το [fanari]: ι, α>e

Fidan / Φιντάνι το [fidani]: ι

Filar / Φελλάρι το [fellari]: ι

Fistan / Φουστάνι το [fustani]: ι, ου(u)>i

Fol / **Φώλι το** [foli]: ι

G

Gerdel / **Γαρδέλι το** [gardeli]: ι

Gönder / Κοντάρι το [kondari]: ι, α>e, ο>ö, k>g

Gönye / Γωνία η [gonia]: ί>y, ω(o)>ö

H

Halat / Χαλάδι το [haladi]: ι, δ(d)>t

Helik / **Χαλίκι το** [haliki]: ι, α>e

Hoyrat / Χωριατιά η [horiatia]: ι, ιά

I

Irgat / Εργάτης ο [ergatis]: η(i), ς(s), ε>ı

Ispanak / **Σπανάκι το** [spanaki]: ι

Istar / Ιστάρι το [ıstari]: ι

İ

İskorpit / **Σκορπίδι το** [skorpidı]: ι

İstavrit / **Σταυρίδι το** [stavridi]: ι, δ>t

K

Kalamar / Καλάμαρι το [kalamari]**:** ι

Kangal / **Καγκάλι το** [kangali]: ι

Katavaşya / Καταβασιά η [katavasia]: ι**>y,** σ>ş

Kavanoz / **Καβανόζι το** [kavanozi]: ι

Kerevet / **Κεραβάτι το** [keravati]: ι, α>e

Kodes / Κοτέτσι το [koteçi]**:** ι**,** τς(ç), τ>d

Kopil / **Κοπέλι το** [kopeli]: ι, **ε>**i

Kümes / Κουμάσι το [kumasi]: ι, ου(u)>ü, α>e

L

Liman / Λιμάνι το [limani]: ι

Liturya / Λειτουργία η [liturgia]: ί>y, γ(g)

Lüfer / Λουφάρι το [lufari]: ι, α>e, ου(u)>ü

M

Manastır / Μοναστήρι το [monastiri]: ι, ο>a

Mantar / Μανιτάρι το [manitari]): ι, ι

Marul/ Μαρούλι το [maruli]: ι

Mastor / Μαστούρης ο [masturis]: η(i), ού(u), ς

Matiz / Μάτιση η [matisi]: η(i), σ(s)>z

Mersin / Μερσίνη η [mersini]: η(i)

Mil / Μίλι το[mili]**:** ι

N

Nadas / **Νεατός ο** [neatos]: ε, ο, τ>d

P

Paçavra / Πατσαβούρα η [paçavura]: ου(u)

Palamar / Παλαμάρι το [palamari]: ι

Papatya / Παπαδιά η [papadia]: ι>y, δ>t

Paspal / Πασπάλη η [paspali]: η(i)

Planya / Πλάνια η [plania]: ι>y

Püsür / Αποσούρι το [aposuri]: α, ο>ü, ου(u)>ü

S

Sandal / Σανδάλι το [sandali]: ι

Sınır / Σύναρο το [sinaro]: ο, α>ı

Sinagog / Συναγωγή η [sinagogi]: η(i)

T

Takunya / **Τακούνι το** [takuni]: ι>y

Temel / **θεμέλιο το** [themelio]: ι, ο

Ü

Üsküf / Σκουφί το [skufi]: ι

V

Vaftiz / Βάφτιση η [vaftisi]**:** η(i), σ(s)>z

Y

Yulaf / Γιουλά ι το [yıulafi]: ι, ι

3.1.2. Ünlü Türemesi

A

Ahtapot / Χταπόδι το [htapodi]: χ>aχ (ah)

I

Iğrıp / **Γρίπος ο** [gripos]): ı; **γ>**ğ

Ihlamur / **Φλαμούρι το** [flamuri]: φ>ıh , φ>h

Ispanak / **Σπανάκι το** [spanaki]: σ(s)> ıs

Ispazmoz / **Σπασμός ο** [spasmos]: σ(s)> ıs

Izgara / Σκάρα η [skara]: ı>ız, σ(s)>z

İskemle / Σκαμνί το[skamni]): σ(s)> is

İskete / Σκαθί το [skathi]: σ(s)> is

İskorpit / **Σκορπίδι το** [skorpidı]: σ(s)> is

İspati / Σπαθί το [spathi]: σ(s)> is

İspinoz / **Σπίνος ο** [spinoz]: σ(s)> is

İstavrit / **Σταυρίδι το** [stavridi]: σ(s)> is

İstif / **Στοίβα η** [stiva]: σ(s)> is

İstiridye / Στρείδι το [stridi]: σ(s)> is

İstrongilos / Στραγγύλος ο [stroggilos]**:** σ(s)> is

U

Uskumru / Σκουμπρί το [skumbri]**:** σ(s)> us

Ü

Üstüpü / Στοπί το [stopi]: σ(s)> üs

3.1.3. Ünsüz Türemesi

D

Diyakoz / Διάκος ο [diakos**]): y**

Domates / Ντομάτα η[domata**]:** α>e, e>es

F

Falyanos / **Φάλιανος ο** [falianos]: **ι>**y

Fantazya / Φαντασία η [fandasia]: **ι** >y, σ>z

H

Heyamola / Έγια μόλα [egia mola]: **ε>**he

K

Kiklotron / **Κύκλοτρο το** [kiklotro]n

Kozmografya / **Κοζμογραφία η** [kozmografia]: **ι** >y,

L

Litografya / Λιτογραφία η [litografia]: **ι** >y,

M

Manita / Μανία η[mania]:t

T

Topografya / Τοπογραφία η [topografia]: **ι** >y

3.1.4. Ünsüz Düşmesi

A

Abis / `Αβυσσος ο [avissos]: β>b, σ(s)

Aforoz / **Αφορισμός ο** [aforismos]: ι>o, ς(s), μ(m)

D

Despot /Δεσπότης ο [despotis]: η, ς

F

Fanti / Φάντης ο [fandis]: η, ς

Filar / Φελλάρι το [fellari]: **ε**>i, **λ**

H

Hani / Χάννι το [hanni]: ν(n)

Herek / Χάρακας ο [harakas]: α>e, ς(s)

Hora /Χορός ο [horos]: o>a, ς(s)

K

Kapari / **Κάππαρι το** [kappari]: π(p)

Kefal / Κεφάλος ο [kefalos]: o, **ς**

M

Mastor / Μαστούρης ο [masturis]: ου(u)>o, ης(is)

Melisa / Μέλισσα η [melissa]: **ς(s)**

O

Ortanca / Ορτανσία η [ortansia]): ς(s), σ, ς(s)>c

P

Pines / Πίννες ο [pinnes]: ν(n)

Pisi / Πισσί το [pissi]: σ, ς(s)

S

Saloz / Σαχλός ο [sahlos]: χ(h)

T

Tirfil / Τριφύλλι το [trifilli**]**: λ(l)

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

4.1. Türkçe Sözlükte Yer Alan Yunanca Sözcüklerdeki Anlam Olayları

4.1.1. Anlam Değişmesine Uğrayan Sözcükler

A

Afi (T. Szlk.): Gösteriş, çalım

Αφή η [afi] (.Szlk): Dokunma duyusu, dokunum.

Agora (T. Szlk): Yunan klasik devrinde, sitenin yönetim, politika ve ticaret işlerini konuşmak için halkın toplandığı alan, halk meydanı.

Αγορά η [agora**]:**(Y.Szlk) Pazar, çarşı, Pazar yeri.

Anafor (T. Szlk.)**:** a.Rum.1. Coğ. Girdap.

Ανήφορος ο [aniforos**])** (Y. Szlk): Yokuş, bayır.

B

Badya (T. Szlk): a.Rum. Ağzı geniş, yayvan, büyükçe su kabı, kova, badya.

Κοβάς ο [kuvas]: (Y. Szlk) Kova, yayvan su kabı.

Baloz (T. Szlk): a.Rum. 1.Gemici, işçi vb. kimselerin eğlenmek için gittikleri içkili, danslı yer.

Μπάλος ο [balos] (Y. Szlk): 1.Karşılıklı oynanan Yunan ada halk oyunu. 2. Balo.

C

Cibre (T. Szlk): a.Rum. 1. Özellikle üzüm gibi şıralı meyvelerin suyu alındıktan sonra kalan az sulu, az şekerli kısmı. 2.Üzüm vb. meyvelerin posası.

Τσίπουρο το [çipuro] (Y. Szlk): Sert Yunan rakısı.

Ç

Çaça (T. Szlk): a. Rum. Ticaret gemilerinde eski ve usta gemici.

Τσατσά η [çaça] (Y. Szlk): Genelev işleten kadın, abla, mama.

Çağanoz (T. Szlk): a. Rum. hay.b. Kabukluların ön ayaklılar alt takımından, eti için avlanan, pavuryaya benzer küçük su hayvanı.

Τσαγανός ο [çaganos] (Y. Szlk):1. Bir tür yengeç. 2.Dikiş makinasında makara çubuğu.

Çıvgar (T. Szlk): a. Rum. Çift sürmekte veya araba çekmekte olan hayvanlara yardımcı olarak koşulan hayvan.

Ζευγάρι το [zevgari] (Y. Szlk): 1. Çift (iki) 2. Karıkoca 3. Erkek ve kız.

Çotra (T. Szlk): a. Rum. Ağaçtan yapılmış küçük su kabı.

Τσότρα η [çotra] (Y. Szlk): Tahta şarap kabı, çotra.

D

Despot (T. Szlk) a. Rum. Ortodoks Rumlarının din başkanı.
Δεσπότης ο [despotis] (Yun.Szlk): 1.Zorba, despot. 2.Derebeyi. 3. Piskopos.

E

Efendi (T. Szlk): a.Rum.1. Günümüzde bey unvanından farklı olarak özel adlardan sonra kullanılan ikinci derecede bir unvan. Buyruğu yürüyen, sözü geçen kimse. 3. Koca. 4.ünl. Hizmetlilere seslenirken kullanılan bir söz. 5. ünl. Erkekler için kullanılan bir seslenme sözü. 6.sf.mec. Görgülü, nazik, kibar. 7. esk. eğitim görmüş kişiler için özel adlardan sonra kullanılan unvan.
Αφέντης ο [afendis] (Y. Szlk): 1. Bey, efendi. 2. Baba. 3.Koca. 4. Zengin kişi.

Erganun (T. Szlk): a.Rum. 1. müzik. Org.
΄Οργανο το [organo] (Y. Szlk): 1.Uzuv, öge. 2. Enstürman (saz, çalgı, alet)

F

Fantazya (T. Szlk): a. Rum. Arap atlarının bayramlarda yaptıkları gösteri, atlı gösteri.
Φαντασία η [fandasia] (Y. Szlk): Hayal gücü, hayali, fantezi.
Fasarya (T. Szlk): a. Rum. argo. 1. Boş, anlamsız (söz) 2. İşe yaramaz, yeteneksiz.
Φασαρία η [fasaria] (Y. Szlk): Gürültü, patırtı, şamata.
Faska (T. Szlk): a.Rum. Kundak çocuklarının beline, zıbının üzerine sarılan geniş sargı.
Φασκιά η [faskia] (Y. Szlk): Kundak.
Fire (T. Szlk): a.Rum.tic. 1. Ağırlık yitimi. 2. Bir iş yapılırken çıkan artık parça.

Φυρά η [fira] (Y. Szlk): Eksik, noksan, kayıp, fire.

G

Gönye (T. Szlk): a. Rum. Dik açıları ölçmeye ve çizmeye yarayan dik üçgen biçimindeki araç.

Γωνία η [gonia] (Y. Szlk): 1. Köşe, açı. 2. Marangoz aleti.

H

Halat (T. Szlk): a.Rum. Pamuk, kenevir, Hindistan cevizi gibi bitkisel liflerin veya çelik tellerin sarılmasıyla oluşan, kolların bir arada bükülmesiyle elde edilen kalın ip.

Χαλάδι το [haladi], **Καλώδιο** το [kalodio] (Y. Szlk): Kablo, tel.

Helik (T. Szlk): a. Rum. hlk. Duvarlar örülürken büyük taşların arasına konulan ufak taşlar.

Χαλίκι το [haliki] (Y. Szlk): Çakıl.

K

Karfiçe (T. Szlk): a.Rum. Orta boylu demir çivi.

Καρφίτσα η [karfiça] (Y. Szlk): Süs iğnesi, broş.

Kodes (T. Szlk): a. Rum. argo. Cezaevi.

Κοτέτσι το [koteçi] (Y. Szlk): Kümes, tavuk barınağı.

Kokona (T. Szlk): a.Rum. esk.1. Hristiyan kadını. 2.mec. Süsüne düşkün yaşlı kadın

Κοκόνα η [kokona] (Y. Szlk): Hanımefendi.

Kopil: (T. Szlk): a. Rum. argo. Arsız sokak çocuğu.

Κοπέλι το [kopeli] (Y. Szlk): 1.Delikanlı 2. Çırak 3. Uşak.

L

Lavta (T. Szlk): a. Rum. 1. Ebe 2. tıp. Tutçek. 3.esk. Erkek doğum hekimi.

Λαούτο το [lauto] (Y. Szlk): Gövdesi armut biçimli, kısa saplı, mızrapla ya da parmakla çalınan uddan daha küçük bir çalgı.

Lipsos (T. Szlk): a. Rum.Hay.b. İskorpitgillerden, Akdeniz ve Atlas okyanusunda yaşayan yüzgeçlerinde ki dikenlerde yaralara sebep olan bir zehir bulunan deniz canlısı.

Λειψός [lipsos] (Y. Szlk): sft. 1. Eksikli 2. Sakat 3. İşe yaramadığı için tutulduktan sonra denize atılan balık.

M

Malama (T. Szlk): a. Rum.hlk. Samanla karışık tahıl.

Μάλαμα το [malama] (Y. Szlk): 2. Esk. Altın.

Midilli: (T. Szlk): a. Rum. hay.b. 1.Normalden daha küçük boyda bir tür at.

Μυτιλήνη η [mitilini] (Y. Szlk): 1.Ege'de bir ada, Lesbos.

Mil (T. Szlk): a. Rum 1.Selin sürükleyip getirdiği çok küçük taneli, çamurlaşmış kum ve toprak karışımı.

Μίλι το[mili] (Y. Szlk): 1.Mesafe. 2.Ölçü birimi

P

Palikarya (T. Szlk): a. Rum. 1. Rum kabadayısı. 2.Yunan

Παλικάρι το[palikarı] (Y. Szlk): Yiğit, delikanlı, bekar erkek.

Pandik (T. Szlk): a.Rum. "Elle sarkıntılık etmek" anlamındaki pandik atmak ve elle sarkıntılığa uğramak anlamındaki pandik yemek deyimlerinden geçen söz. (mec. "beş parmak- el" sözcüğünden alıntılanarak türemiştir.)

Πεντίκο το [pendiko] (Y. Szlk): Πέντε [pende] Beş Πεντίκο [pendiko] Beşli.

S

Samsun (T. Szlk): a. Rum.1. esk. Savaşta kullanılan köpek.

Αμισός ο [amisos] (Y. Szlk): Samsun İli.

Somun (T. Szlk): a.Rum. Yuvarlak ve şişkin ekmek.

Ψωμός (e.Yun [psomos]): Lokma.

Ü

Üsküf (T. Szlk)**:** a.Rum. tar. Yüksek aşamadaki yeniçeri.

Σκουφί το [skufi], **Σκούφια η** [skufia], **Σκούφος ο** [Skufos] (Y. Szlk): Başlık, külah, bone, bere.

4.1.1.1 Anlam Kötüleşmesine Uğrayan Sözcükler

A

Aftos Afto (T. Szlk) a. Yun. 1.Gönül eğlendiren. 2. Gizli sevgili, metres, oynaş, kapatma.

Αυτός [aftos] **Αυτό** [afto] (Y. Szlk): Yunancada üçüncü tekil kişi zamiri. (**Aftos, Afto:** O)

Ç

Çaça (T. Szlk**.)** a. Rum. 1.Ticaret gemilerinde eski ve usta gemici. 2. Argo. Genelev işleten kadın, abla, mama.

Τσατσά η [çaça] (Y. Szlk.) Genelev patronu kadın, abla, mama.

D

Despot (T. Szlk**.)** a. Rum. 1.Ortodoks Rumlarının din başkanı, piskopos. 2. Derebeyi.
Δεσπότης ο [despotis] (Y. Szlk.): Zorba, despot. (Despot: Bir ülkeyi zora dayanarak tek başına yöneten.)

E

Efendi (T. Szlk.): a. Rum.1. Günümüzde bey unvanından farklı olarak özel adlardan sonra kullanılan ikinci derecede bir unvan. 2.ünl. Hizmetlilere seslenirken kullanılan bir söz 3. ünl. Erkekler için kullanılan bir seslenme sözü. 4. esk. Eğitim görmüş kişiler için özel adlardan sonra kullanılan unvan.
Αφέντης ο [afendis] (Y. Szlk.): 1.Bey, efendi, baba, koca, zengin kişi. 2. Buyruğu yürüyen, sözü geçen kimse. 3. Baba, koca.
Erkete (T. Szlk.): a. Rum. argo. Dikiz, gözetleme.
Έρχεται [erhete] (Y. Szlk.): f. Gelmek / geliyor (3.tekil şahıs)

F

Fasarya (T. Szlk.): a. Rum.argo.1.Anlamsız (söz) 2. İşe yaramaz.

Φασαρία η [fasaria] (Y. Szlk.): Gürültü, patırtı, şamata.

Fışkı (T. Szlk.): a. Rum. Atgillerin taze dışkısı.

Φουσκί το[fuski] (Y. Szlk.): Çok erkekle düşüp kalkan kötü kadın.

Fire (T. Szlk.) a. Rum. tic.1. Ağırlık yitimi. 2. Bir iş yapılırken çıkan artık parça.

Φυρά η [fira] (Y. Szlk.): sf. Eksik, noksan, fire, kayıp.

Fiske (T. Szlk.) a. Rum. 1. Parmak uçları ile yapılan hafif vuruş. 2. sf. İki parmak ucu ile tutulabilen miktarda olan. 3. İnsan derisinde herhangi bir sebeple ortaya çıkan ufak ve içi su dolu kabartı.

Φούσκος ο [fuskos] (Y. Szlk.): Şamar, tokat.

K

Kerata (T. Szlk.) a. Rum. 1. Ayakkabı çekeceği. 3. Küçüklere sevgi ile söylenen bir sitem sözü. ***Βρε κερατά****!(vre kerata) seni kerata seni. (sevgi anl.)*

Κερατάς ο [keratas] (Y. Szlk.): 1.Karısı tarafından aldatılan erkek.

Kıtipiyoz (T. Szlk.) sf. Rum argo. Değersiz, bayağı, kötü.

Κατώτατος [katotatos] (Y. Szlk.): Asgari, en alttaki.

Kodes (T. Szlk.) a. Rum. argo. Cezaevi.

Κοτέτσι το [koteçi] (Y. Szlk.): Kümes, tavuk barınağı.

Kopil (T. Szlk.) a. Rum. argo. Arsız sokak çocuğu.

Κοπέλι το [kopeli] (Y. Szlk.): 1.Delikanlı. 2. Çırak. 3. Uşak.

Palikarya (T. Szlk.) a. Rum. 1. Rum kabadayısı.

Παλικάρι το[palikarı] (Y. Szlk.): 1.Yunan 2.Yiğit, delikanlı, bekar erkek.

Pandik (T. Szlk.): a. Rum. "Elle sarkıntılık etmek" anlamındaki pandik atmak ve "elle sarkıntılığa uğramak" anlamındaki pandik yemek deyimlerinden geçen söz.

Πεντάδα [pendada] (Y. Szlk.): (Πέντε (pende) Beş, **Πεντάδα** (pendada) Beşli ("Beş parmak, El" sözcüğünden alıntılanarak türemiştir.)

Papara (T. Szlk.): a.Rum.1. Ekmek, peynir ve et suyu veya süt ile yapılan bir yemek türü. 2.mec. Paylama.

Παπάρα η [papara] (Y. Szlk.): Ekmek, peynir ve et suyu veya süt ile yapılan bir yemek türü.

V

Voli (T. Szlk.): a. Rum.1. den. Balıkçı kayıklarının balıkları çevirmek için denize fırdolayı ağ salmaları. 2. argo Vurgun, kazanç.

Βολή η [voli] (Yun. Szlk.): 1. Atma, atış, atım 2. Kurşun, top sesi 3. Rahatlık, konfor.

4.1.2.Anlam Daralmasına Uğrayan Sözcükler

A

Agora (T. Szlk.) a. Rum. Yunan klasik devrinde, sitenin yönetim, politika ve ticaret işlerini konuşmak için halkın toplandığı alan, halk meydanı.

Αγορά η [agora**]** (Y. Szlk.): Pazar, çarşı, Pazar yeri, piyasa.

B

Baloz (T. Szlk.) a. Rum. Gemici, işçi vb. kimselerin eğlenmek için gittikleri içkili, danslı yer.

Μπάλος ο [balos] (Y. Szlk.): 1.Karşılıklı oynanan Yunan ada halk oyunu. 2.Balo.

E

Erganun (T. Szlk.)**:** a. Rum. 1. müzik. Org.

΄Οργανο το [organo**]** (Y. Szlk.)**:** 1.Uzuv, öge. 2. müz. Saz vb. müzik aleti.

G

Gönye (T. Szlk.)**:** a. Rum. Dik açıları ölçmeye ve çizmeye yarayan dik üçgen biçimindeki araç.

Γωνία η [gonia**]** (Y. Szlk.): Köşe, açı.

H

Halat (T. Szlk.)**:** a. Rum. Pamuk, kenevir, hindistan cevizi gibi bitkisel liflerin veya çelik tellerin sarılmasıyla oluşan, kolların bir arada bükülmesiyle elde edilen kalın ip.

Χαλάδι το [haladi] (Y. Szlk.): Kablo, tel.

Helke (T. Szlk.)**:** a. Rum. hlk. Bakırdan yapılan bakraç kova.

Χαλκός ο [haloks] (Y. Szlk.) Bakır ***(Χάλκιωος Κουβάς ο*** *[halkinos kuvas] Bakır kova)*

Horon (T. Szlk.)**:** a. Rum. 1. Karadeniz bölgesinde kemençe ile oynanan halk oyunu.

Χορός ο [horos]) (Y. Szlk.): 1.Raks, dans. 2. Dans ederek şarkı söyleyen topluluk.

İ

İskemle (T. Szlk.): a. Rum. Arkalıksız sandalye.

Σκαμνί το [skamni] (Y. Szlk.): Üstüne, sigara tablası çiçek vazosu vb. konulan küçük masa.

K

Karfiçe (T. Szlk.): a. Rum. Orta boylu demir çivi.

Καρφίτσα η [karfiça] (Y. Szlk.): Süs iğnesi, broş.

M

Manita (T. Szlk.): a. Yun. argo. 1. Sevgili 2. Manitacılık.

Μανία η [mania] (Y. Szlk.): 1.Tutku, düşkünlük, bir şeye ilgisi olma. 2. Delilik.

Mastika: (T. Szlk.): a. Rum. Sakız rakısı.

Μαστίχα η [mastiha] (Y. Szlk.): Sakız ağacından çıkarılan reçine.

Mil (T. Szlk.): a. Rum 1.Selin sürükleyip getirdiği çok küçük taneli, çamurlaşmış kum ve toprak karışımı.

Μίλι το[mili] (Y. Szlk.): 1.Mesafe. 2.Ölçü birimi, mil.

P

Panayır (T. Szlk.): a. Rum. Belli zamanlarda genellikle küçük yerleşim birimlerinde kurulan sergi niteliğini de taşıyan büyük pazar.

Πανηγύρι το [panayır] (Y. Szlk.): Köy şenliği, panayır.

R

Rembetiko (T. Szlk.): a. Rum. Nüfus mübadelesi sonucu Anadolu'dan Yunanistan'a göç eden Rumların orada oluşturdukları müzik türü.

Ρεμπέτικο το [rembetiko]): (Y. Szlk.): 1930'larda gelişen bir tekke müziği türü.

S

Somun (T. Szlk) a. Rum. Yuvarlak ve şişkin ekmek.

Ψωμός ο (e.Yun Y.Szlk [psomos]): Lokma.

Ü

Üsküf (T. Szlk.): a.Rum. 1.tar. Yüksek aşamadaki Yeniçeri.

Σκουφί το [skufi], **Σκούφια η** [skufia], **Σκούφος ο** [Skufos] (Y. Szlk.): Başlık, külah, bone, bere.

4.1.3. Anlam Genişlemesine Uğrayan Sözcükler

A

Ahlat (T. Szlk.): a. Rum. 1.bit.b. Gülgillerden, kendi kendine yetişen, üzerinde armut aşılanan ağaç. 2.bit.b. Bu ağacın, armuda benzeyen iyice olgunlaştıktan sonra yenilebilen yemişi. Yaban armudu 3. Argo. Kaba adam, yol iz bilmez kişi.

Αχλάδα η / Αχλάδι το [ahlada/ahladı**]** (Y. Szlk.): Yaban armudu.

Avlu (T. Szlk.): a. Rum. 1.Bir yapının veya yapı grubunun ortasında kalan üstü açık, duvarla çevrili alan.

Αυλή η [avli] (Y. Szlk.): Hayat, hanay, bahçe, avlu.

B

Baloz (T. Szlk.) a. Rum. 1.Gemici, işçi vb. kimselerin eğlenmek için gittikleri içkili, danslı yer.

Μπάλος ο [balos] (Y. Szlk.): 1.Karşılıklı oynanan Yunan ada halk oyunu. 2. Balo.

Barsama (T. Szlk.) a. Rum. bit. b. Güzel kokulu, yaprakları yemeklere konulan, nane ve yaban kekiğinin ortak adı.

Βάρσαμο το[varsamo] (Y. Szlk.): Naneye benzer güzel kokulu ot.

Biber (T. Szlk.): a. Rum. bit. b. Patlıcangiilerden, Yurdumuzda çok yetişen ve çarliston, sivri, paprika, dolmalık gibi çeşitli türleri bulunan bir bitki. 2. Bu bitkinin tazeyken sebze olarak yenilen ürünü. 3. Bu bitkinin kurutulup baharat olarak yararlanılan ürünü.

Πιπέρι το [piperi] (Y. Szlk.): Çeşitli türleri olan bir sebze, biber. (**Γεμιστό πιπέρι** [gemisto piperi]: Dolma biber, **Κοκκινό πιπέρι** [kokkino piperi]: Kırmızı biber, **Πρασινό πιπέρι** [prasino piperi]: Yeşil biber.)

Bre (T. Szlk.): ünl. Rum. 1. "Ey. Hey" anlamında kullanılan bir seslenme sözü. 2. "Be" yerine kullanılan bir seslenme sözü. 3. "Vay" anlamında şaşma bildiren bir seslenme sözü. (Bre, ne büyük gemi). 4. Şaşkınlık, çoşku anlatan bir seslenme sözü. 5. Bağ, tekrarlanan iki emir kipi arasına getirilerek işin sürekliliğini anlatan bir söz. ("Öyle bir yol ki gir bre git bitmez", gez bre gez, dolaş bre dolaş) 6. Şaşkınlık, hayret ya da coşku anlatan bir seslenme sözü.

Βρε! [vre] (Y. Szlk.): 1.Yahu, ayol, bre, be, hey, ulan.

C

Cibre (T. Szlk.): a. Rum.1. Özellikle üzüm gibi şıralı meyvelerin suyu alındıktan sonra kalan az sulu, az şekerli kısmı. 2.Üzüm vb. meyvelerin posası.

Τσίπουρο το [çipuro] (Y. Szlk.): Sert Yunan rakısı.

D

Demet (T. Szlk.): a. Rum. 1. Bağlanarak oluşturulmuş deste, bağlam. 2. Bitki veya çiçek destesi.
Δεμάτι το [demati] (Y. Szlk.): Başak demeti.

Despot (T. Szlk.): a. Rum.1. Ortodoks Rumlarının din başkanı, piskopos.
Δεσπότης ο [despotis] (Y. Szlk.): 1. Zorba, despot. 2. Derebeyi.
Despotya (T. Szlk.): a. Rum. Eskiden Balkanlarda müstakil prenslik.
Δεσποτεία η [despotia] (Y. Szlk.): Despotluk, mutlakıyet, sınırsız iktidar gücü.

E

Erganun a. Rum. (T. Szlk.): müz. Org.

΄Οργανο το [organo] (Y. Szlk.): 1.Uzuv, öge. 2. müz. Saz, çalgı, enstürman, alet.

F

Fasarya (T. Szlk.): a. Rum. argo. 1. Boş, anlamsız (söz) 2. İşe yaramaz, yeteneksiz.

Φασαρία η [fasaria] (Y. Szlk.): Gürültü, patırtı, şamata.

Faska (T. Szlk.): a. Rum. Kundak çocuklarının beline, zıbının üzerine sarılan geniş sargı.

Φασκιά η [faskia] (Y. Szlk.): Kundak.

Fırın (T. Szlk.): a. Rum.1. İçinde genellikle odun yanan, her yanda aynı derecede ısı oluşturarak ekmek, pasta vb. pişirmeye yarayan, tavanı tonoz biçiminde, önünde tek açıklık bulunan ocak. 2. sf. Bu ocakta pişirilmiş. 3. Ekmek pasta vb.nin pişirildiği ve satıldığı dükkân. 4. Elektrik, tüp gaz ve doğalgazla çalışan, yiyecekleri pişirmeye veya ısıtmaya yarayan alet.

Φούρνος ο [furnos] (Y. Szlk.): Fırın.

Fistan (T. Szlk.): a. Rum. 1.Tek parça kadın giysisi.

Φουστάνι το [fustani] (Y. Szlk.): İskoç, Arnavut ve Yunan erkeklerinin giydikleri kısa pileli eteklik.

G

Gerdel (T. Szlk.) a. Rum. 1. Süt vb. şeyler koymaya, hayvanlara yem vermeye yarayan kova biçimindeki tahta veya deriden kap. 2. den. Gemilerde temizlik işlerinde kullanılan, sac veya pirinç çemberli tahta kova.

Γαρδέλι το [gardeli] (Y. Szlk.): Kap, kova.

H

Halat (T. Szlk.): a.Rum. Pamuk, kenevir, Hindistan cevizi gibi bitkisel liflerin veya çelik tellerin sarılmasıyla oluşan, kolların bir arada bükülmesiyle elde edilen kalın ip.

Χαλάδι το [haladi]) (Y. Szlk.): Kablo, tel.

Helke (T. Szlk.): a. Rum. hlk. Bakırdan yapılan bakraç kova.

Χαλκός ο [halkos] (Y. Szlk.): Bakır (**Χάλκιωος Κουβάς ο** [halkinos kuvas]: bakraç kova.)

I

Irgat (T. Szlk.): a. Rum. 1.Tarim işçisi, rençber. 2.Yapı işçisi. 3.den. Gemilerde ve yapılarda yatay kollarla ve birkaç kişi tarafından çevrilen bocurgat.

Εργάτης ο [ergatis] (Y. Szlk.): İşçi, emekçi, ırgat, gündelikçi, amele.

Izgara (T. Szlk.): a. Rum. 1.Metal çubukların ağaç dallarının aralıklı sıralanmasıyla yapılan parmaklık veya kafes biçiminde araç, ızgara. 2. Pisliklerin su yollarını önlemek veya havalandırmak amacıyla, su yollarının havalandırma çıkışları üzerine konulan, kafesli veya parmaklıklı demir.

Σκάρα η [skara] (Y. Szlk.): Et, balık, köfte vb. yiyecekleri pişirmekte kullanılan araç gril.

İskemle (T. Szlk.): a. Rum. Arkalıksız sandalye.

Σκαμνί το [skamni] (Y. Szlk.): Üstüne sigara tablası çiçek vazosu vb. konulan küçük masa.

K

Kangal (T. Szlk.): a. Rum. 1.Tel, kurşun, boru gibi uzun bükülebilir şeylerin halka biçiminde sarılmasıyla yapılan bağ. 2. Bu biçimde bükülmüş şeylerin her bir halkası.

Καγκάλι το [kangali] (Y. Szlk.): İp halkası, kıvrılmış küme.

Karfiçe (T. Szlk.): a. Rum. Orta boylu demir çivi.

Καρφίτσα η [karfiça] (Y. Szlk.): Toplu iğne, süs iğnesi, broş.

Kodes (T. Szlk.): a. Rum. argo. Cezaevi.

Κοτέτσι το [koteçi] (Y. Szlk.): Kümes, tavuk barınağı.

Kukla (T. Szlk.): a. Rum. 1. Hareketli yerleri iplikle sanatçının parmaklarına bağlanarak veya gibi bir kesiti kullanarak bir perdenin üzerinden oynatılan bez, karton vb. hafif nesnelerden yapılmış insan ve hayvan figürleri. 2. Ayakları olmayan, alttan içine el sokularak oynatılan çeşitli nesnelerden yapılmış bebek. 3. mec. Başkasının etkisinde olan onun isteklerine göre davranan kimse.

Κούκλα η [kukla] (Y. Szlk.): Taş bebek, oyuncak bebek. (Yunancada günlük konuşma dilinde, samimiyet ifadesi olarak *"**Κούκλα μου** [kukla mu] "güzelim, yapma bebekler gibi güzel*" ifadesi de kullanılmaktadır.)

Kupa: (T. Szlk.): a. Rum. 1. Cam veya seramikten yapılmış kulplu büyük bardak. 2. sf. Bu bardağın alabileceği miktarda olan. 3. Altın, gümüş bronz veya kristalden yapılmış, yarışma ödülü olarak verilen ayaklı kap. 4. Yarışma ödülü olarak verilen herhangi bir sanat eseri. 5. İskambil kağıtlarının dört grubundan benekleri kırmızı, kalp biçiminde olanı, yürek.

Κούπα η [kupa] (Y. Szlk.): Fincan, maşrapa, kupa.

L

Lipsos (T. Szlk.): a. Rum. hay. b. İskorpitgillerden, Akdeniz ve Atlas okyanusunda yaşayan yüzgeçlerinde ki dikenlerde yaralara sebep olan bir zehir bulunan deniz canlısı.

Λειψός [lipsos] (Y. Szlk.): sf.1. Eksikli. 2. Sakat (İşe yaramadığı için tutulduktan sonra atılan balık" anlamını kazanmıştır.)

Liturya (T. Szlk.): a. Rum.1din. b. Kudas. (Kudas Hz. İsa'nın havarileriyle birlikte yediği son yemeğini anmak için, Hristiyanların kilisede bir kap içinde ekmek ve şarabı kutsayarak yaptıkları tören, ayin, liturya, dini merasim.)

Λειτουργία η [liturgia] (Y. Szlk.):1. Görev, işlem, fonksiyon. 2. İşleme, çalışma. 3.Ayin, tören, kudas.

P

Panayır (T. Szlk.): a. Rum. Belli zamanlarda genellikle küçük yerleşim birimlerinde kurulan sergi niteliğini de taşıyan büyük pazar.

Πανηγύρι το [panayır] (Y. Szlk.): Köy şenliği, panayır.

S

Siya (T. Szlk.): a. Rum. Kürekleri tersine kullanarak sandalı geriye yürütme.

Σία η [sia] (Y. Szlk.): 2. Ünl. Haydi! Siya!

Somun (T. Szlk.): a. Rum. Yuvarlak ve şişkin ekmek.

Ψωμός (e.Yun.) [psomos] (Y. Szlk.): Lokma.

Ü

Üsküf: (T. Szlk.): a. Rum. 1.tar. Yüksek aşamadaki yeniçeri.

Σκουφί το [skufi], **Σκούφια η** [skufia], **Σκούφος ο** [Skufos] (Y. Szlk.): Başlık, külah, bone, bere.

4.2. Anlamı Değişmeden Geçen Sözcükler

A

Abis (T. Szlk)**:** a.Rum. Denizlerin, okyanusların en derin bölümü.

`Αβυσσος ο [avissos] (Y. Szlk): Denizlerin, okyanusların en derin bölümü.

Açelya (T. Szlk)**:** a.Rum. Kokusuz, güzel renkli çiçekler açan bitki.

Αζαλέα η [azalea] (Y. Szlk): Kokusuz, güzel renkli çiçekler açan bitki.

Afis (T. Szlk)**:** a.Yun. hay.bil.1. Gümüş balığının küçüğü. 2.Gümüş balığı.

Ασημόψαρο το [asimopsaro] (Y. Szlk): 1. Gümüş balığının küçüğü. 2.Gümüş balığı.

Aforoz (T. Szlk)**:** a.Rum. Din. Bil. Hristiyanlıkta kilise tarafından verilen cemaatten kovma cezası.

Αφορισμός ο [aforismos] (Y. Szlk): Hristiyanlıkta kilise tarafından verilen cemaatten kovma cezası.

Ahlat (T. Szlk)**:** Rum. 1.bit.b. Gülgillerden, kendi kendine yetişen, üzerinde armut aşılanan ağaç. Yaban armudu. 2.bit.b. Bu ağacın, armuda benzeyen iyice olgunlaştıktan sonra yenilebilen yemişi.

Αχλάδα η / Αχλάδι το [ahlada/ahladı] (Y. Szlk): Gülgillerden, kendi kendine yetişen, üzerinde armut aşılanan ağaç, yaban armudu. 2.bit.b. Bu ağacın, armuda benzeyen iyice olgunlaştıktan sonra yenilebilen yemişi.

Ahtapot: (T. Szlk)**:** a.Rum. 1. hay.b. Kafadan bacaklılardan, dokunaçlı bir tür mürekkep balığı.

Χταπόδι το [htapodi] (Y. Szlk)**:** Bir tür mürekkep balığı.

Alay (T. Szlk)**:** a.Rum. Bir kimsenin, bir şeyin, bir durumun, gülünç, kusurlu, eksik vb. yönlerini küçümseyerek eğlence konusu yapma.

Αλάι το [alai / alay] **(**Y. Szlk)**:** Küçümseyerek, eğlence konusu yapma.

Anadut (T. Szlk)**:** a. Rum. Ekin ve ot demetlerini arabaya yüklemeye veya harmanı aktarmaya yarayan uzun saplı, üç dişli, ahşap araç.

Αναδότι το e.Yun. [anadoti] (Y. Szlk)**:** Tahıl ürünlerini aktarmaya yarayan uzun saplı, üç dişli, ahşap araç.

Anahtar (T. Szlk): a.Rum. 1. Kilidi açmak için kullanılan araç. 2.Açar, açacak. 3.Şifre yazmak, çözmek için kararlaştırılmış olan yol.

Ανοιχτήρι το [anihtiri] (Y. Szlk)**:** 1.Kilidi açmak için kullanılan araç. 2.Açar, açacak.

Anason (T. Szlk)**:** a. Rum. bit.b. Maydonozgillerden, kokulu tohumu hamur işlerinde ve rakı yapımmında kullanılan bir bitki. 2.Anason.

Ανασόνι το [anasoni] (Y. Szlk)**:** Anason.

Anavaşya (T. Szlk): a. Rum.den. Göçücü balıkların Akdeniz'den Karadeniz'e çıkması.

΄Ανεβασιά η[anevasia] e.Yun. (Y. Szlk): Göçücü balıkların Akdeniz'den Karadeniz'e çıkması.

Angarya (T. Szlk) a. Rum.1. Bir kimseye veya bir topluluğa zorla, ücret vermeden yaptırılan iş, yüklenti. 2. Bir kişiye görevi dışında yaptırılan iş. 3. Kölelik düzeninde köylünün derebeyine yaptığı zorunlu, ücretsiz hizmet.

Αγγερία η [angeria] (Y. Szlk): Bir kişiye görevi dışında yaptırılan iş, angarya.

Araka: (T. Szlk) a.Rum.bit. b. İri taneli bezelye.

Αρακάς ο [arakas] (Y. Szlk): Bezelye.

Armuz (T. Szlk) a.Rum.den. Gemilerde güverte ve borda kaplama tahtalarının yan yana gelmeleri sonucu aralarında oluşturdukları çizgi. 2. Bağ, bağlantı, eklenti çizgisi.

Αρμός ο [armos] (Yun.Szlk): Bağ, bağlantı, eklenti çizgisi.

Avlu: (T. Szlk) a. Rum. Bir yapının veya yapı grubunun ortasında kalan üstü açık, duvarla çevrili alan. 2.Hayat, hanay, avlu.

Αυλή η [avli] (Y. Szlk): Hayat, hanay, avlu.

Ayandan (T. Szlk) a. Rum. 18 Ocak'ta başlayan bir fırtına.

΄Αγιος Αντωνίος [agios andonios] (Y. Szlk) "Aziz Andonios" özel isminden türemiş olup, Ocak ayı ortalarında görülen bir fırtına adı.

Ayvadana (T. Szlk): Rum. bit.b. Yüksekliği 15-70 cm, sık tüylü, soluk sarı çiçekli, çok yıllık ve otsu bir bitki.

΄Αγιοβότανο [agiovotano] (Y. Szlk) Yüksekliği 15-70 cm, sık tüylü, soluk sarı çiçekli, çok yıllık ve otsu bir bitki. ΄Αγιος(agios) (e.Yun. Aziz anlamında, το βότανι / βότανο (Votani/Votano) şifalı bitki demek. Birleşik sözcük." Şifa veren bitki" anlamına gelmektedir.)

B

Balyos (T. Szlk) a.Rum. tarih. Osmanlı Devleti'nde Frenk ve özellikle Venedik elçilerine verilen ad.

Μπαιλός ο [bailos], **βαΐλος ο** [vailos] (Y. Szlk): Frenk ve Venedik elçilerine verilen ad.

Balyoz: (T. Szlk) a.Rum. Taş kırma, kazık çakma, duvar yıkma vb. işlerde kullanılan, çok iri, ağır çekiç.

Βαΐλός ο [vailos] (Y. Szlk): Taş kırma, kazık çakma, duvar yıkma vb. işlerde kullanılan, çok iri, ağır çekiç, balyoz.

Barbun (T. Szlk) a. Rum. hay.b. Barbunya balığı, tekir balığı.

Μπαρμπούνι το [barbuni] (Yun.Szlk): Barbunya balığı.

Barbunya (T. Szlk): 1.a.Rum. hay.b. Barbunyagillerden, kırmızı pullu, beyaz etli, kemikli bir balık, barbun. 2.bit.b Taneleri yuvarlak, oval ve yassı, kırmızı benekli bir tür fasulye.

Μπαρμπούνι το [barbuni] (Y. Szlk): Barbunyagillerden, kırmızı pullu, beyaz etli, kemikli bir balık, barbun.

Barlam (T. Szlk): a.Rum. 1.İnce pullu, sırtı açık kahverengi, yanları ve karnı beyaz, ortalama 30-40 cm boyunda, Marmara ve Ege denizi ile Akdeniz'de bol bulunan bir tür balık. 2. Bir tür mezgit balığı, merlam, berlam.

Μερλάνος ο [merlanos] (Y. Szlk): Bir tür mezgit balığı, merlam, berlam.

Barsama (T. Szlk): a. Rum. bit.b. Güzel kokulu, yaprakları yemeklere konulan, nane ve yaban kekiğinin ortak adı. 2. Naneye benzer güzel kokulu ot.

Βάρσαμο το [varsamo] (Y. Szlk): Naneye benzer güzel kokulu ot.

Basarna (T. Szlk): a.Rum. 1.Bir cismin bir yanını kaldıraçla yükseltme işi. 2.den. Dalyanın kapak yeri.

Πασαρίνα η [pasarina] (Y. Szlk.) den. Dalyanın kapak yeri.

Başkilise (T. Szlk) a.T. baş+Yun. din.b. Piskoposluk makamı olan büyük kilise katedral. 2. Kilise.

Εκκλησία η [eklisiya] (Y. Szlk) Kilise.

Başlahana (T. Szlk) (a.T. baş+ Yun. bit. Yaprakları sıkı, yuvarlak başlı lahana 2. Lahana.

Λάχανο το [lahano] (Y. Szlk): Lahana.

Başpapaz (T. Szlk) a. T. baş+ Yun. 1. Papazların başı olan din adamı. 2. Papaz.

Παπός ο [papos] (Y. Szlk): Papaz, din adamı.

Başpiskopoz (T. Szlk) a. T. baş+Yun. Katoliklerde piskoposların başı olan din adamı. 2. Piskopos

Επίσκοπος ο [episkopos] (Y. Szlk): Piskopos.

Bezelye (T. Szlk) a. Rum. bit. b.1. Baklagillerden, yurdumuzun her yanında yetiştirilen, fasulyeye benzer, tırmanıcı bir bitki. 2. Bu bitkinin yuvarlak tanesi, araka.

Μπιζέλι το [bizeli] (Y. Szlk): Araka, bezelye.

Biber (T. Szlk) a. Rum. bit.b. Patlıcangillerden, yurdumuzda çok yetişen ve çeşitli türleri bulunan bir bitki, biber. 2. Bu bitkinin tazeyken sebze olarak yenilen ürünü. 3. Bu bitkinin kurutulup baharat olarak yararlanılan ürünü.

Πιπέρι το [piperi] (Y. Szlk): Çok yetişen ve çeşitli türleri bulunan bir bitki, biber.

Bibliyoğrafya (T. Szlk): a.Yun. Kaynakça, bibliyografya.

βιβλιογραφία η [vivliografia] (Y. Szlk): Bibliyografya.

Bilar (T. Szlk): a. Rum. den. Katranlı kıldan yapılan ve kalafat işlerinde kullanılan bir macun türü.

Πιλάρι το [pilari] (Y. Szlk): Bir macun türü, bilar.

Bocurgat: (T. Szlk): a. Rum. Ağır yükleri manivela ile döndürülen ve döndürüldükçe şeyin bağlı bulunduğu urganı kendi üzerine saran çıkrık. 2. Yelken tipi manivelası.

Bocurgat (**Εργάτης θαλάσσης** [ergatis thalasins] / İtl. **Poggia** (boci) +**Εργάτης ο** (ergatis) Tür. bocu+ ırgat): (Y. Szlk): Yelken tipi manivelası. 3.Bocurgat.

Bodoslama (I) (T. Szlk): a.Rum. den. b. Gemi omurgasının baş tarafından yukarıya uzanan ağaç veya demir direklerden her biri. (II) a.1.Bodoslamak işi. 2. zf. Pervasızca.

Ποδόσταμο το [podostamo]) (Y. Szlk):Gemi omurgasının baş tarafından yukarıya uzanan ağaç veya demir direklerden her biri. (II) a.1.Bodoslamak işi. 2. zf. Pervasızca.

Bodrum (T. Szlk): a. Rum. Bir yapının yol düzeyinden aşağıda kalan bölümü, bodrum.

Μπουντρούμι το [bundrumi/ budrumi] **Υπόγειο** [ipogio] (Y. Szlk): Herhangi yapının yol hizasından aşağıda kalan bölümü, bodrum.

Bre (T. Szlk): ünl.Rum. 1.“Ey, Hey” anlamında kullanılan bir seslenme sözü. 2. “Be” yerine kullanılan bir seslenme sözü. 3. Vay anlamında şaşma bildiren bir seslenme sözü. (Bre, ne büyük gemi). 4. Şaşkınlık, çoşku anlatan bir seslenme sözü. 5. Bağ. Tekrarlanan iki emir kipi arasına getirilerek işin sürekliliğini anlatan bir söz. (“*Öyle bir yol ki gir bre git bitmez”, gez bre gez, dolaş bre dolaş*) 6. Şaşkınlık, hayret ya da çoşku anlatan bir seslenme sözü.

Βρε! [vre] (Y. Szlk): “Ey, Hey, Vay, Be” anlamında şaşma bildiren bir seslenme sözü.

Bulada (T. Szlk): a. Rum. Büyük piliç, semiz tavuk.

Πουλάδα η [pulada] (Y. Szlk.): Semiz tavuk, piliç.

Buzuki (T. Szlk) a. Rum. Bağlamaya benzer, bozuk düzen çalınan bir Yunan çalgısı.

Μπουζούκι το [buzuki] (Y. Szlk.): Bir Yunan çalgısı, buzuki.

C

Cımbız (T. Szlk.)**:** a.Rum. 1.Kıl vb. ince şeyleri tutmak veya çekmek için kullanılan küçük maşa. 2. Küçük kanca, cımbız. 3. Özellikle dokumacılıkta kumaş yüzeylerindeki düğüm, çöp vb. maddelerin temizliğinde kullanılan el aracı.

Τσιμπίδι το [çimbidi**] / Τσιμπιδάκι το [**çimbidaki] (Y. Szlk.) Kıl vb. ince şeyleri tutmak veya çekmek için kullanılan küçük maşa. 2. Küçük kanca, cımbız.

Cibre (T. Szlk.): a. Rum. Özellikle üzüm gibi şıralı meyvelerin suyu alındıktan sonra kalan az sulu, az şekerli kısmı. 2.Üzüm vb. meyvelerin posası.

Τσίπουρο το [çipuro] (Y. Szlk.) Özellikle üzüm gibi şıralı meyvelerin suyu alındıktan sonra kalan az sulu, az şekerli kısmı. 2. Sert Yunan rakısı.

Ç

Çapari (T. Szlk.): a. Rum. Beden, köstek ve iğne bölümlerinden meydana gelen, her bir iğneye hindi, horoz, kaz, martı, tavuk, ördek vb. Kuşların kanat, kuyruk tüyleri takılan çok iğneli bir tür olta takımı.

Τσαπαρί το [çapari] (Y. Szlk) İğneli bir tür olta takımı, çapari.

Çetele (T. Szlk.): a.Rum.1.Çizilerek veya oyularak açılan kertik. 2. Esk. Ekmekçi, sütçü vb. esnafın uzunlamasına ikiye bölüp üzerine kertikler çenterek hesap tuttukları ağaç dalı. (Çetele çekmek veya tutmak: hesap tutmak amacıyla bir yere çizgiler çizmek. 3. Liste.

Τσέτουλα η[çetula] (Y. Szlk.): 1.Çizilerek veya oyularak açılan kertik. 2. Liste.

Çıngar (T. Szlk.): a.Rum. argo. Kavga gürültü. Çıngar çıkarmak (veya koparmak) gürültü, kavga çıkarmak.

Τσίνγρα η [çing(i)ra], **Τσίγκρα η** [çingra] (Y. Szlk.): Kavga, gürültü, patırtı.

Çinakop (T. Szlk.): a. Rum. 1.Çinekop. 2. Lüfer balığının küçüğü.

Τσινοκόπος ο [çinokopos] (Y. Szlk.): 1.Çinekop. 2. Lüfer balığının küçüğü.

Çinekop (T. Szlk.): a. Rum. hay. b. Lüferin küçüğü.

Τσινοκόπος ο [çinokopos] (Y. Szlk.): Lüferin küçüğü, çinekop.

Çipura (T. Szlk.): a. Rum. hay. b. Karagöz balığına verilen ad.

Τσιπούρα η [çipura] (Y. Szlk.): Karagöz balığı, çipura.

Çiroz (T. Szlk.): a. Rum. 1.Yumurtasını atarak zayıflamış uskumru balığı. 2. Bu balığın kurutulmuşu. 3. Sf. mec. çok zayıf (kimse)

Τσίρος ο [çiros] (Y. Szlk.): Uskumru balığı.

Çupra (T. Szlk.): a. Rum hay. b. 1.Bir balık türü. 2.Çipura.

Τσιπούρα η [çipura] (Y. Szlk.): Çipura, çupra.

D

Dalyan (T. Szlk.): a. Rum. den. b. Deniz, göl ve ırmakların kıyılara yakın yerlerinde ağ ve ve kazıklarla oluşturulan, büyük balık avlama yeri.

Ταλιάνι το [taliani] (Y. Szlk.): Deniz, göl ve ırmakların kıyılara yakın yerlerinde ağ ve kazıklarla oluşturulan, büyük balık avlama yeri.

Defne (T. Szlk.): a Rum. 1. bit. b. Defnegillerden yaprakları güzel kokulu ve yaz kış yeşil olan bir ağaç, develik.
Δάφνη η [dafni] (Y. Szlk.): Yaprakları güzel kokulu ve yaz kış yeşil olan bir ağaç, defne.
Demet (T. Szlk.): a. Rum. 1.Bağlanarak oluşturulmuş deste, bağlam. 2. Bitki veya çiçek destesi. 3. bit. b. Üstün yapılı bitkilerde öz suların akmasına yarayan, bitkiye desteklik eden, damarlı veya lifli kordon. 4. Anat. b. Uzunlamasına birbirine bitişik olarak bir arada bulunan sinir ve kas telleri topluluğu.
Δεμάτι το [demati] (Y. Szlk.): 1.Bağlanarak oluşturulmuş deste, bağlam. 2. Bitki veya çiçek destesi, demet.

Demiurgos (T. Szlk.): a.Yun. fel. Eflatun felsefesinde Evren'i yaratan yaratıcı, Tanrı.
Δημουργός ο [dimurgos] (Y. Szlk.): Eflatun felsefesinde Evren'i yaratan yaratıcı, Tanrı.
Demokles (T. Szlk.): özel a. Yun. Her an gerçekleşebilecek tehlike anlamındaki demokles'in kılıcı deyiminde geçen bir söz.
Δαμόκλειος [damoklies] (Y. Szlk.): Her an gerçekleşebilecek tehlike anlamındaki "Demoklesin kılıcı" deyiminde geçen bir söz. ~**σπάθη** [spathi] Demokles'in kılıcı.
Despotya (T. Szlk.): a. Rum. Eskiden Balkanlarda müstakil prenslik. 2. Despotluk, mutlakıyet, sınırsız iktidar gücü.
Δεσποτεία η [despotia] (Y. Szlk.): Müstakil prenslik. 2. Despotluk, mutlakıyet, sınırsız iktidar gücü.

Dıramudana (T. Szlk.): a. Rum. den. 1.Bir rüzgâr türü. 2. Kuzey rüzgârı, yıldız yeli.
Τραμουντάνα η [tramundana] (Y. Szlk.): Kuzey rüzgârı, yıldız yeli.
Dilemma (T. Szlk.): a. Rum. 1.Mantık 2. İkilem, açmaz, dilemma.
Δίλημμα το [dilimma] (Y. Szlk.): 1.Mantık (esk.) 2. İkilem, açmaz, dilemma.
Dimi (T. Szlk.): a. Rum. Sıkı dokunmuş bir tür pamuklu kumaş.
Δίμητος ο [dimitos] / **Δίμιτο το** [dimito] (Y. Szlk.): Sıkı dokunmuş bir tür pamuklu kumaş.
Dirgen (T. Szlk) a. Rum. hlk. genellikle harmanda sapları yaymaya yarayan demirden, çatallı bir tarım aracı, diren, diğren.
Δικράνι το [dikrani] (Y. Szlk.): Harmanda sapları yaymaya yarayan çatallı bir tarım aracı, diren, diğren, dirgen.
Diyakoz (T. Szlk) a. Rum. din. b. Hristiyanlıkta papazın yardımcısı olan din adamı. 2. Papaz çırağı.
Διάκος ο [diakos] (Y. Szlk.): Papazın yardımcısı olan din adamı. 2. Papaz çırağı.
Dogma (T. Szlk) a. Yun. 1. Belli bir konuda ileri sürülen bir görüşün sorgulanamaz tartışı. 2. Değişmez kanı, mezhep.
Δόγμα το [dogma] (Y. Szlk.): 1. Belli bir konuda ileri sürülen bir görüşün sorgulanamaz tartışı. 2. Değişmez kanı, mezhep, dogma.
Domates (T. Szlk) a. Rum. bit. 1. Patlıcangillerden, yaprakları tüylü, çiçekleri salkım durumunda, vitamince zengin bitki. 2. Bu bitkinin yenilen kırmızı veya yeşil ürünü.
Ντομάτα η [domata] (Y. Szlk.): Kırmızı veya yeşil renkte olan bitki, domates.
Drahmi (T. Szlk) a. Yun. Yunanistan'ın eski para birimi.
Δραχμή η [drahmi]): (Y. Szlk.) Yunanistan'ın eski para birimi, drahmi.
Drahoma (T. Szlk) a. Rum. Hristiyan veya Musevilerde gelinin damada verdiği para veya mal.
Τράχωμα το [trahoma] (Y. Szlk.): Hristiyan veya Musevilerde gelinin damada verdiği para veya mal.
Düver (T. Szlk) a. Rum. hlk. Yapılarda kullanılan kalın ağaç, direk, mertek.
Δοκάρι το [dokari] / **Δοκός η** [dokos] (Y. Szlk.): Kalın ağaç, direk, mertek.
Düziko (T. Szlk) a. Rum. Katkısız rakı.
Δούζικο το [duziko] (Y. Szlk.): Katkısız, düz rakı.

E

Enginar (T. Szlk) a. Rum. bit. b. 1.Birleşikgillerden çok yıllık, dikenli bitki. 2.Bu bitkinin sebze olarak tüketilen iri, yuvarlak yeşil çiçeği, enginar.

Αγκινάρα η [anginara] (Y. Szlk.): 1.Çok yıllık, dikenli bitki. 2.Bu bitkinin sebze olarak tüketilen iri, yuvarlak yeşil çiçeği, enginar.

Entelekya (T. Szlk) a.Yun. Fel. Aristo'ya göre, her varlığın erişmeye yöneldiği olgunluk durumu.

Εντελέχεια η [endelehia/ endelehiya] (Y. Szlk.): Aristo'ya göre, her varlığın erişmeye yöneldiği olgunluk durumu.

Erkete (T. Szlk)**:** a. Rum.1. Gelmek / geliyor (3.tekil şahıs) 2.argo. Dikiz, gözetleme.

΄Ερχεται [erhete] (Y. Szlk.): Gelmek / geliyor. (3.tekil şahıs)

Eros (T. Szlk): Öz. a. Yun. Yunan mitolojisinde aşk tanrısının adı.

Ερως ο [eros] (Y. Szlk.): Aşk tanrısı, Eros.

Eskatologya (T. Szlk): a.Yun. fel. İnsanın ve dünyanın sonunu, öbür dünyayı anlatmaya çalışan tanrı bilimi kolu.

Εσχατολογία η [eshatologia] (Y. Szlk.): İnsanın ve dünyanın sonunu, öbür dünyayı anlatmaya çalışan tanrı bilimi kolu.

Etnografya (T. Szlk): a. Yun. Kavimleri karşılaştırarak inceleyen, kültür oluşumlarını araştıran bilim, kavmiyat. 2.Irk bilimi.

Εθνογραφία η [ethvografia / ethvografiya] (Y. Szlk.): Irk bilimi, etnografya.

Evlek (T. Szlk): a.Rum. 1. Tarlanın, tohum ekmek için taban saban iziyle bölünen bölümlerden her biri. 2. Dönümün dörtte biri kadar olan alan ölçüsü. 3. Tarlalarda suyun akması için açılan su yolu. 4. esk. On liralık kâğıt para.

Αυλάκι το [avlaki] (Y. Szlk.): 1. Tarlanın, tohum ekmek için taban saban iziyle bölünen bölümlerden her biri. 2. Tarlalarda suyun akması için açılan su yolu, evlek.

F

Falyanos (T. Szlk): a. Rum. hay. b. Bir tür iri yunus, balina.

Φάλιανος ο [falianos] / **Φάλαινα η** [falena] (Y. Szlk.): İri yunus, balina.

Fangri (T. Szlk): a. Rum. hay. b. Bir tür mercan balığı.

Φαγγρί το [fangri] (Y. Szlk.): Mercan balığı.

Fanti (T. Szlk) a. Rum. İskambil oyunlarında oğlan, bacak veya vale adlarıyla bilinen kâğıt.

Φάντης ο [fandis] (Y. Szlk.): İskambil oyunlarında oğlan, bacak veya vale adlarıyla bilinen kâğıt.

Fanya (T. Szlk) a. Rum. Bir balık ağına eklenen iri gözlü ikinci ağ.

Φανιά η [fania/fanya] (Y. Szlk): Bir balık ağına eklenen iri gözlü ikinci ağ.

Fasulye (T. Szlk) a. Rum. bit. b. Fasulyegillerden, barbunya, çalı ayşekadın, horoz vb. türleri bulunan bitki. 2. Bu bitkinin sebze olarak yararlanılan yeşil ürünü ve kuru tohumları.

Φασόλι το [fasoli] (Y. Szlk): Barbunya, çalı ayşekadın, horoz vb. türleri bulunan bitki. 2. Bu bitkinin sebze olarak yararlanılan yeşil ürünü ve kuru tohumları.

Fava (T. Szlk) a. Rum. Bakla tanelerinin kabuğu soyulduktan sonra yapılan zeytinyağlı yemek.

Φάβα η [fava] (Y. Szlk): Baklanın kabuğu soyulduktan sonra yapılan zeytinyağlı yemeği, fava.

Fener (T. Szlk) a. Rum. 1. Saydam bir maddeden yapılmış veya bir madde ile donatılmış, içinde ışık kaynağı bulunan aydınlatma aracı. 2. Gemilerde yol gösteren ışık kulesi.

Φανάρι το [fanari] (Y. Szlk): İçinde ışık kaynağı bulunan aydınlatma aracı. 2. gemilerde yol gösteren ışık kulesi.

Fesleğen (T. Szlk): a. Rum. bit. b. Ballıbabagillerden, Akdeniz ülkelerinde yetişen, yaprakları güzel kokulu, beyaz veya pembe çiçekli bir yıllık otsu bir süs bitkisi, reyhan.

βασιλικός ο [vasilikos] (Y. Szlk): Yaprakları güzel kokulu, beyaz veya pembe çiçekli bir yıllık otsu bir süs bitkisi, reyhan.

Fıçı (T. Szlk): a. Rum. 1.Bir araya getirilerek çemberlerle tutturulmuş ensiz tahtalardan yapılan, yuvarlak, karnı şişkin ve altı düz kap. 2. Fıçı, varil.

Βουτσί το [vuçi] (Y. Szlk): Fıçı, varil.

Fırça (T. Szlk): a.Rum. 1. Bir şeyin tozunu, kirini gidermekte veya bir şeye boya, cila sürmekte kullanılan, bir araya getirilerek bağlanmış kıl vb. nden yapılan araç. 2.mec. Resim yapma sanatı ve biçimi. 3. argo. Azarlama, paylama.

Βούρτσα η [vurça] (Y. Szlk): Boya, cila sürmekte kullanılan, bir araya getirilerek bağlanmış kıl vb. nden yapılan araç, fırça.

Fırın (T. Szlk) a. Rum. 1. İçinde genellikle odun yanan, her yanda aynı derecede ısı oluşturarak ekmek, pasta vb. pişirmeye yarayan, tavanı tonoz biçiminde, önünde tek açıklık bulunan ocak. 2. sf. Bu ocakta pişirilmiş. 3. Ekmek pasta vb. nin pişirildiği ve satıldığı dükkân. 4. Elektrik, tüp gaz ve doğalgazla çalışan, yiyecekleri pişirmeye veya ısıtmaya yarayan alet.

Φούρνος ο [furnos] (Y. Szlk): 1.İiçinde genellikle odun yanan, her yanda aynı derecede ısı oluşturarak ekmek, pasta vb. pişirmeye yarayan, tavanı tonoz biçiminde, önünde tek açıklık bulunan ocak. 2. sf. Bu ocakta pişirilmiş. 3. Ekmek pasta vb.nin pişirildiği ve satıldığı dükkân. 4. Elektrik, tüp gaz ve doğalgazla çalışan, yiyecekleri pişirmeye veya ısıtmaya yarayan alet.

Fışkı (T. Szlk): a.Rum. 1.Atgillerin taze dışkısı. 2. Çok erkekle düşüp kalkan kötü kadın.

Φουσκί το[fuski] (Y. Szlk): 1.Atgillerin taze dışkısı. 2. Çok erkekle düşüp kalkan kötü kadın.

Fidan (T. Szlk): a. Rum. 1.Yeni yetişen ağaç veya ağaççık. 2. Başka bir yere dikilmek için bulunduğu yerden çıkarılan taze ağaç, dikme.

Φιντάνι το [fidani] (Y. Szlk): 1.Yeni yetişen ağaç veya ağaççık. 2. Başka bir yere dikilmek için bulunduğu yerden çıkarılan taze ağaç, dikme.

Fiğ: (T. Szlk): a. Rum. bit.b. Baklagillerden hayvan yemi olarak yetiştirilen bir bitki. 2. Burçak, hayvan yemi.

Βίκος ο [vikos] / **φίκος ο** [fikos] (Y. Szlk): Hayvan yemi olarak yetiştirilen bir bitki. 2. Burçak, hayvan yemi.

Filar (T. Szlk): a. Rum. Hafif bir terlik.

Φελλάρι το [fellari]) (Y. Szlk): Hafif bir terlik.

Filenk (T. Szlk): a. Rum. 1.Tohumdan veya tomurcuktan çıkan körpe ve küçük dal, sürgün, ışkın, eşkin, cımbar, çıvgın, şıvgın 2. Deniz teknelerini karaya çekmek için altına sürülen yuvarlak ağaç.

Φαλάγγι το [falaggi] (Y. Szlk): Körpe ve küçük dal, sürgün, ışkın, eşkin, cımbar, çıvgın, şıvgın.

Filiz (T. Szlk): a. Rum. Tohumdan veya tomurcuktan çıkan körpe ve küçük dal, sürgün, ışkın, eşkin. 3. mec. Ortaya çıkmak.

Βλαστός ο [vlastos] (Y. Szlk): Körpe ve küçük dal, sürgün, ışkın, eşkin.

Filoz (T. Szlk): a. Rum. den. Balıkçıların ağları su yüzünde tutmak için kullandıkları kabak veya mantardan yapılmış ağ şamandırası.

Φελλός ο [fellos] (Y. Szlk): Balıkçıların ağları su yüzünde tutmak için kullandıkları kabak veya mantardan yapılmış ağ şamandırası.

Fistan (T. Szlk): a. Rum. 1. Tek parça kadın giysisi. 2. İskoç, Arnavut ve Yunan erkeklerinin giydikleri kısa pileli eteklik.

Φουστάνι το [fustani] (Y. Szlk): Tek parça kadın giysisi, fistan.

Fiyonk (T. Szlk): a. Rum. Kurdele, şerit, kumaş vb.nin kelebek şeklinde bağlanmış biçimi.

Φιόγκος ο [fiongos] (Y. Szlk): Kurdele, şerit, kumaş vb.nin kelebek şeklinde bağlanmış biçimi.

Florya (T. Szlk): a.Rum. hay. b. İspinozgillerden, tüyleri yeşilimsi, ağaçlık ve fundalıklarda yaşayan güzel ötüşlü bir kuş. 2. Flurya kuşu.

Φλώρος ο[floros] (Y. Szlk): Flurya kuşu.

Fol (T. Szlk): a. Rum. 1.Tavuğun istenilen yere yumurtlaması için o yere konulan yumurta veya yumurtaya benzeyen şey. 2. Yuva, folluk.

Φώλι το [foli]): (Y. Szlk): Yuva, folluk.

Foroz (T. Szlk): a. Rum. Bir ağ atılışında çıkarılan balık miktarı.

Φορός ο [foros] (Y. Szlk): Bir ağ atılışında çıkarılan balık miktarı.

G

Gamsele (T. Szlk) a. Rum. Kauçuktan yapılmış su geçirmeyen yağmurluk.

Καπουτσέλι το [kapuçeli] (Y. Szlk): Su geçirmeyen yağmurluk, gamsele.

Gebre (T. Szlk) a. Rum. bit. b. Gebre otunun yemişi.

Κάπαρη η [kapari] (Y. Szlk): Gebre otunun yemişi

Gerdel (T. Szlk): a. Rum. 1. Süt vb. şeyler koymaya, hayvanlara yem vermeye yarayan kova biçimindeki tahta veya deriden kap. 2. den. Gemilerde temizlik işlerinde kullanılan, sac veya pirinç çemberli tahta kova. 3. Kap, kova.

Γαρδέλι το [gardeli] (Y. Szlk): 1. den. Gemilerde temizlik işlerinde kullanılan, sac veya pirinç çemberli tahta kova. 2. Kap, kova.

Gönder (T. Szlk) a. Rum. 1.Bayrak direği. 2. Kargı, mızrak, sırık. 3.hlk. Kayık ve yelkenli gemilere yön vermeye yarayan, ucunda metal olan ağaç sopa.

Κοντάρι το [kondari] (Y. Szlk): 1.Bayrak direği. 2. Kargı, mızrak, sırık.

Gübre (T. Szlk) a.Rum. Verimini arttırmak için toprağa dökülen her türlü hayvan dışkısı, kimyasal veya bitkisel madde, gübre.

Κοπριά η [kopria] (Y. Szlk): Kimyasal veya bitkisel madde, gübre.

Güğüm (T. Szlk) a. Rum. Yandan kulplu boyu uzun genellikle bakırdan yapılan su kabı.

Γκιούμι το [giumi] (Y. Szlk): Su kabı, güğüm.

H

Hani (T. Szlk): a. Rum. den. Akdeniz'de yaşayan bir tür balık türü.

Χάννι το [hanni] (Y. Szlk): Hani balığı.

Harharyas (T. Szlk): a. Rum. den. Köpek balığı.

Καρχαρίας ο [karharias] (Y. Szlk): Köpek balığı.

Helke (T. Szlk): a. Rum. hlk. Bakırdan yapılan bakraç kova.

Χάλκιωος Κουβάς ο [halkinos kuvas] (Y. Szlk) Bakraç, kova.

Herek (T. Szlk): a. Rum 1. Asma fasulye vb. sarılgan bitkilerin tutulması için yanlarına dikilen sırık, ispalya. 2. Sırık, cetvel.

Χάρακας ο [harakas] (Y. Szlk)1.Sarılgan bitkilerin tutulması için yanlarına dikilen sırık, ispalya. 2. Sırık, cetvel.

Heyamola (T. Szlk): a. Rum. Gemicilerin veya işçilerin birlikte bir şey çekerken "haydi çek, gayret" anlamlarında bir ağızdan yüksek sesle ve makamla söyledikleri söz, heyamola.

΄Εγια μόλα [egia mola] (Y. Szlk): Gemicilerin veya işçilerin birlikte bir şey çekerken "haydi çek, gayret" anlamlarında bir ağızdan yüksek sesle ve makamla söyledikleri söz, heyamola.

Hora (T. Szlk): a. Rum. Birçok kişi tarafından el ele tutuşarak oyun müziği ile oynanan bir tür halk oyunu. 2. Dans, halay.

Χορός ο [horos] (Y. Szlk): 1.Birçok kişi tarafından el ele tutuşarak oyun müziği ile oynanan bir tür halk oyunu. 2. Dans, halay.

Hoyrat (T. Szlk): sf. Rum.1. Kaba Kırıcı ve hırpalayıcı. 2. sf. Kaba Kırıcı ve hırpalayıcı bir biçimde, hoyratlık.

Χωριατιά η [horiatia] (Y. Szlk): 1.Kaba Kırıcı ve hırpalayıcı 2. Hoyratlık.

Hristiyan: (T. Szlk) öz. a. Rum. din. b. Hz. İsa'nın dininden olan kimse.

Χριστιανός ο [hristianos] (Y. Szlk): Hz. İsa'nın dininden olan kimse.

Huni (T. Szlk): a. Rum. 1.Bir sıvıyı ağzı dar bir kaba aktarmak için kullanılan koni biçimindeki araç. 2. hlk. Ağızlık.

Χωνί το [honi] (Y. Szlk): Koni biçimindeki araç, huni.

I

Iğrıp (T. Szlk): a. Rum. den. Bir tür balık ağı teknesi.

Γρίπος ο [gripos] (Y. Szlk): Balık ağı teknesi ığrıp.

Ihlamur (T. Szlk): bit. b. Ihlamurgillerden, kerestesi beğenilen bir gölge ağacı.

Φλαμούρι το [flamuri] (Y. Szlk): Bir gölge ağacı, ıhlamur.

Irgat (T. Szlk): a. Rum. 1.Tarim işçisi, rençber. 2.Yapı işçisi. 3.den. Gemilerde ve yapılarda yatay kollarla ve birkaç kişi tarafından çevrilen bocurgat.

Εργάτης ο [ergatis] (Y. Szlk): İşçi, emekçi, rençber, ırgat.

Ispanak (T. Szlk): a. Rum. bit. b. Ispanakgillerden yapraklarından sebze olarak yararlanılan bir bitki.

Σπανάκι το [spanaki] (Y. Szlk): Yapraklarından sebze olarak yararlanılan bir bitki, ıspanak.

Ispazmoz (T. Szlk): a. Rum. Aşırı titreme, kasılma spazm.

Σπασμός ο [spasmos] (Y. Szlk): Aşırı titreme, kasılma spazm.

Istakoz (T. Szlk): a. Rum. hay. b. Istakozlardan, suda yaşayan birinci ayak çifti güçlü iki kıskaç durumunda gelişmiş bulunan, beyaz eti için avlanan iri bir böcek.

Αστακός ο [astakoz] (Y. Szlk): Suda yaşayan beyaz eti için avlanan iri bir böcek.

Istar (T. Szlk): a. Rum. hlk. Halı, kilim dokunan tezgâh.

Ιστάρι το [ıstari] (Y. Szlk): Halı, kilim dokunan tezgâh.

Izgara (T. Szlk): a. Rum. 1. Metal çubukların ağaç dallarının aralıklı sıralanmasıyla yapılan parmaklık veya kafes biçiminde araç, ızgara. 2. Pisliklerin su yollarını önlemek veya havalandırmak amacıyla, su yollarının havalandırma çıkışları üzerine konulan, kafesli veya parmaklıklı demir. 3. Et balık köfte vb. yiyecekleri pişirmekte kullanılan araç gril. 5. Futbol ayakkabısının altında bulunan iri başlı kabara.

Σκάρα η [skara] (Y. Szlk): 1. Kafes biçiminde araç, ızgara. 2. Et Balık köfte vb. yiyecekleri pişirmekte kullanılan araç gril.

İ

İbis (T. Szlk): a. Rum. hay. b. 1.Leyleksigillerden, Afrika ve batı Asya sulak yerlerinde yaşayan bir kuş. 2.Mısır turnası.

΄**Ιβις ο** [ivis] (Y. Szlk): 1. Afrika ve batı Asya sulak yerlerinde yaşayan bir kuş, ibis.

İdea (T. Szlk): a. Yun. Düşünce, fikir, niyet.

Ιδέα η [idea] (Y. Szlk): Fikir, düşünce, niyet, idea

İlarya (T. Szlk): a. Rum. hay. b. Gümüş balığının küçüğü.

Υλάρια η [ilaria /ilariya] (Y. Szlk): Gümüş balığının küçüğü.

İlistir (T. Szlk): a.Rum. hlk. Süzgeç, kalbur, kevgir.

΄**Υλυστήρ το** e.Yun [ilistir] (Y. Szlk): Süzgeç, kalbur, kevgir.

İskemle (T. Szlk): a.Rum. 1. Arkalıksız sandalye. 2. Üstüne sigara tablası çiçek vazosu vb. konulan küçük masa.

Σκαμνί το [skamni] (Y. Szlk): 1. Arkalıksız sandalye. 2. Üstüne sigara tablası çiçek vazosu vb. konulan küçük masa.

İskete (T. Szlk): a. Rum. hay.b. Serçegillerden, gagalı dişli, zararlı böcek ve kurtlarla beslenen güzel sesli bir kuş.

Σκαθί το [skathi] (Y. Szlk): Güzel sesli bir kuş, iskete.

İskorpit (T. Szlk): a. Rum. hay.b. İskorpitgillerden iri başlı, yüzgeçlerinde yakıcı dikenleri bulunan, lezzetli bir balık. 2. İskorpit balığı.

Σκορπίδι το [skorpidı], Σκορπιός ο [skorpıos], Σκορπίνα η [skorpina] (Y. Szlk): İskorpit balığı.

İspati (T. Szlk): a. Rum. 1. İskambilde sinek. 2. Kılıç (İskambilde).

Σπαθί το [spathi] (Y. Szlk): 1. İskambilde sinek. 2. Kılıç (İskambilde).

İspinoz (T. Szlk): a. Rum. hay. b. İspinozgillerden gagası kısa ve koni biçiminde, sırt tüyleri yeşilimtırak mavi, boynu kırmızı renkte, güzel sesli bir kuş.

Σπίνος ο [spinoz] (Y. Szlk): Gagası kısa ve koni biçiminde, sırt tüyleri yeşilimtırak mavi, boynu kırmızı renkte, güzel sesli bir kuş.

İspit / Espit (T. Szlk): a. Rum. 1. Jant. 2.Araba tekerleğinin çemberini oluşturan ağaç.

΄Αψίδα e.Yun [apsida] (Y. Szlk): 1. Jant. 2.Araba tekerleğinin çemberini oluşturan ağaç.

İstavrit (T. Szlk): a. Rum. hay. b. Uskumrugillerden, pulsuz ve az kılçıklı bir balık.

Σαυρίδι το [savridi] (Y. Szlk): Pulsuz ve az kılçıklı bir balık, istavrit.

İstavroz (T. Szlk): a. Rum. din. b. 1. Haç, çarmıh, istavroz.

Σταυρός ο [stavros] (Y. Szlk):1. Haç, çarmıh, istavroz.

İstif (T. Szlk): a. Rum. 1. Eşya ve başka nesnelerin düzgün bir biçimde üst üste konulmasıyla oluşan yığın. 2. Kereste tahta vb. ağaç ürünlerini kurutmak veya tüketmek amacıyla belirli düzenlerde üst üste dizerek yapılan yığın.

Στοίβα η[stiva] (Y. Szlk): 1. Eşya ve başka nesnelerin düzgün bir biçimde üst üste konulmasıyla oluşan yığın.

İstiridye (T. Szlk): a. Rum. hay. b. Yassı solungaçlar sınıfından, ılıman ve sıcak denizlerde yaşayan, güçlü kaslarla birbiri üzerine kapanan, iki çeneli olan, eti beğenilen bir deniz yumuşakçası.

Στρείδι το [stridi] (Y. Szlk): Ilıman ve sıcak denizlerde yaşayan, eti beğenilen bir deniz yumuşakçası.

İstrongilos (T. Szlk) a. Rum. hay. b. İzmaritgillerden Akdeniz'de yaşayan eti lezzetli bir balık.

Στραγγύλος ο [stroggilos]**, Στρογγύλι το** [stroggili] (Y. Szlk): Akdeniz'de yaşayan eti lezzetli bir balık.

İşkine (T. Szlk): a. Rum. hay. b. Taş balığı.

Εσκίνα η [eskina] (Y. Szlk): Taş balığı.

İzmarit (T. Szlk): a. Rum.1. hay. b. Izmaritgillerden pullu ve kılçıklı bir tür küçük balık. 2. İçilmiş sigara artığı.

Μαρίδα η [marida] (Y. Szlk): Pullu ve kılçıklı bir tür küçük balık.

K

Kadırga (T. Szlk): a. Rum. 1. den. esk. Hem yelken hem kürekle yol alan, özellikle Akdeniz'de kullanılmış bir savaş gemisi. 2.Kürek cezasının çekildiği yer.

Κάτεργο το [katergo] (Y. Szlk): 1.Akdeniz'de kullanılmış bir savaş gemisi. 2.Kürek cezasının çekildiği yer.

Kalafat (T. Szlk): a.Rum.1.den.geminin kaplama tahtaları arasını üstüpü ile dondurup, ziftleyerek su geçirmez duruma getirme işi. 2.tar. Aşağısı dar yukarısı geniş bir tür yeniçeri başlığı. 3.tar.Osmanlı Devleti'nde Vezir veya yüksek mevkide yüksek mevki devlet adamlarının giydikleri bir başlık. 4. mec. Onarma tamir etme.

Καλαφάτισμα το[kalafatizma] (Yun. Szlk): 1.den. Geminin kaplama tahtaları arasını üstüpü ile dondurup, ziftleyerek su geçirmez duruma getirme işi.

Kalamar (T. Szlk): a.Rum. hay. b. Bir tür mürekkep balığı.

Καλάμαρι το [kalamari] (Y. Szlk): Mürekkep balığı, kalamar.

Kalamata (T. Szlk): a. Rum. 1.Yunanistan'da bir kent. 2. bit.b. Bir tür etli ve büyük zeytin.

Καλαμάτα η [kalamata] (Y. Szlk): 1.Yunanistan'da bir kent. 2.Bir tür etli ve büyük zeytin. / ***Καλαμάτα ελίες*** *[kalamata elies]*

Kalinos (T. Szlk): a. Rum. hay. b. levreğe benzer bir balık.

Γουλιανός ο [gulianos] (Y. Szlk): Levreğe benzer bir balık, kalinos.

Kangal (T. Szlk): a. Rum. 1.Tel, kurşun boru gibi uzun bükülebilir şeylerin halka biçiminde sarılmasıyla yapılan bağ. 2. Bu biçimde bükülmüş şeylerin her bir halkası. 3. İp halkası, kıvrılmış küme.

Καγκάλι το [kangali] (Y. Szlk): İp halkası, kıvrılmış küme.

Kantaron (T. Szlk): a. Rum. bit. b. 1. Kızılkantarongillerden, hekimlikte kullanılan, sarı çiçekli, acı köklü küçük bir bitki. 2.Birleşikgillerden, sarı, mavi, kırmızı çiçekli türleri bulunan otsu bir bitki.

Κάνθαρος ο [kanthoros] (Y. Szlk): Sarı, mavi, kırmızı çiçekli türleri bulunan otsu bir bitki.

Kapari (T. Szlk): a. Rum. bit. b. Gebre otu. 2. Yemişinden turşu yapılabilen, gebre otunun bir adı.

Κάππαρι το [kappari] (Y. Szlk): Gebre otu.

Karavide (T. Szlk): a. Rum. hay. b. Kerevit. 2. Büyük karides veya küçük ıstakoz.

Καραβίδα η [karavida] (Y. Szlk): Kerevit, ıstakoz.

Karides (T. Szlk): a. Rum. Denizlerde veya tatlı sularda yaşayan orta büyüklükte kabuklu, eti yenir bir deniz hayvanı.

Γαρίδα η [garida] ,**Καρίδα η** [karida] ,çoğulu **Καρίδες οι** [karides] (Yun. Szlk): Denizlerde veya tatlı sularda yaşayan eti yenir bir deniz hayvanı, karides.

Karnabahar (T. Szlk): a. Rum +Far. bahar bit. b. Turpgillerden çiçekleri etli ve tanecikli bir görünüşte olan, yaprakları lahana yaprağına benzeyen, sebze olarak kullanılan bir bitki.

Κουνουπίδι το [kunupidi] (Y. Szlk): Yaprakları lahana yaprağına benzeyen, sebze olarak kullanılan bir bitki, karnabahar.

Kartografya (T. Szlk): a. Yun. coğ. Haritacılık.

Χαρτογραφία η [hartografia] (Y. Szlk): Haritacılık, harita çizimi, kartografya.

Katavaşya (T. Szlk): a. Rum. den. Göçücü balıkların kışa doğru Karadeniz'den Akdeniz'e geçmesi.

Καταβασιά η [katavasia] (Y. Szlk): Göçücü balıkların kışa doğru Karadeniz'den Akdeniz'e geçmesi.

Kavanoz: (T. Szlk): a. Rum. Plastik cam vb. maddelerden yapılmış, ağzı geniş çeşitli boylarda kap.

Καβανόζι το [kavanozi] (Y. Szlk): Plastik cam vb. maddelerden yapılmış, ağzı geniş çeşitli boylarda kap.

Kavata: (T. Szlk): a. Rum.1. Oyma ağaç kap. 2.Yemek tası. 3.bit.b. Sert ve fazla kızarmayan bir tür domates.

Γαβάθα η [gavatha] (Y. Szlk): 1. Oyma ağaç kap. 2.Yemek tası.

Kefal (T. Szlk): a. Rum. hay. b. Kefalgillerden, orta büyüklükte çok pullu, küt başlı, gümüş renginde, beyaz etli bir balık.

Κεφάλος ο [kefalos] (Y. Szlk): Çok pullu, gümüş renginde, beyaz etli bir balık.

Kemere (T. Szlk): a. Rum. den. Gemi güvertesinin enine konmuş kirişlerinden her biri.

Καμάρι το [kamari] (Y. Szlk): Gemi güvertesinin enine konmuş kirişlerinden her biri.

Kerata (T. Szlk): a. Rum. 1.Karısı tarafından aldatılan erkek. 2. ayakkabı çekeceği. 3. küçüklere sevgi ile söylenen bir site sözü.

Κερατάς ο [keratas] (Y. Szlk): Karısı tarafından aldatılan erkek. **Βρε κερατά**!(vre kerata) seni kerata seni. (sevgi anlamı)

Kerevet (T. Szlk): a. Rum. Üzerine şilte serilerek yatmaya veya oturmaya yarayan, duvara bitişik ayakları olan tahtadan sedir. 2. Yatak, döşek, şilte.

Κεραβάτι το [keravati] (Y. Szlk): Yatak, döşek, şilte.

Kerevit (T. Szlk): a. Rum. hay. b. Kabuklular sınıfından çamurlu tatlı sularda yaşayan bir eklem bacaklı, tatlı su istakozu. 2. Kabuklu deniz böceği, karavide.

Καραβίδα η [karavida] (Y. Szlk): Kabuklu deniz böceği, karavide.

Kerteriz (T. Szlk): a. Rum. den.1. Bir yerin nerede bulunduğunu pusula ile ölçme. 2. Balıkçıların denizde sığlıkları belirlemek için kullandıkları işaretlerin bütünü.

Καρατάρισμα το [karatarisma] (Y. Szlk): Bir yerin nerede bulunduğunu pusula ile ölçme.

Kestane: (T. Szlk): a. Rum. 1. bit. b. Kayıngillerden, ılıman iklimlerde yetişen, 25- 30 metre kadar boylanabilen, kerestesi doğramacılıkta kullanılan bir orman ağacı. 2.bit.b. Bu ağacın yenilebilen kabuklu meyvesi.

Κάστανο το [kastano] (Yun. Szlk): Kayıngillerden, ılıman iklimlerde yetişen bir orman ağacı. 2. Kestane meyvesi.

Kıtipiyoz (T. Szlk): sf. Rum argo. Değersiz, bayağı, kötü. 2. Asgari, en alttaki, en aşağı.

Κατώτατος [katotatos] (Y. Szlk): 1. Değersiz, bayağı, kötü. 2. Asgari, en alttaki, en aşağı.

Kiklotron (T. Szlk): a. Yun. Atom araştırmalarında elektriklenmiş cisimlere yüksek hızlı veren bir aygıt.

Κύκλοτρο το [kiklotro] (Y. Szlk): Atom araştırmalarında elektriklenmiş cisimlere yüksek hızlı veren bir aygıt.

Kilise (T. Szlk): a. Rum. din b. 1. Hristiyanların ibadet etmek için toplandıkları yer. 2. Hıristiyanlıkla ilgili dini kuruluş. 3.Hristiyanlığın öğretilmesi, dini işlerin yönetimi vb. ile ilgilenen papa ve piskoposlar topluluğu

Εκκλησία η [eklisia] (Y. Szlk): 1.Hristiyanların ibadet etmek için toplandıkları yer, kilise.

Kimusa (T. Szlk): a Rum. 1.fizy. yemeklerin Mide öz suyu ile karıştırdıktan sonra aldığı durum. 2. Meyve suyu, özsu, usare.

Χυμός ο [himos] (Y. Szlk): Meyve suyu, özsu, usare.

Kiraz (T. Szlk): a. Rum. bit. b. 1.Gülgillerden ılıman iklimlerde yetişen bir meyve ağacı. 2. Bu ağacın kırmızı veya beyaz renkte etli, sulu çekirdekli meyvesi.

Κεράσι το [kerasi] (Y. Szlk): Kırmızı veya beyaz renkte etli, sulu çekirdekli meyve, kiraz.

Kirebolu (T. Szlk): a. Rum. 1.Arıların kovan deliğini kapamak için kullandıkları sarı ve yumuşak madde. 2. Mum yapımevi.

Κηροποιείο το [kiropiio] (Y. Szlk): Mum yapımevi. (Yun.) **Κηρός ο**[kiros]): Balmumu, mum.

Kiremit (T. Szlk): a.Rum. Çatıları örtmekte kullanılan yan yana dizilerek suyu aşağıya geçirmeden dışarı akıtacak biçimde yapılmış, kızıl toprağın renginde, pişmiş balçık levha.

Κεραμίδι το [keramidi] **Κεραμίδα η** [keramida] (Y. Szlk): Kızıl toprağın renginde, pişmiş balçık levha, kiremit.

Kiremithane (T. Szlk): a. Rum+Far. Hane. esk. Kiremit yapılan yer.

Κεραμιδάδικο το [keramidadiko], **Κεραμιδαριό το**[keramidarıo] (Y. Szlk): Kiremit yapılan yer.

Kirizma (T. Szlk): a. Rum. Toprağı derince kazarak, altını üstüne getirme.

Γύρισμα το [girisma], Γύρισμα χώματος [girizma homatos] (Y. Szlk): Toprağı derince kazarak, altını üstüne getirme.

Kiyanus (T. Szlk): a. Yun. kim. Doğada serbest olarak bulunmayan fakat birçok cismin birleşmesine giren karbon ve azottan oluşan bir gaz. 2. Karbon ve azottan oluşan bir tür gaz, siyanür.

Κυάνιο το [kianio] (Y. Szlk): Karbon ve azottan oluşan bir tür gaz, siyanür.

Kodes (T. Szlk): a. Rum. argo.1. Cezaevi. 2. Kümes, tavuk barınağı.
Κοτέτσι το [koteçi] (Y. Szlk): Kümes, tavuk barınağı.
Kofana (T. Szlk): a. Rum. Lüfer balığının irisi.
Κοφάνα η [kofana] (Y. Szlk): Lüfer balığının irisi.
Kokona: (T. Szlk): a. Rum. esk.1. Hristiyan kadını. 2.mec. Süsüne düşkün yaşlı kadın. 3. Hanımefendi.
Κοκόνα η [kokona] (Y. Szlk): 1.Süsüne düşkün yaşlı kadın. 2.Hanımefendi.
Kokoreç (T. Szlk): a. Rum. şişe sarılarak kor ateşte kızartılan kuzu bağırsağından yiyecek.

Κοκορέτσι το [kokoreçi] (Y. Szlk): Kuzu bağırsağından yiyecek. **Κοκορετσάς ο** [kokoreças]**)** : Kokoreç satan kimse.

Koloridye: (T. Szlk): a. Rum. hay. b. Kalyoz balığının küçüğü 2. Uskumruya benzer bir balık.
Κολορίδια η [koloridia] (Y. Szlk): Uskumruya benzer bir balık, koloridye.
Kolpo: (T. Szlk): a. Rum. 1. Bilardo oyununda vuruş. 2. Dalavere, hile, numara.
Κόλπο το [kolpo] (Y. Szlk): Dalavere, hile, numara.
Kolyoz: (T. Szlk): a. Rum. hay. b. Uskumrugillerden uzunluğu 30 35 santimetre olan Akdeniz ve Karadeniz'de yaşayan bir tür balık.
Κολιός ο [kolios] (Y. Szlk): Akdeniz ve Karadeniz'de yaşayan bir tür balık, kolyoz.
Koma (T. Szlk): a. Yun. müz. Eski Yunanlılarda eşit olmayan iki ses arasında kulakla seçilebilecek en küçük aralık.
Κώμα το [koma] (Y. Szlk): Eşit olmayan 2 ses arasında kulakla seçilebilecek en küçük aralık.
Konçina (T. Szlk): a. Rum. İkiliden altıya kadar olan oyun kağıtları.
Κοντσίνα η [konçina] (Y. Szlk): İkiliden altıya kadar olan oyun kağıtları.
Konken (T. Szlk): a. Rum Bir tür iskambil oyunu.
Κουμκάν το [kumkan] (Y. Szlk): Bir tür iskambil oyunu.

Kopil (T. Szlk): a. Rum. argo.1. Arsız sokak çocuğu. 2. Delikanlı. 3. Çırak. 4. Uşak.
Κοπέλι το [kopeli] (Y. Szlk): 1. Delikanlı. 2.Çırak. 3. Uşak.

Kozmografya (T. Szlk): a. Yun. gök b. Gök biliminin matematik ve fiziğin yalnız temel kavramlarından yararlanarak en belli başlı olayları ile alan dalı.

Κοζμογραφία η [kozmografia] (Y. Szlk): Gök biliminin matematik ve fiziğin yalnız temel kavramlarından yararlanarak en belli başlı olayları ile alan dalı.

Köknar (T. Szlk): a. Rum. bit. b. Çamgillerden yüksek bölgelerde yetişen iğne yaprakları kısa, yassı olan, reçineli ve kozalaklı bir orman ağacı.

Κουκουνάρι το [kukunari], **Κουκουνάρα η** [kukunara] (Yun. Szlk): Reçineli ve kozalaklı bir orman ağacı, köknar.

Körfez (T. Szlk): a. Rum. Bir tür uzun tahta rendesi, küstere. 2. Körfez, koy.

Κόρφος ο [korfos] (Y. Szlk): Körfez, koy.

Kuka (T. Szlk): a. Rum. 1.Dantel veya nakış ipliği yumağı. 2. Taş, konserve kutusuna benzer nesnelerle oynanan bir çocuk oyunu.

Κουβάρι το [kuvari] (Y. Szlk): Dantel veya nakış ipliği yumağı.

Kukla (T. Szlk): a.Rum. 1. Hareketli yerleri iplikle sanatçının parmaklarına bağlanarak veya gibi bir kesiti kullanarak bir perdenin üzerinden oynatılan bez, karton vb. hafif nesnelerden yapılmış insan ve hayvan figürleri. 2. Ayakları olmayan, alttan içine el sokularak oynatılan çeşitli nesnelerden yapılmış bebek. 3. Taş bebek, oyuncak bebek. 4. mec. başkasının etkisinde olan onun isteklerine göre davranan kimse.

Κούκλα η [kukla] (Yun. Szlk): Taş bebek, oyuncak bebek.

Kupa (T. Szlk): a. Rum.1. Can veya Seramikten yapılmış kulplu büyük bardak. 2.Fincan, maşrapa. 3. sf. Bu bardağın alabileceği miktarda olan.4. altın, gümüş bronz veya kristalden yapılmış, yarışma ödülü olarak verilen ayaklı kap. 5. yarışma ödülü olarak verilen Herhangi bir sanat eseri. 6. İskambil kağıtlarının 4 grubundan benekleri kırmızı, kalp biçiminde olanı, yürek.

Κούπα η [kupa]) (Y. Szlk): Fincan, maşrapa, kupa.

Kupes (T. Szlk): a.Rum. hay.b. İzmaritgillerden ılıman denizlerde yaşayan bir balık.

Γόπα η [gopa] (Y. Szlk): İzmaritgillerden ılıman denizlerde yaşayan bir balık.

Kutu (T. Szlk): a. Rum. 1.Ince tahta, mukavva, teneke, plastik vb.den yapılmış genellikle kapaklı kap. 2. sf. Bu kabın alabildiği miktarda olan. 3.Elektrik veya telefon tellerinin toplanıp bağlandığı kap. 4.mec. Bir kimsede, bir yerde, bir şeyde, iyi veya kötü bir özelliğin fazlalığını belirten bir söz.

Κουτί το [kuti] (Y. Szlk): İnce tahta, mukavva, teneke, plastik vb.den yapılmış genellikle kapaklı kap, kutu.

Küfe: (T. Szlk): a.Rum.1. Genellikle Söğüt veya başka ağaç dallarından örülen, yük taşımaya yarayan, kaba, dayanıklı Sepet. 2.sf. bu Sepetin alabildiği miktarda olan. 3. mec. Kaba et, kıç.

Κόφα η [kofa] (Y. Szlk): Yük taşımaya yarayan, kaba, dayanıklı sepet.

Kümes (T. Szlk): a. Rum. 1. Tavuk, hindi vb. evcil hayvanların barınmasına yarayan kapalı yer. 2.mec. Ufak ev.

Κουμάσι το [kumasi] (Y. Szlk): Tavuk, hindi vb. hayvanların barınmasına yarayan kapalı yer kümes.

Küpeşte: (T. Szlk): a. Rum. den. Gemide güverte hizasında ıskarmoz bağlarına tutturulan dikmelerin, dış yüzeylerine kaplanan kaplamaların oluşturduğu siper, bordo kaplamaların en üstü, güvertelerden yukarı kalan bölüm, korkuluk.

Κουπαστή η [kupasti] (Y. Szlk): Güvertenin kenarındaki tahta korkuluk.

L

Labada (T. Szlk): a. Rum.1.bit.b. Karabuğdaygillerden, dere kıyılarında, sulak çayırlarda kendiliğinden yetişen, çok yıllık ve yaprakları sebze olarak kullanılan bitki, labada.

Λάπαθα η [lapatha] (Y. Szlk) Labada, efelek.

Lahana (T. Szlk): a. Rum. bit. b. Turpgillerden geniş ve kalınca kat kat yaprakları olan, kış sebzesi olarak yetiştirilen ve birçok türü olan bitki, kelem.

Λάχανο το [lahano] (Y. Szlk): Kış sebzesi olarak yetiştirilen ve birçok türü olan bitki, lahana.

Lakerda (T. Szlk): a. Rum. palamut torik vb. balıklardan dilim dilim kesilerek yapılan salamura.

Λακέρδα η [lakerda] (Y. Szlk): Palamut torik vb. balıklardan yapılan salamura, lakerda.

Lalanga (T. Szlk): a. Rum. Yağda kızartılarak üzerine şeker veya şerbet dökülen bir hamur tatlısı.

Λαλαγγίτα η [lalaggita] (Y. Szlk): Şerbetli bir hamur tatlısı, lalanga.

Lamba (T. Szlk): a. Rum. 1. Petrol gibi yanıcı bir madde yakarak veya elektrik akımıyla içindeki teller akkor durumuna geçerek ışık veren alet. 2. Radyo ve televizyonlarda kullanılan havası boşaltılmış veya içine düşük basınçlı bir gaz doldurulmuş cam, seramik veya çelikten ampul. 3. kapı pencere kenarlarını açılan genellikle dik açılı girinti.

Λάμπα η [lamba] (Y. Szlk): Işık veren alet, lamba.

Lapa (T. Szlk): a. Rum. 1. Nişastalı tanelerin, su ile kaynatılarak bulamaç kıvamına getirilmiş durumu. 2. Keten tohumu vb. bitkilerin kaynatılmasıyla elde edilen sıcak olarak tülbent içinde, vücuda dıştan uygulanan ilaç.

Λαπάς ο [lapas] (Y. Szlk): Nişastalı tanelerin, su ile kaynatılarak bulamaç kıvamına getirilmiş durumu.

Levrek: (T. Szlk) a. Rum. hay. b. Levrekgillerden, eti beyaz, üzeri pullu iri bir balık.

Λαβράκι το [lavraki] (Y. Szlk): Eti beyaz, üzeri pullu iri bir balık, levrek.

Liken (T. Szlk) a.Yun. bit.b. 1. Bir mantarla su yosununun ortak yaşaması ile ortaya çıkan bitkilerin genel adı. 2. Kaya yosunu.

Λειχήνα η [lihina] (Y. Szlk): 1.Kaya yosunu. 2.Liken hastalığı

Limaki (T. Szlk): a. Rum. Ayakkabıcılıkta kullanılan küçük eğe, törpü. (limaki -ki eki küçültme anlamı veriyor.)

Λίμα η [lima] (Yun. Szlk): Eğe, törpü

Liman (T. Szlk):a.Rum. den. Gemilerin barınmalarına, yük alıp boşaltmalarına, yolcu indirip bindirmelerine yarayan, doğal veya yapay sığınak, liman.

Λιμάνι το [limani] (Y. Szlk): Gemilerin barınmalarına, yük alıp boşaltmalarına, yolcu indirip bindirmelerine yarayan, doğal veya yapay sığınak, liman.

Limon: (T. Szlk): a. Rum. bit. b. 1.Turunçgillerden, 3-5 metre yüksekliğinde, kışın yapraklarını dökmeyen beyaz çiçekli bir ağaç. 2. Bu ağacın sarı renkli, kabuğu kokulu, suyu ekşi meyvesi, sulu zırtlak.

Λεμόνι το [lemoni] (Y. Szlk): Sarı renkli, kabuğu kokulu, suyu ekşi meyve, limon.

Limoni (T. Szlk): a. Rum.+Ar.-i 1.Limon rengi. 2. sf. Bu renkte olan. 3. sf. mec. Biraz bozuk, iyi olmayan (insan ilişkileri)

Λεμονής [lemonis] (Y. Szlk): Limon rengi.

Lipsos (T. Szlk): a. Rum. Hay. b. İskorpitgillerden, Akdeniz ve Atlas okyanusunda yaşayan yüzgeçlerinde ki dikenlerde yaralara sebep olan bir zehir bulunan deniz canlısı. 2. Sft.1. Eksikli, 2.Sakat 3. İşe yaramadığı için tutulduktan sonra atılan balık.

Λειψός [lipsos] (Y. Szlk):1. Eksikli, Sakat 2.İşe yaramadığı için tutulduktan sonra atılan balık.

Litografya (T. Szlk): a. Yun. 1.Taş basması. 2. sf. Bu yöntemle basılmış (yazı, resim.)

Λιτογραφία η [litografia] (Y. Szlk): Taş baskı, litoğrafya.

Litre (T. Szlk): a. Yun. 1.mat. Sıvıları ölçmede kullanılan bir desimetreküp hacminde ölçü birimi.

Λίτρο το [litro] (Y. Szlk): Sıvı ölçü birimi, litre.

Liturya: (T. Szlk): a. Rum.1. Görev, işlem, fonksiyon. 2. İşleme, çalışma. 3. din.b. Kudas. (Kudas hz.isa'nın havarileriyle birlikte yediği son yemeği anmak için, Hristiyanların kilisede bir kap içinde ekmek ve şarabı kutsayarak yaptıkları tören, ayin, liturya, dini merasim.)

Λειτουργία η [liturgia] (Y. Szlk): Görev, işlem, fonksiyon. 2. Ayin, liturya, dini merasim.

Lodos (T. Szlk): a.Rum. 1. Güneyden veya güneybatıdan Esen ve bazen de yağış getiren yerel rüzgâr kaba yel, boz yel, lodos

Νοτιάς ο [notias] (Y. Szlk): Boz yel, lodos.

Logos (T. Szlk): a. Yun dil.b.ve fel. Deyi (Deyi: dil söz, işaret, mimik vb. anlatım araçlarının tümü. 2. fel. Hristiyan felsefesinde Tanrı kelamına insanlara ulaştıran Oğul, logos.

Λόγος ο [logos] (Y. Szlk):1. Söz, konuşma, deyi.

Lohusa (T. Szlk): a.Rum. Yeni doğum yapmış kadın.

Λεχούσα η [lehusa] (Y. Szlk): Yeni doğum yapmış kadın.

Lomboz (T. Szlk): a. Rum. den. kamaralarla alt güverteleri aydınlatmak için bordolardan ve Güvertelerden açılan yuvarlak pencere.

Ρόμβος ο [romvos] (Y. Szlk): Güvertelerden açılan yuvarlak pencere.

Lüfer (T. Szlk): a. Rum. Hay. b. Eti beyaz tadı güzel büyük bir balık.

Λουφάρι το [lufari] (Y. Szlk): Eti beyaz tadı güzel büyük bir balık, lüfer.

M

Magri (T. Szlk): a. Rum. Yılan balığıgillerden, Avrupa kıyılarında yaşayan, eti lezzetli büyük bir balık. 2. Mığrı balığı.

Μουγγρί το [mugri], **Μουγκρί το** [mungri] (Yun. Szlk): Eti lezzetli büyük bir balık. 2. Mığrı balığı.

Mamaliga (T. Szlk): a. Rum. Kaynar suda haşlanıp, üzerine yağ gezdirilen mısır unu yemeği.

Μαμαλίγκα η [mamalinga] (Y. Szlk): Mısır unu yemeği.

Manastır (T. Szlk): a.Rum. din.b. bazı kesin kurallara bağlı rahip veya rahibelerin, dünya ile ilgilerini keserek yaşadıkları yapı, keşişhane.

Μοναστήρι το [monastiri] (Y. Szlk): Keşişhane, manastır.

Manav (T. Szlk): a.Rum.1. Meyve ve sebze satan yer. 2. Meyve ve sebze satan kişi.

Μαναβής ο [manavis] (Y. Szlk):1.Meyve ve sebze satan yer. 2. Meyve ve sebze satan kişi.

Mandıra: (T. Szlk): a.Rum. koyun keçi vb. süt veren hayvanların barındırıldığı süt ve süt ürünlerinin elde edildiği yer.

Μαντρί το [mandri], **Μάντρα η** [mandra] (Y. Szlk) Süt ve süt ürünlerinin elde edildiği yer.

Mantar: (T. Szlk): a.Rum. bit.b. 1.Mantarlardan, içinde zehirlileri de bulunan, silindir bir gövde ve üst tarafı şapka şeklinde olan canlıların genel adı. 2. Esnek ve sudan olduğundan şişe tıpası, cankurtaran simidi, cankurtaran yeleği, ayakkabı tabanı ve daha birçok şeyin yapımında kullanılan üretilmeyen meşe ağacı tabakası. 3. Bu tabakadan yapılan şişe tapası. 4. Kaldırıma araçların park edilmesini engellemek amacıyla zemine gömülmüş mantar biçiminde beton yükselti. 5. Çocukların özel tabanca ile patlattıkları barutlu madde. 6. Balık ağlarını su yüzünde tutmaya veya olta sarmaya yarayan mantar parçası. 7. Hayvanların burun ucu. 8. argo. Uydurma söz, yalan. 9. tıp. Mantar hastalığına neden olan mikroskobik canlı.

Μανιτάρι το [manitari**]**) (Y. Szlk): Silindir bir gövde ve üst tarafı şapka şeklinde olan canlıların genel adı, mantar.

Marangoz (T. Szlk): a. Rum. Ağaç işleri ile uğraşan ve ağaçtan çeşitli eşya yapan usta.

Μαραγκός ο [marangoz] (Y. Szlk): Ağaç işleri ile uğraşan ve ağaçtan çeşitli eşya yapan usta.

Marul (T. Szlk): a. Rum. bit. b. Birleşikgillerden, geniş ve uzun olan yeşil yaprakları taze olarak yenilen bir bitki.

Μαρούλι το [maruli] (Yun. Szlk) : Yeşil yaprakları taze olarak yenilen bir bitki, marul.

Marya (T. Szlk): a.Rum. hay. b. 1. Beş yaşından büyük ve damızlık dışı bırakılmış dişi koyun. 2. Dişi hayvan. 3. Bir tür küçük balık.

Μαργιά η [marya] (Y. Szlk): Beş yaşından büyük ve damızlık dışı bırakılmış dişi koyun.

Mastı (T. Szlk): a. Rum. hay. b. Kulakları uzun ve düşük, bacakları kısa bodur, bir köpek cinsi. 2.mec. Kısa boylu.

Μαστή η [masti] (Y. Szlk): Kulakları uzun ve düşük, bacakları kısa bodur, bir köpek cinsi.

Mastor (T. Szlk): a. Rum. argo. Çok sarhoş, mastur.

Μαστούρης ο [masturis] (Y. Szlk) Çok sarhoş, mastur.

Masturi (T. Szlk): a. Rum. den. Geminin en geniş yeri.

Μάστορις ο[Mastoris] (Y. Szlk): Geminin en geniş yeri.

Masura: (T. Szlk): a.Rum. 1.Koni veya silindir biçiminde olup üzerine şerit, iplik, vb. sarılan karton, tahta, plastik vb. nden yapılan araç. 2. Çeşme zıvanası. 3. esk. Bir akarsu ölçü birimi.

Μασούρι το [masuri] (Y. Szlk):1.Koni veya silindir biçiminde olup üzerine şerit, iplik, vb. sarılan karton, tahta, plastik vb. nden yapılan araç.

Matiz (I) (T. Szlk): a. Rum. den. İki halatı ek yeri kalınlaşmayacak biçimde birbirine ekleme işi. 2. Ekleme, birleştirme.

Μάτιση η [matisi**], Μάτισμα το**[matizma] (Y. Szlk) Ekleme, birleştirme.

Matiz (II) (T. Szlk): sf. Rum. argo.1. Çok sarhoş.

Μέθυσος ο [methisos] (Y. Szlk): Çok sarhoş.

Medüz (T. Szlk): a.Rum. hay.b. Denizanası, medüz.

Μέδουσα η [medusa] (Y. Szlk): Denizanası, medüz.

Melisa: (T. Szlk): a. Rum. bit. b. Oğul otu.

Μέλισσα η [melissa] (Y. Szlk): Oğul otu, melisa.

Menderes: (T. Szlk): a. Yun. coğ. Bir akarsu yatağının az eğimli kayak tabanlarında ve ova düzlüklerinde çizdiği S harfine benzeyen kıvrım.

Μαίανδρος ο [meandros] (Y. Szlk): Akarsu yataklarında oluşan S harfine benzer kıvrım, menderes.

Mendirek (T. Szlk): a.Rum. den. Kıyılarda dalgakıranla yapılmış liman.

Μαντράκι το [mandraki] (Y. Szlk): Kıyılarda dalgakıranla yapılmış liman.

Melanurya: (T. Szlk): a. Rum. hay. b. Izmaritgillerden, gümüş renkli, etli, kılçıklı bir Akdeniz balığı.

Μελανούρι το[melanuri] (Y. Szlk): Akdeniz balığı, melanurya.

Merlanos (T. Szlk): a. Rum. hay.b. Bir tür mezgit balığı.

Μερλάνος ο [merlanos] (Y. Szlk): Bir tür mezgit balığı.

Mersin (T. Szlk): Rum. bit.bi. Mersingillerden, Güney ve Batı Anadolu dağlarında yetişen, yaprakları yaz kış yeşil kalan, gıda ve parfüm Sanayisinde hammadde olarak kullanılan, meyvesi murt adı ile bilinen, esansı çıkarılan, beyaz çiçekli, kokulu bir ağaç.

Μερσίνη η [mersini] (Y. Szlk): Murt adı ile bilinen, esansı çıkarılan, beyaz çiçekli, kokulu bir ağaç.

Metazori (T. Szlk): zf. Rum. Zorla.

Με το ζόρι [me to zori] (Y. Szlk): Zorla.

Mıgri (T. Szlk): a. Rum. hay. b. sularımızda yaşayan bir tür yılan balığı.

Μουγγρί το [mugri] (Y. Szlk): Yılan balığı, migri.

Midye (T. Szlk): a. Rum. hay. b. Yassı solungaçlı, yumuşakçalardan. Kabukları birbirine eşit, denizlerin kayalık yerlerinde kümeler durumda yaşayan, eti yenir bir hayvan.

Μύδι το [midi**]** (Y. Szlk): Kayalık yerlerinde kümeler durumda yaşayan, eti yenir bir hayvan, midye.

Mitos (T. Szlk): a. Yun. Mit. (Mit: geleneksel olarak yayılan veya toplumun hayal gücü etkisiyle biçim değiştiren alegorik bir anlatımı olan halk hikayesi, mitos.)

Μύθος ο [mithos] (Y. Szlk): Mit.

Moloz (T. Szlk): a.Rum.1.Toprak ve kireçle karışık taş kırıntıları, yapı döküntüsü, inşaat atığı. 2. sf. mec. değersiz, işe yaramaz.

Μώλος ο [molos], **Μόλος ο** [molos] (Y. Szlk): Toprak ve kireçle karışık taş kırıntıları.
Musandıra (T. Szlk): a. Rum.1. Evlerde yatak yorgan konulan yer, yüklük.
Μουσάνδρα η [musandra] (Y. Szlk): Yüklük. (Yatak, yorgan için.)
Muşmula: (T. Szlk): a. Rum. bit. b. 1. Gülgillerden, 2-3 metre yüksekliğinde, dikenli küçük bir ağaç. 2. Bu ağacın olgunlaşıp yumuşadıktan sonra yenilebilen, yuvarlak, mayhoş, buruk ve beş çekirdekli meyvesi, döngel, beşbıyık.
Μούσμουλο το [musmulo] (Y. Szlk): Döngel, muşmula.

N

Nadas (T. Szlk): a. Rum. Tarlayı sürüp herhangi bir şey ekmeden dinlenmeye bırakmak.
Νεατός ο [neatos] (Y. Szlk): Tarlayı sürüp bir şey ekmeden dinlenmeye bırakmak, nadas.
Narteks (T. Szlk): a. Yun. Bizans kiliselerinde sütunlarla veya duvarlarla ayrılan bölüm.
Νάρθηκας ο [narthikas] (Y. Szlk): Kiliselerde sütunlar ya da duvarlarla ayrılan bölüm.
Nato (T. Szlk): sf. Rum. Söz dinlemez, söz anlamaz, taş gibi kafa Anlamlarındaki "Nato kafa ", Nato mermer" deyiminde geçen bir söz. "*Να το κεφάλο Να το μαρμάρο."İşte kafa işte mermer, ha kafa ha mermer.*
Να το [na to] (Yun. Szlk): sf. İşte Να το κεφάλο Να το μαρμάρο." (na to kefalo na to marmaro [işte kafa işte mermer/ ha kafa ha mermer.]
Navlun (T. Szlk): a. Rum. bir yerden başka yere ulaştırmak için alınan eşyanın bütünü. 2. Taşıyıcı tarafından gemisinde taşınacak yük için istenen ücret.
Ναυλός ο [navlos] (Y. Szlk): Taşıma ücreti, nakliye ücreti, navlun.

O

Olta (T. Szlk): a. Rum. 1.Genellikle bir olta takımının ava hazır bütünü. 2. Balık avlamada kullanılan ucuna çengelli iğne takılı, çoğunlukla naylon tellerden veya at kuyruğu kılından yapılmış iplik. 3. mec. Hile, düzen, oyun, yem.

Καλάμι ψαρέματος [kalami pseramatos] (Y. Szlk): Balık avlamada kullanılan ucuna çengelli iğne takılı, çoğunlukla naylon tellerden veya at kuyruğu kılından yapılmış iplik, olta.

Orfoz: (T. Szlk): a. Rum. hay. b. Hanigillerden, Ege ve Akdeniz'de bulunan, eti beyaz ve lezzetli kilogramdan 50 kilograma kadar ağırlığı olan bir tür balık, hani balığı.

Ροφός ο [rofos] (Y. Szlk): Hani balığı.

Orkinos (T. Szlk): a.Rum. hay. b. Ton balığı.

Ορκινος ο [orkinos] (Y. Szlk): Ton balığı.

Ortanca (T. Szlk): a. Rum. bit. b. Taşkırangillerden, kırmızı, pembe veya mor renkli çiçeklerini yaz başında açan, gölgelik yerlerde yetiştirilen bir süs bitkisi.

Ορτανσία η [ortansia] (Y. Szlk)**:** kırmızı, pembe veya mor renkli bir süs bitkisi, ortanca.

Ö

Ökse (T. Szlk): a. Rum.1. Ökse otu saplarından veya çobanpüskülü kabuklarından çıkarılan, yapışkan macun. 2. Bu macunla bulanarak kuş tutmakta kullanılan değnek. 3. mec. Erkekleri kendine bağlanmasını bilen alımlı kadın.

Ιξός ο [iksos] (Yun. Szlk): Ökse otu saplarından veya çobanpüskülü kabuklarından çıkarılan, yapışkan macun.

P

Paçavra (T. Szlk): a. Rum. 1.Eskimiş bez veya kumaş parçası, çaput. 2.mec. Değersiz, iğrenç şey veya kimse.

Πατσαβούρα η [paçavura] (Y. Szlk): Eskimiş bez veya kumaş parçası, değersiz.

Palamar: (T. Szlk): a. Rum. den. Gemileri iskele, rıhtım veya şamandıraya bağlamaya yarayan kalın halat.

Παλαμάρι το [palamari] (Y. Szlk): Gemileri iskele, rıhtım veya şamandıraya bağlamaya yarayan kalın halat, palamar.

Pantufla (T. Szlk): a. Rum. Abadan yapılmış terlik.

Παντόυφλα η [pandufla] (Y. Szlk): Aba terlik.

Papara (T. Szlk) a. Rum.1. Ekmek, peynir ve et suyu veya süt ile yapılan bir yemek türü. 2. mec. Paylama.

Παπάρα η [papara] (Y. Szlk): Ekmek, peynir ve et suyu veya süt ile yapılan bir yemek türü.

Papatya (T. Szlk) a. Rum. bit. b. Birleşikgillerden 20 50 santimetre yüksekliğinde, baharda çiçek açan, taç yaprakları beyaz, ortası sarı kömeçli, bir yıllık otsu bir bitki, yoğurt çiçeği.

Παπαδιά η [papadia] (Y. Szlk): Bir yıllık otsu bir bitki, papatya.

Papaz (T. Szlk) a. Rum. 1. Hristiyan din adamı, peder. 2. İskambilde papaz.

Παπάς ο [papas] (Y. Szlk): Hristiyan din adamı, peder.

Paskalya: (T. Szlk) a. Rum. din. b. Hz. İsa'nın dirilişini anmak için Hıristiyanlarca kutlanan bayram.

Πασχαλιά η [pashalia] (Y. Szlk): Hz. İsa'nın dirilişini anmak için kutlanan bayram.

Paspal (T. Szlk) sf.Rum.1. Bakımsız, dağınık, pis. 2.a. Çok kepekli un. 3.a. argo. Kötü cins esrar.

Πασπάλη η [paspali] (Y. Szlk): Bakımsız, dağınık, pis. 2.a. Çok kepekli un.

Pastra (T. Szlk) a. Rum. Bir tür iskambil oyunu, pişti.

Πάστρα η [pastra] (Y. Szlk): Bir tür iskambil oyunu, pişti.

Patates (T. Szlk): a. Rum. bit. b. 1.patlıcangillerden yaprakları ve sürgünleri acı bir bitki. 2. bu bitkinin toprak altında oluşan, nişastası çok, yenebilen yumruları.

Πατάτα η [patata] (Y. Szlk): Toprak altında oluşan, nişastası çok bir bitki, patates.

Patik (T. Szlk): a. Rum. 1. Altı yumuşak veya ince deriden, genellikle üstten bağlı küçük çocuk ayakkabısı. 2. Genellikle iple örülerek yapılan ayakkabı biçimindeki çorap.

Πατίκι το [patiki] (Y. Szlk): Genellikle iple örülerek yapılan ayakkabı biçimindeki çorap, patik.

Patrik (T. Szlk): a. Rum. din. b. Ortodoks ve bazı Doğu kiliselerinin başkanı.

Πατριάρχης ο [patriarhis] (Y. Szlk): Ortodoks kiliselerinin başkanı, patrik.

Patrikhane (T. Szlk): a. Rum +Far. hane. Patriğin görev yaptığı bina.

Πατριαρχείο το (Y. Szlk): Patriğin görev yaptığı bina, patrikhane.

Pavurya (T. Szlk) a. Rum. Bir cins iri yengeç, pavurya.

Καβούρι το [kavuri], **Κάβουρας ο** [kavuras] (Y. Szlk): İri yengeç, pavurya.

Pedavra (T. Szlk) a. Rum. Köknar ve Ladin ağaçlarından elde edilen, çatı örtüsü olarak kullanılan ince tahta, balar.

Πέταυρο το [petavro] (Y. Szlk): İnce tahta, balar.

Peksimet (T. Szlk) a. Rum. Pişirildikten sonra dilimler halinde kesilerek, ısı ile kurutulmuş, uzun süre dayanabilen ekmek.

Παξιμάδι το [paksimadi] (Y. Szlk): Kurutulmuş, uzun süre dayanabilen ekmek.

Pelin (T. Szlk) a.Rum. bit. b. Birleşikgillerden yapraklarında ve öteki bölümlerinde çok acı, kokulu bir madde bulunan, hekimlikte kullanılan, çok yıllık ve otsu bir bitki.

Πελίνος ο [pelinos] (Y. Szlk): Çok yıllık ve otsu bir bitki.

Pereme (T. Szlk) a. Rum. esk. Gondola benzeyen bir kayık.

Πέραμα η [perama] (Y. Szlk): Gondola benzeyen bir kayık.

Perki (T. Szlk): a. Rum. hay.b. Tatlısu levreği.

Πέρκα η [perki], **Πέρκη η** [perki] **Πέρκι το** [perki] (Y. Szlk): Tatlısu levreği.

Permeçe (T. Szlk): a. Rum. den. Yedek olarak kullanılan ince halat.

Πρυμάτσα η [pirimaça] (Y. Szlk): İnce halat, permeçe.

Pırasa (T. Szlk): a. Rum bit. b. Zambakgillerden, sapından ve yapraklarından yararlanılan, çok yıllık bir kış bitkisi.

Πράσα η [pırasa] (Y. Szlk): Bir kış sebzesi, pırasa.

Pırnal (T. Szlk): a. Rum. bit. b. Kışın yapraklarını dökmeyen bir tür meşe çalısı.

Πουρνάρι το [purnari] (Y. Szlk): Meşe çalısı, pırnal.

Pırpıt (T. Szlk): a. Rum.1. El tezgahında dokunmuş şalvarlık kaba yünlü kumaş. 2. a. Pehlivanların güreşte kispet yerine giydikleri, kalın bezden yapılmış veya keçi kılından örülmüş olan. 3.sf. Eski püskü, değersiz, işe yaramayan

Περιπόδι το[peripodi] (Y. Szlk): Şalvarlık kaba yünlü kumaş, pırpıt.

Piçuta (T. Szlk): a. Rum. Bir tür iri palamut balığı.

Πετσούδα η [peçuda] (Y. Szlk): Palamut balığı.

Pide (T. Szlk): a. Rum. Mayalı hamurdan yapılan, isteğe göre üzerine yumurta, kıyma, pastırma vb. konarak pişirilen, ince yayvan yiyecek.

Πίτα η [pita] (Y. Szlk): Mayalı hamurdan yapılan ince yayvan yiyecek.

Pilaki (T. Szlk): a. Rum. 1. İçine soğan, sarımsak, maydanoz, havuç vb. katılarak zeytinyağı ile pişirilen ve soğuk olarak yenen yemek. 2. sf. argo. Ahmak, aptal.

Πιλακί το [pilaki] (Y. Szlk): Zeytinyağı ile pişirilen ve soğuk olarak yenen yemek, pilaki.

Pines (T. Szlk): a. Rum. hay. b. Yumuşakçalardan, midye biçiminde, ondan daha büyük kabuklu bir deniz hayvanı.

Πίννες ο [pinnes] (Y. Szlk): Kabuklu bir deniz hayvanı, pines.

Pirina (T. Szlk): a. Rum. Zeytinin sıkıldıktan sonra yağ bakımından zenginliğini yitirmeyen, gübre veya hayvan yemi olarak kullanılan küspesi.

Πυρήνα η [pirina] (Y. Szlk): Gübre veya hayvan yemi olarak kullanılan küspe, pirina.

Pisi (T. Szlk): a. Rum. hay. b. Pisi balığı

Πισσί το [pissi] (Y. Szlk): Pisi balığı.

Piskopos (T. Szlk): a.Rum. Katoliklerde, bir bölgenin din işlerine başkanlık eden, papazlığın en yüksek aşamasında olan din görevlisi.

Επίσκοπος ο [episkopos] (Y. Szlk): Yüksek aşamadaki din görevlisi, piskopos.

Planya (T. Szlk): a. Rum. 1.Büyük marangoz rendesi. 2. Rendeleme işi yapılan motorlu marangoz tezgâhı.

Πλάνια η [plania] (Y. Szlk): Büyük marangoz rendesi, planya.

Poyra (T. Szlk): a. Rum. Tekerleğin ortasındaki parmakların ve dingilin geçirildiği yuvarlak kısım, göbek.

Πορεία η [poria] (Y. Szlk): Tekerleğin ortasındaki parmakların ve dingilin geçirildiği yuvarlak kısım, göbek.

Poyraz (T. Szlk): a.Rum. Kuzeydoğudan esen soğuk rüzgâr.

Βοριάς ο [vorias] (Y. Szlk): Soğuk rüzgâr, poyraz.

Prostela (T. Szlk): a. Rum. Önlük.

Μπροστέλα η [brostela] (Y. Szlk): Önlük.

Püsür (T. Szlk): a. Rum.1.Bir şeyin can sıkıcı, karışık ayrıntısı veya pürüzü. 2. Can sıkıcı, istenmeyen kimse. 3.sf.hlk. Tembel, kalpazan. 4. sf. hlk. Dolaşık (ip, saç vb.) 5.sf.hlk.Karışık, kusurlu (iş)

Αποσούρι το [aposuri] (Y. Szlk): Can sıkıcı, karışık, dolaşık, kusurlu iş.

R

Reçine (T. Szlk): a. Rum. bit.b.1.Bazı bitkilerde, özellikle çamlarda oluşan katı veya yarı akışkan organik salgı maddesi, ağaç sakızı.

Ρετσίνα η [reçina] (Y. Szlk): Çamlarda oluşan katı veya yarı akışkan organik salgı maddesi, ağaç sakızı, reçine.

Roka (T. Szlk): a. Rum. bit. b. Turpgillerden, yaprakları salata gibi yenen 2040 cm. yüksekliğinde, dizi olarak bahçelerde yetiştirilen kokulu, bir iki yıllık bitki.

Ρόκα η [roka] (Y. Szlk): Bahçelerde yetiştirilen kokulu, bir iki yıllık bitki, roka.

S

Sakuleta (T. Szlk): a. Rum. esk. 1.Silindir biçiminde bir Demir'in içine çivi cıvata vb. maddelerin doldurulması ile yapılan mermi türü. 2. Eski çağlarda kaval toplarıyla atılan bir tür şarapnel.

Σακούλετα η [sakuleta] (Y. Szlk): Eski çağlarda kaval toplarıyla atılan bir tür şarapnel.

Saloz (T. Szlk): sf. Rum. argo. Salak, aptal, saloz, sönük.

Σαχλός ο [sahlos] (Y. Szlk): Salak, aptal, saloz, sönük.

Salta (T. Szlk): a. Rum. esk. Yakasız, iliksiz, kolları bolca bir tür kısa ceket.

Σαλταμάρκα η [saltamarka] (Y. Szlk) Yakasız, iliksiz, kolları bol kısa ceket.

Salya (T. Szlk): a Rum. Ağızdan sızan tükürük.

Σάλιο το [salio] (Y. Szlk): Ağızdan sızan tükürük, salya.

Salyangoz (T. Szlk): a. Rum. hay. b. Yumuşakçalardan, bahçelerin nemli yerlerinde yaşayan, sarmal kabuklu küçük hayvan.

Σαλιγκάρι το [salingari] (Y. Szlk): Sarmal kabuklu küçük hayvan, salyangoz.

Sandal (T. Szlk): a. Rum. İnsan taşıyacak biçimde yapılmış, kürekle yürütülen deniz teknesi.

Σανδάλι το [sandali] (Y. Szlk): Kürekle yürütülen deniz teknesi.

Sardalya (T. Szlk): a. Rum. hay. b. Hamsigillerden, k konservesi ve tuzlaması yapılan, gümüş renginde pullu ve 10-15 cm. boyunda küçük bir balık, ateş balığı.

Σαρδέλα η [sardela] (Y. Szlk): Gümüş renginde pullu ve 10-15 cm. boyunda küçük bir balık, ateş balığı, sardalya.

Sardun (T. Szlk): a. Rum. Balıkçıların kullandığı bir halat türü.

Σαρδόνι το [sardoni], **Σαρδούνι το** [sarduni] (Y. Szlk): Balıkçılıkta kulanılan bir halat, sardun.

Sarpa (T. Szlk): a. Rum. hay. b. İzmaritgillerden boyu 35 cm. kadar olan bir Akdeniz balığı.

Σάλπα η [salpa] (Y. Szlk): Bir Akdeniz balığı, sarpa, salpa.

Sarpın (T. Szlk): a.Rum. hlk. 1.Tahıl kuyusu, zahire ambarı. 2. Ekmeği koymaya yarayan dört gözlü sandık.

Σαρπίν το [sarpin] (Y. Szlk) Ekmeği koymaya yarayan dört gözlü sandık.

Sınır (T. Szlk): a.Rum.1. İki komşu devletin topraklarını birbirinden ayıran çizgi, hudut. 2.Komşu il ilçe köy veya kişilerin topraklarına birbirinden ayıran çizgi. 3. Bir şeyin yayılabileceği veya geniş diyebileceği son çizgi. 4. bir şeyin nicelik bakımından inebileceği veya çıkabileceği en alt ve en üstü yer limit. 6. Uç, son.

Σύναρο το [sinaro] (Y. Szlk): İki komşu devletin topraklarını birbirinden ayıran çizgi, hudut, sınır.

Sinagog (T. Szlk): a. Rum. din.b. Yahudilerin ibadet etmek için toplandıkları yeri, havra.

Συναγωγή η [sinagogi] (Y. Szlk): Yahudilerin ibadet etmek için toplandıkları yeri, havra.

Sinarit (T. Szlk): a. Rum. hay. b. İzmaritgillerden Marmara ve Akdeniz'de yaşayan, pullu, eti beğenilen bir balık.

Συναγρίδα η [sinagrida] (Y. Szlk): Marmara ve Akdeniz'de yaşayan, pullu, eti beğenilen bir balık, sinarit.

Sırtaki (T. Szlk): a. Rum. Kolların ve ayak hareketlerinin önemli olduğu, giderek hızlanan bir tür halk oyunu.

Συρτάκι το [sirtaki] (Y. Szlk): Yunan halk dansı, sirtaki.

Sirto (T. Szlk): a. Rum. 1.Türk müziğinde genellikle neşeli ve hareketli nağmeler içeren bir tür oyun havası. 2. Ayağın yere sürtünerek veya kaydırılarak oynamasına dayalı, kadın erkek beraber oynanan bir tür halk oyunu.

Συρτός ο [sirtos] (Y. Szlk): Ayağın yere sürtünerek veya kaydırılarak oynamasına dayalı, kadın erkek beraber oynanan bir tür halk oyunu.

Sistire (T. Szlk): a. Rum. Bir tahtanın üzerindeki ufak pürüzleri giderip, onu dümdüz bir duruma getirmeye yarayan ince çelik lama. 2. Kazıma aleti, keski.

ξυστήρι το [ksistiri] (Y. Szlk): Kazıma aleti, keski.

Siya (T. Szlk): a. Rum. Kürekleri tersine kullanarak sandalı geriye yürütme. 2. Haydi, siya.

Σία η [sia] (Y. Szlk): Kürekleri tersine kullanarak sandalı geriye yürütme. 2. Haydi, siya.

Sokra (T. Szlk): a. Rum. den. Güverte döşemelerinde iki ağacın uç uca gelmesiyle oluşan Aralık.

Σώκορο το [sokoro]) (Y. Szlk): Güverte döşemelerinde iki ağacın uç uca gelmesiyle oluşan aralık.

Soma (T. Szlk): a. Rum. anat. cinsiyet hücreleri dışında, vücut hücrelerinin tümü.

Σώμα το [soma] (Y. Szlk): 1.Cinsiyet hücreleri dışında, vücut hücrelerinin tümü. 2. Beden, vücut.

Somata (T. Szlk): a. Rum. Bademden yapılan bir şerbet, badem sübyesi.

Σουμάδα η [sumada] (Y. Szlk): Bademden yapılan bir şerbet, badem sübyesi.

Somun: (T. Szlk): a. Rum. Yuvarlak ve şişkin ekmek. 2.Lokma.

Ψωμός e.Yun. [psomos] (Y. Szlk): 1.Yuvarlak ve şişkin ekmek. 2.Lokma.

Suma (T. Szlk): a.Rum. İlk damıtılan ve içinde anason bulunmayan rakı.

Σούμα η [suma] (Y. Szlk): İlk damıtılan ve içinde anason bulunmayan rakı.

Susta (T. Szlk): a. Rum. Emniyet yayı (çakının sustası)

Σούστα η [susta] (Y. Szlk): Emniyet yayı (çakının sustası)

Sübye (T. Szlk): a. Rum.1. hay.b. mürekkep balığı.

Σουπιά η [supia] (Y. Szlk): Mürekkep balığı.

Süline (T. Szlk): a. Rum. Hay. b. Dar ve uzun kavkılı bir deniz yumuşakçası.

Σουλήνα η [sulina] (Y. Szlk): Dar ve uzun kavkılı bir deniz yumuşakçası, süline.

Sünger (T. Szlk): a.Rum. 1. hay. b. Genellikle denizlerde bir yere tutunarak koloni durumunda yaşayan, çok hücreli ilkel hayvan. 2. Bu hayvanın temizlik işlerinde kullanılan suyu fazla çeken esnek iskeleti.

Σφουγγάρι το [sfuggari] (Y. Szlk): Genellikle denizlerde bir yere tutunarak koloni durumunda yaşayan, çok hücreli ilkel hayvan. 2. Bu hayvanın temizlik işlerinde kullanılan suyu fazla çeken esnek iskeleti

Ş

Şamandıra (T. Szlk): a. Rum. 1. den. Halkalarına tekne bağlamak için limanda demirlenmiş olan, içi boş, her yanı kapalı, çoğunlukla metalden yapılan fıçı vb. yüzer top. 2.den.Denizde yol göstermeye bir tehlikeyi veya geçiş yoluna haber vermeye yarayan yüzer cisim.

Σημαδούρα η [simadura] (Y. Szlk): 1.Halkalarına tekne bağlamak için limanda demirlenmiş olan, içi boş, her yanı kapalı, çoğunlukla metalden yapılan fıçı vb. yüzer top. 2.Denizde yol göstermeye bir tehlikeyi veya geçiş yoluna haber vermeye yarayan yüzer cisim.

Şayak (T. Szlk): a. Rum.1. Kaba dokunmuş dayanıklı bir çeşit yün kumaş. 2. Bu kumaştan yapılmış elbise.

Σαγιάς ο [sagias], **Σαγιακι το** [sagiakı] (Y. Szlk): Kaba dokunmuş dayanıklı bir çeşit yün kumaş.

Şinik (T. Szlk): a. Rum.1. Tahıl için kullanılan sekizli ölçek. 2.sf. Bu miktarda olan. *(iki şinik arpa almış)*

Σοινίκι το [siniki]) (Y. Szlk) Tahıl için kullanılan 8 kiloluk ölçek, tahıl ölçeği.

T

Takoz (T. Szlk): a.Rum. 1. Bir eşyanın altına kıpırdamadan dik durması için yerleştirilen ağaç kama, kıskı. 2. Bir taşıtın kaymaması, kımıldamaması için tekerlekleri altına yerleştirilen tahta, plastik vb. engel. 3. Çivi çakmak için dubanın içine yerleştirilen ağaç parçası. 4. Uzaktaki geminin üstüne oturduğu ağaçlardan her biri. 5. argo. Kaba Saba insan

Τάκος ο [takos] (Y. Szlk): Bir eşyanın altına kıpırdamadan dik durması için yerleştirilen ağaç kama, kıskı. 2. Bir taşıtın kaymaması, kımıldamaması için tekerlekleri altına yerleştirilen tahta, plastik vb. engel, takoz.

Takunya (T. Szlk): a. Rum. Genellikle hamam vb. ıslak tabanlı yerlerde kullanılan, tahtadan yapılan, yüksek ökçeli yapılmış bir tür ayak giysisi, nalın, takunya.

Τακούνι το [takuni] (Y. Szlk) Tahtadan yapılan, yüksek ökçeli yapılmış bir tür ayak giysisi, nalın, takunya.

Tarator (T. Szlk) a. Rum. Ceviz içi, sarımsak, ekmek İçi, sirke ve Limon suyu ile çırpılmasından sonra, kıyılmış maydanozda hazırlanan salça veya sos.

Σκορδαλιά η [skordalia] (Y. Szlk) Ceviz içi, sarımsak, ekmek İçi, sirke ve Limon suyu ile çırpılmasından sonra, kıyılmış maydanozda hazırlanan salça veya sos, tarator.

Telfin (T. Szlk): a. Rum. Lakerda yapılmak için kesilmiş torik balığı parçası.

Δελφίν το [delfin] (Y. Szlk) Lakerda yapılmak için kesilmiş torik balığı parçası.

Temel (T. Szlk): a. Rum. Bir yapının toprak altında kalan ve yapıya dayanak olan duvar, taban vb. bölümlerinin tümü. 2. Bu bölümleri yapmak için kazılan çukur. 3. sf. mec. En önemli, elli başlı, ana, taban, esas, asıl. 4.mec. Bir şeyin gelişimi için gereken ilk öğeler. *(temel atmak vb.)*

θεμέλιο το [themelio] (Y. Szlk):1.Bir yapının toprak altında kalan ve yapıya dayanak olan duvar, taban vb. bölümlerinin tümü. 2. sf. mec. En önemli, belli başlı, ana, taban, esas, asıl.

Tırpan (T. Szlk): a. Rum.1.Uzun bir sapın ucuna tutturulan ot, ekin vb. biçmeye yarayan, hafifçe kıvrık uzun çelik bıçak. 2. sp. Güreşte devirmek amacıyla rakibin Ayak bileklerine ayak vurularak yapılan bir oyun.

Δρεπάνι το [drepani] (Y. Szlk) Uzun bir sapın ucuna tutturulan ot, ekin vb. biçmeye yarayan, hafifçe kıvrık uzun çelik bıçak, tırpan.

Tipografya (T. Szlk): a.Yun. Kabartma biçimlerle ilgili baskı yöntemi, tipografi. 2. Basım

Τυπογραφία η [tipografia] (Y. Szlk): Kabartma biçimlerle ilgili baskı yöntemi, tipografi. 2. Basım.

Tirfil (T. Szlk): a. Rum. bit. b. Bir tür Yonca.

Τριφύλλι το [trifilli**]** (Y. Szlk): Bir tür Yonca.

Tirhandil (T. Szlk): a. Rum. den. b. Yelken ve kürekle yürütülen ve genellikle Bodrum'a özgü dayanıklı ve zarif tekne türü.

Τρεχαντήρι το [trehandiri] (Y. Szlk): Yelken ve kürekle yürütülen dayanıklı ve zarif tekne türü.

Tirhos (T. Szlk): a. Rum. hay. b. Taze Sardalya balığı.

Τριχιός ο [trihios] (Y. Szlk): Taze Sardalya balığı.

Tirsi: (T. Szlk): a.Rum. hay. b. Hamsigillerden, yumurtalarını tatlı sulara bırakan bir balık.

θρισσί το [thirissi] (Y. Szlk): Yumurtalarını tatlı sulara bırakan bir balık türü, tirsi.

Tonoz (T. Szlk): a. Rum. 1.Tuğla ve harçla örülmüş, alttan obruk yarım silindir biçiminde tavan örtüsü. 2. Bir kemerin aralıksız devam etmesi ile oluşan örtü biçimi.

Θόλος ο [tholos] (Y. Szlk): Tuğla ve harçla örülmüş, alttan obruk yarım silindir biçiminde tavan örtüsü

Topografya (T. Szlk): a.Yun. coğ. Bir kara parçasının doğal engebe ve özelliklerini kâğıt üzerinde çizgilerle gösterme işi.

Τοπογραφία η [topografia] (Y. Szlk): Bir kara parçasının doğal engebe ve özelliklerini kâğıt üzerinde çizgilerle gösterme işi, topografya.

Torik (T. Szlk): a Rum. hay. b. İri palamut balığı.

Τορίκι το [toriki] (Y. Szlk): İri palamut balığı.

Trakunya (T. Szlk): a. Rum. hay. b. Çarpan balığı.

Δράκαινα η [drakena] (Y. Szlk): Çarpan balığı.

Trampa (T. Szlk): a. Rum. 1. Değişim. 2.Takas, değiş tokuş.

Τράμπα η [tramba] (Y. Szlk): 1.Takas, değiş tokuş 2. Değişim.

Trata: (T. Szlk): a. Rum. den. 1.Torbalı balık ağı. 2.Trol kayığı. 3.Trol, torba ağı.

Τράτα η [trata] (Y. Szlk): 1.Torbalı balık ağı. 2.Trol kayığı. 3.Trol, torba ağı.

Tuğla (T. Szlk): a.Rum. Balçığın kalıplara dökülüp güneşte kurutulduktan sonra, özel ocaklarda pişirilmesi ile yapılan duvar örmekte kullanılan yapı malzemesi.

Τούβλο το [tuvlo] (Y. Szlk): Duvar örmekte kullanılan yapı malzemesi, tuğla.

U

Uskumru (T. Szlk): a. Rum. hay. b. Uskumrugillerden, sıcak ve ılık denizlerde sürü durumunda yaşayan, çizgili deniz balığı.

Σκουμπρί το [skumbri] (Y. Szlk): Sıcak ve ılık denizlerde sürü durumunda yaşayan, çizgili deniz balığı, uskumru.

Uzo (T. Szlk): a. Rum. Yunan rakısı.

Ούζο το [uzo] (Y. Szlk): Yunan rakısı, uzo.

Ü

Üstüpü (T. Szlk): a. Rum. Gemi kalafatında, işliklerde, buharlı makinelerde, temizlik işlerinde otomobilcilikte kullanılır didilmiş kendir.

Στοπί το [stopi], **Στουπέτσι το** [stupeçi] (Y. Szlk): Gemi kalafatında, işliklerde, buharlı makinelerde, temizlik işlerinde otomobilcilikte kullanılır didilmiş kendir.

Ütopya (T. Szlk): a. Yun. Gerçekleştirilmesi imkânsız tasarı veya düşünce.

Ουτοπία η [utopia] (Y. Szlk): Gerçekleştirilmesi imkânsız tasarı veya düşünce.

Üvendire (T. Szlk): a. Rum. Çifte koşulan öküzleri yürütmek için kullanılan, ucuna nodul çakılmış uzun değnek, gönder.

Βουκέντρα η [vukentra] (Y. Szlk): Ucuna nodul çakılmış uzun değnek, gönder, üvendire.

V

Vaftiz (T. Szlk): a. Rum. din.b. Hristiyanlıkta doğduktan kısa bir süre sonra, çocuğun ilk günahını silmek onu Hıristiyanlaştırmak amacıyla yapılan kutsal işlem.

Βάφτιση η [vaftisi] (Y. Szlk): Hristiyanlıkta doğduktan kısa bir süre sonra, çocuğu Hıristiyanlaştırmak amacıyla yapılan kutsal işlem, vaftiz.

Vardela (T. Szlk): a. Rum. Yaklaşık 3 santimetre genişliğinde yumuşak kösele şerit, kurdela.

Κορδέλα η [kordela] (Yun. Szlk): Yumuşak kösele şerit, kurdela.

Varyos (T. Szlk): a. Rum. Balyoz, valyoz.

Βαριά η [varya] (Y. Szlk): Balyoz, valyoz.

Vatoz (T. Szlk): a. Rum Sırtında büyük dikenleri olan köpek balıklarından biri.

Βάτος ο [vatos] (Y. Szlk): Sırtında büyük dikenleri olan köpek balıklarından biri, vatoz.

Vernik (T. Szlk): a. Rum. kim. İnce bir tabaka olarak uygulandıktan sonra saydam biçimde katı duruma gelen, kuruyan cila.

Βερνίκι το [verniki] (Y. Szlk): İnce bir tabaka olarak uygulandıktan sonra saydam biçimde katı duruma gelen, kuruyan cila.

Voli (T. Szlk): a. Rum.1. den. Balıkçı kayıklarının balıkları çevirmek için denize fırdolayı ağ salmaları. 2. Atma, atış, atım. 3. Kurşun, top sesi. 3. argo Vurgun, kazanç. 4. Rahatlık, konfor.

Βολή η [voli] (Y. Szlk): Balıkçı kayıklarının balıkları çevirmek için denize fırdolayı ağ salmaları. 2. Atma, atış, atım.

Vonoz (T. Szlk): a. Rum. hay. b. Kolyoz, uskumru, sardalya vb. küçük balıkların ufağı.

Γονός ο [gonos], **Βόνος ο** [vonos]**)** (Y. Szlk): Kolyoz, uskumru, sardalya vb. küçük balıkların ufağı, vonoz.

Y

Yakamoz (T. Szlk): a. Rum.1. Denizde balıkların veya küreklerin kımıldanışıyla oluşan parıltı. 2. Biyolojik Işık üretme özelliğine sahip, akıntı ve rüzgarlarla sürüklenen bir şeye dokunduğun ışık veren deniz hayvanı.

Διακαμός ο [diakamos] (Y. Szlk): Denizde balıkların veya küreklerin kımıldanışıyla oluşan parıltı, yakamoz.

Yalı (T. Szlk): a. Rum. 1. Kıyı, sahil. 2. Su kıyısında yapılmış büyük, görkemli ev.

Γιαλός ο [yalos] (Y. Szlk): 1. Kıyı, sahil.

Yeke (T. Szlk): a. Rum.den. 1. Kayıkta dümeni kullanmak için dümenin baş tarafına takılan kol. 2. Dümen, yeke.

Οιάκιο το [iakio] (Y. Szlk): Dümen, yeke, kol.

Yortu (T. Szlk): a. Rum. Hz. İsa'nın yaşamını, ölümünü, dirilişini ve azizlerin yaşamlarına yansımış olan erdemlerini anmak üzerine, kilisenin belirlediği kutsal günler.

Γιορτή ή [yorti] (Y. Szlk): Hristiyanların kutsal günleri. 2. Bayram, yortu.

Yulaf (T. Szlk): a. Rum. bit. b. 1. Buğdaygillerden, en çok hayvan yemi olarak yetiştirilen otsu bitki. 2. Bu bitkinin tohumu

Γιουλάφι το [yıulafi] (Y. Szlk): Hayvan yemi olarak yetiştirilen bitki, yulaf.

Z

Zağanos: (T. Szlk): a. Rum. hay. b. Bir cins Doğan.

Τσαγανός ο [çaganos]**, Ζάγανος ο** [zaganos] (Y. Szlk): Bir tür kuş, doğan (kuşu).

Zargana (T. Szlk): a.Rum. Hay.b. Uskumrugillerden, 40- 60cm boyunda, vücudu silindir biçiminde, gaga gibi ince uzun, sivri ağızlı bir balık.

Ζαργάνα η [zargana] (Y. Szlk): Gaga gibi ince uzun, sivri ağızlı bir balık, zargana.

Zelve (T. Szlk): a.Rum. Çift öküzünün boyunduruktan çıkmaması için boynunun iki yanından boyunduruğa, aşağıya doğru geçirilen çubuk.

Ζεύλα η [zevla] (Y. Szlk): Çift öküzünün boyunduruktan çıkmaması için geçirilen çubuk.

Zifos (T. Szlk): a. Rum 1. Yerden sıçrayan çamur. 2. sf. mec. Yararsız, boş sataşmak.

Ζίφος ο [zifos]) (Y. Szlk):1. Yerden sıçrayan çamur 2. Yararsız boş.

Zoka (T. Szlk): a. Rum. 1. Büyük balıkları tutmakta kullanılan, küçük balık biçiminde, ucu iğneli kurşun parçası. 2. argo. Aldatıcı şey, tuzak, hile.

Ζόκα η [zoka]) (Y. Szlk): Balık tutmakta kullanılan ucu iğneli kurşun parçası.

Zoraki (T. Szlk) sf. Far. Zor + Yun. 1 istemeyerek yapılan. 2. zf. İstemeye istemeye, istemeyerek, zorla.

Ζόρι το [zori] (Y. Szlk): İstemeye istemeye, istemeyerek, zorla.

4.3. Çok Anlamlılık

A

Anahtar (T. Szlk.): a. Rum. 1. Kilidi açmak için kullanılan araç. 2.Açar, açacak. 3.Kurgu. 4.Şifre yazmak, çözmek için kararlaştırılmış olan yol. 5. Somunları veya vidaları çevirerek sıkıştırıp gevşetmek için kullanılan çelik saplı araç. 6. müz. Notaların müzik merdivenindeki yükseklik derecelerini göstermek ve buna göre

okunmasını sağlamak için başına konulan işaret (sol, do ve fa olmak üzere üç anahtar vardır.)

Ανοιχτήρι το [anihtiri]) (Y. Szlk.): Açar, açacak, tirbişon.

D

Demet (T. Szlk.): a. Rum. 1.Bağlanarak oluşturulmuş deste, bağlam. 2. Bitki veya çiçek destesi. 3. bit. b. Üstün yapılı bitkilerde öz suların akmasına yarayan, bitkiye desteklik eden, damarlı veya lifli kordon. 4. Anat. b. Uzunlamasına birbirine bitişik olarak bir arada bulunan sinir ve kas telleri topluluğu.

Δεμάτι το [demati] (Y. Szlk.): 1. Bitki veya çiçek destesi. 2. Demet, başak demeti.

E

Efendi (T. Szlk.): a. Rum.1. Günümüzde Bey unvanından farklı olarak özel adlardan sonra kullanılan ikinci derecede bir unvan. 2. Koca. 3. Buyruğu yürüyen, sözü geçen kimse. 4.ünl. Hizmetlilere seslenirken kullanılan bir söz. 5. ünl. erkekler için kullanılan bir seslenme sözü. 6. sf. mec. Görgülü, nazik, kibar. 7. esk. Eğitim görmüş kişiler için özel adlardan sonra kullanılan unvan.

Αφέντης ο [afendis] (Y. Szlk.): Bey, efendi, baba, koca, zengin kişi.

F

Fırça (T. Szlk.): a. Rum. 1. Bir şeyin tozunu, kirini gidermekte veya bir şeye boya, cila sürmekte kullanılan, bir araya getirilerek bağlanmış kıl vb. nden yapılan araç. 2.mec. Resim yapma sanatı ve biçimi. 3. argo. Azarlama, paylama.

Βούρτσα η [vurça]) (Y. Szlk.): Fırça.

I

Izgara (T. Szlk.): a. Rum. 1.Metal çubukların ağaç dallarının aralıklı sıralanmasıyla yapılan parmaklık veya kafes biçiminde araç, ızgara. 2. Pisliklerin su yollarını önlemek veya havalandırmak amacıyla, su yollarının havalandırma çıkışları üzerine konulan, kafesli veya parmaklıklı demir. 3. Et, balık, köfte vb. yiyecekleri pişirmekte

kullanılan araç gril. 5.sf. Bu araç üstünde pişmiş. 6. spor. Futbol ayakkabısının altında bulunan iri başlı kabara.

Σκάρα η [skara] (Y. Szlk.): Balık, köfte vb. yiyecekleri pişirmeye yarayan araç, ızgara.

K

Kukla (T. Szlk.): a.Rum.1. Hareketli yerleri iplikle sanatçının parmaklarına bağlanarak veya gibi bir kesiti kullanarak bir perdenin üzerinden oynatılan bez, karton vb. hafif nesnelerden yapılmış insan ve hayvan figürleri. 2. Ayakları olmayan, alttan içine el sokularak oynatılan çeşitli nesnelerden yapılmış bebek. 3. Bu bebekler ile oynatılan oyun. 4. mec. Başkasının etkisinde olan onun isteklerine göre davranan kimse.

Κούκλα η [kukla] (Y. Szlk.): Taş bebek, oyuncak bebek. (Yunancada günlük konuşma dilinde, samimiyet ifadesi olarak "***Κούκλα μου*** *[kukla mu] "güzelim, yapma bebekler gibi güzel" ifadesi de kullanılmaktadır.)* ***Από έξω κούκλα και από μέσα πανούκλα*** *[apo ekso kukla ke apo mesa panukla]: Dışardan taş bebek içinden veba çıktı. / İçi beni yakar dışı alemi.*

Kupa (T. Szlk.): a. Rum. 1. Cam veya seramikten yapılmış kulplu büyük bardak. 2. Bu bardağın alabileceği miktarda olan. 3. Altın, gümüş bronz veya kristalden yapılmış, yarışma ödülü olarak verilen ayaklı kap. 4. Yarışma ödülü olarak verilen herhangi bir sanat eseri. 5. İskambil kağıtlarının 4 grubundan benekleri kırmızı, kalp biçiminde olanı, yürek.

Κούπα η [kupa] (Y. Szlk.):1. Fincan, maşrapa, kupa 2. (iskambil oyununda) Kupa.

M

Mantar (T. Szlk.): a. Rum. bit. b. 1. Mantarlardan, içinde zehirlileri de bulunan, silindir bir gövde ve üst tarafı şapka şeklinde olan canlıların genel adı. 2. Esnek ve sudan olduğundan şişe tıpası, cankurtaran simidi, cankurtaran yeleği, ayakkabı tabanı ve daha birçok şeyin yapımında kullanılan üretilmeyen meşe ağacı tabakası. 3. Bu tabakadan yapılan şişe tapası. 4. kaldırıma araçların park edilmesini

engellemek amacıyla zemine gömülmüş mantar biçiminde beton yükselti. 5. Çocukların özel tabanca ile patlattıkları barutlu madde. 6. Balık ağlarını su yüzünde tutmaya veya olta sarmaya yarayan mantar parçası. 7. Hayvanların burun ucu. 8. argo. Uydurma söz, yalan. 9. tıp. Mantar hastalığına neden olan mikroskobik canlı.

Μανιτάρι το [manitari] (Y. Szlk.): Mantar bitkisi. (Μανιτάρι το [manitari] /***ξεφυτρώνουν σαν μανιτάρια*** *[ksefitronun san manitaria]: mantar gibi bitmek.*

T

Temel (T. Szlk.): a. Rum. Bir yapının toprak altında kalan ve yapıya dayanak olan duvar, taban vb. bölümlerinin tümü. 2. Bu bölümleri yapmak için kazılan çukur. 3. sf. mec. En önemli, belli başlı, ana, taban, esas, asıl. 4.mec. Bir şeyin gelişimi için gereken ilk öğeler. *(temel atmak vb.)*

θεμέλιο το [themelio] (Y. Szlk.): 1.Temel. 2. Esas, asıl. ***Βάζω τα θεμέλια*** *(mec.) [vazo ta themelia]: temelini atmak, çerçevesini çizmek.* ***Ρίχνω (τα) θεμέλια*** *(mec.) [rihno ta themelia]: Temel atmak.*

4.4. Bir Yardımcı Fiile Birlikte Deyim Anlamı Kazananlar

A

Afi / Αφή η [afi]

Afi Kesmek (T. Szlk.):Birine karşı gösteriş yapmak, çalım atmak.

Κάνει τσαλίμι [kani çalimi] (Y. Szlk) Gösteriş yapmak, çalım atmak. /**Μου Κάνει τσαλίμι [**mu kani çalimi] Bana çalım atıyor, gösteriş yapıyor. / **Τι τσαλίμια είναι αυτα;** [Ti çalimia ine afta?] Bu çalımlar ne? **/** Bu gösterişler ne?

Aforoz / Αφορισμός ο [aforismos]

Aforoz Etmek (T. Szlk.): **1.**Hristiyanlıkta kilise tarafından cemaatten kovmak. 2.mec. Darılıp biriyle konuşmamak, araya mesafe koymak.

Αφορίζω [aforizo] (Y. Szlk): 1.Aforoz etmek. 2. Biriyle arasına sınır, mesafe koymak. / **Βρε τον αφορισμένο!** Be dinsiz! Be Allahsız! Be İmansız!

Alay /Αλάι το [alay]

Alay Etmek (T. Szlk.): Bir kimsenin, bir şeyin, bir durumun gülünç, kusurlu eksik vb. yönlerini küçümseyerek eğlence konusu yapmak.

Χλευάζω [hlevazo] / **Χλευασμός** [hlevazmos] (Y. Szlk): Alay etmek, hor görerek eğlenmek. **Με χλευάζει**:[me hlevazi] Benimle alay ediyor.

Anafor / Αναφορά [anafora]

Anafora Kaptırmak (T. Szlk.): Başkasının emeksiz ve karşılıksız olarak yararlanmasına sebep olmak.

Πέρνω Αναφορά (Y. Szlk): Hesap sormak.

Angarya / Αγγαρεία η [angeria]

Angarya Çekmek (T. Szlk.): Bir işi isteksizce, hatır içinde yapmak zorunluluğunda olmak.

Angaryaya Koşmak (T.Szlk.):Birini zorunlu olmadığı halde bir işte çalışmaya zorlamak.

Αγγαρεύω [angarevo] (Y. Szlk): Angaryaya koşmak, angarya yüklenmek.

B

Balyoz / Βαριά η [varia] **Βαΐλός ο** [vailos])

Balyoz gibi (T. Szlk.): Çok ağır, ezici.

Σαν Βαριά [san varia], **Σαν Βαΐλός** [san vailos] (Y. Szlk): Çok ağır.

Biber / Πιπέρι το [piperi]

Biber gibi: (T. Szlk.): Çok acı.

Biber gibi yanmak: (T. Szlk.): Deri, göz vb. çok acımak.

Κοκκινίζω σαν πιπέρι [kokkinizo san pıperi] (Y. Szlk): Biber gibi kızarmak, biber gibi yanmak.

Ç

Çetele / Τσέτουλα η [çetula]

Çetele tutmak (T. Szlk.): Hesap tutmak amacı ile bir yere çizgiler çekmek.

Κρατάω λογαριασμό [kratao logariasmo] (Y. Szlk): Hesap tutmak.

Çıngar / Τσίνγρα η [çing(i)ra], **Τσίγκρα η** [çingra])

Çıngar Çıkarmak (T. Szlk.): Gürültü, kavga çıkarmak.

Κάνω φασαρία [kano fasaria] (Y. Szlk): Gürültü, kavga, karışıklık çıkarmak.

D

Despot / Δεσπότης ο [despotis]

Despotluk etmek (T. Szlk.): Despotça davranmak.

Κάνω δεσποτισμό [kano despotismo] / **Δεσποτίζω** [despotizo](Y.Szlk): Despotça davranmak, despotluk etmek.

E

Erkete / Έρχεται [erhete]

Erketeye yatmak (T. Szlk.): Gözetlemek.

Φυλάω τσίλιες [filao çilies] (Y. Szlk): Erketeye yatmak, gözetlemek.

F

Fener / Φανάρι το [fanari]

Fener çekmek (T. Szlk.): Elinde fenerle önden gitmek**.**

Κρατάω φανάρι [kratao fanari] (Y. Szlk): Fener tutmak.

Fidan / Φιντάνι το [fidani]

Fidan gibi (T. Szlk.): İnce uzun boylu.

Φιντανάκι [findanaki] (Y. Szlk): 1.Yeni yetme 2. Gencecik (fidan gibi) kız / delikanlı.

Fire / Φύρα η [fira]

Fire Vermek (T. Szlk.): Eksilmek, azalmak.

Φυραίνω [fireno] (Y. Szlk): Fire vermek.

Fol / Φώλι το [foli]

Φωλιάζω [foliazo] (Yun. Szlk): Yuva yapmak.

Το θηλυκό πουλί φτιάχνει την φωλιά [to thiliko puli ftiahni tin folia] (Y. Szlk): Yuvayı diş kuş yapar.

Hoyrat / Χωριατιά η [horiatia]

Hoyratlık etmek (T. Szlk.): Kaba, kırıcı davranmak.

Χωριατοφέρνω (Y. Szlk): Kaba davranmak.

İ

İstavroz / Σταυρός ο [stavros]

Istavroz çıkarmak (T. Szlk.): Haç çıkarmak.

Κάνω το σταυρό μου [kano to stavro mu] (Y. Szlk): Stavroz (haç) çıkarmak.

İstif / Στοίβα η [stiva]

İstif etmek / istiflemek (T. Szlk.): Yıkılmayacak şekilde üst üste dizerek yığın yapmak.

Στοιβάζω [stivazo] (Y. Szlk): Üst üste dizerek kümelemek, istiflemek.

K

Kodes / Κοτέτσι το [koteçi]

Kodese tıkmak (T. Szlk.): Cezaevine sokmak.

Ρίχνω στη φυλακή [rihno stın flaki]: (Y. Szlk): Hapse atmak, cezaevine sokmak.

Kodesi boylamak (T. Szlk.): Cezaevine girmek.

Πάω στη φυλακή [pao stin filaki] (Y. Szlk): Hapse girmek.

Kolpo / Κόλπο το [kolpo]

Kolpaya düşmek / gelmek (T. Szlk.): Oyuna gelmek.

Μπαίνω στο κόλπο [Beno sto kolpo] (Y. Szlk): Oyuna / düzenbazlığa katılmak.

Είμαι στο κόλπο [ime sto kolpo] (Y. Szlk): Kolpada / oyunda/ hilede payı olmak.

Küfe / Κόφα η [kofa])

Küfelik olmak (T. Szlk.): Çok sarhoş olmak.

Τυφλά στο μεθύσι [tifla sto methisi] (Y. Szlk): Körkütük sarhoş olmak.

M

Mantar (Μανιτάρι το [manitari]

Mantar gibi bitmek (T. Szlk.): Birdenbire veya kendiliğinden ortaya çıkmak.

Ξεφυτρώνουν σαν μανιτάρι [ksefitronun san manitaria] (Y. Szlk): Mantar gibi bitmek.

Mastor: (Μαστούρης ο [masturis]

Mastor olmak (T. Szlk.): Esrar içerek kendinden geçmek.

Μαστουρώνω [masturovo] (Y. Szlk): Kafayı bulmak, mastor olmak.

Matiz / Μάτιση η [matisi**], Μάτισμα το**[matizma]

Matiz olmak (T. Szlk.): Sarhoşluktan sızacak duruma gelmek.

Στουπί στο μεθύσι [stupi sto methisi] (Y. Szlk): Çok sarhoş olmak, matiz olmak.

N

Nato / Να το [na to]

Nato kafa nato mermer (T. Szlk.): Söz dinlemez, söz anlamaz, taş gibi kafa.
Να το κεφάλι να το μάρμαρο (Y. Szlk): İşte kafa işte mermer.

O

Olta / Καλάμι ψαρέματος [kalami pseramatos]

Oltaya gelmek (T. Szlk.): Tuzağa düşmek.
Πέφτω σε παγίδα (Yun. Szlk): Tuzağa düşmek, oltaya gelmek.

P

Paçavra / Πατσαβούρα η [paçavura]

Paçavraya çevirmek (T. Szlk.): Çok hırpalamak, dağınık, bozuk veya berbat bir duruma getirmek.
Κάνω κουρέλι [kano kureli] (Y. Szlk): Paçavraya çevirmek.

T

Temel (θεμέλιο το [themelio]

Temel atmak: (T. Szlk.):1. Bir yapının temellerini yapmaya başlamak. 2. mec. Herhangi bir işe başlamak, girişmek, bir şeyin gelişmesinin, büyümesinin başlangıcını oluşturmak.
Βάζω τα θεμέλια [vazo themelia] (Y. Szlk): Bir şeyin çerçevesini çizmek, temelini oluşturmaya başlamak.
Ρίχνω τα θεμέλια [rihno ta themelia] (Y. Szlk): Temel atmak.
Θεμελιακό ζήτημα [themeliako zitima] (Y. Szlk): Temel sorun, asıl sorun.

V

Vaftiz (Βάφτιση η [vaftisi]

Vaftiz etmek (T. Szlk.): Hristiyanlıkta doğan çocuğa, ilk günahını silmek ve onu Hristiyanlaştırmak amacıyla yapılan kutsal işlem.

Βαφτίζω [vaftizo] (Y. Szlk): Vaftiz etmek, isim koymak.

Z

Zoka / Ζόκα η [zoka]

Zokayı yutmak (T. Szlk.): Aldatılıp zarara sokulmak.

Πέφτω σε παγίδα (Y. Szlk): Zokayı yutmak, tuzağa düşmek.

Zoraki / Ζόρι το [zori]

Με το Ζόρι (Y.Szlk): Güç bela, zorla, zoraki.

Τα βρήκα ζόρικα (Y. Szlk): Zor gelmek / Zor geldi.

SONUÇ

Araştırmamız kapsamında incelediğimiz 402 Yunanca sözcükten;

Anlam Değişmesine Uğrayan Sözcük Sayısı: 34 (%8,44)

Anlam Kötüleşmesine Uğrayan Sözcükler 17 (%4,22)

Anlam Değişmesine Uğramayan Sözcük Sayısı: 355 (%88,34)

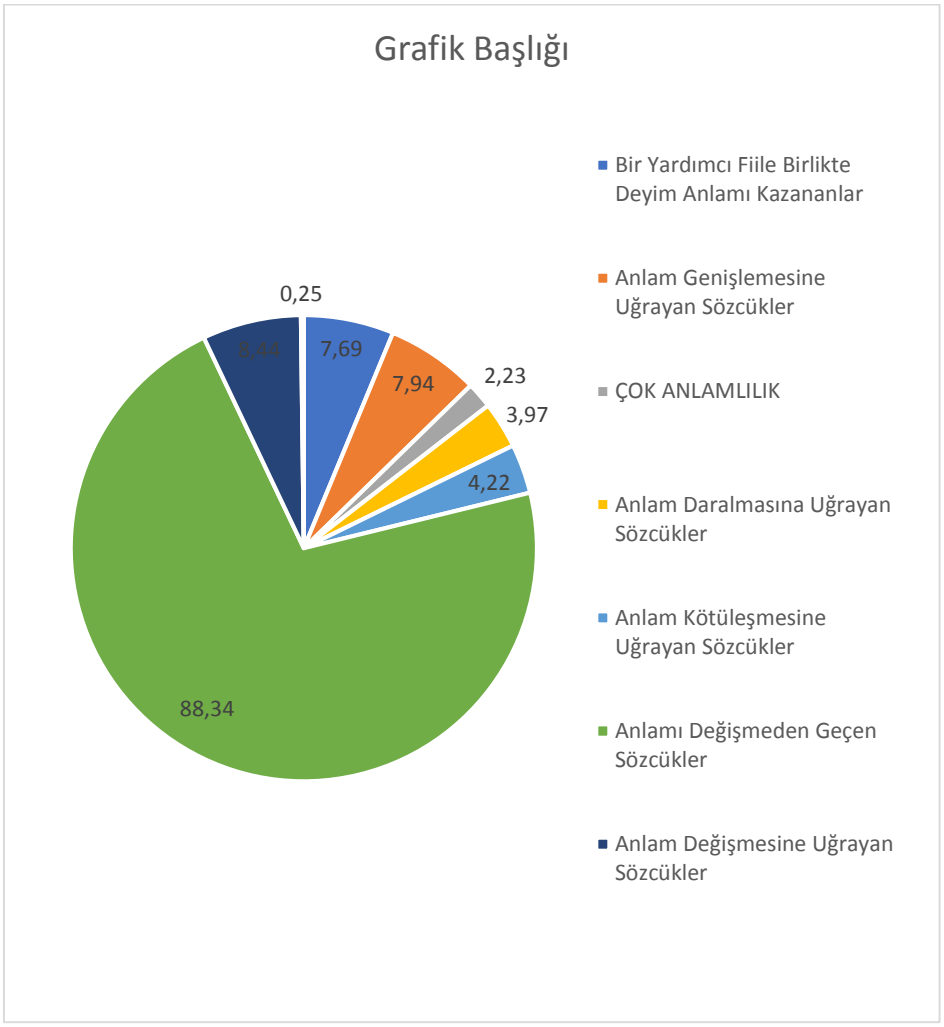
Anlam Genişlemesine Uğrayan Sözcükler: 32 (%7,94)

Anlam Daralmasına Uğrayan Sözcükler:16 (%3,97)

Çok Anlamlılık: 9 (%2,23)

Bir Yardımcı Fiile Birlikte Deyim Anlamı Kazananlar Sözcük Sayısı: 31 (%7,69)

TDK Türkçe sözlükte karşılığı verilen, Yunanca Sözlükte karşılığı bulunmayan sözcük:1 (%0,25)

Grafik Başlığı
0,25
8,44
7,69
7,94
2,23
3,97
4,22
88,34
Bir Yardımcı Fiile Birlikte Deyim Anlamı Kazananlar
Anlam Genişlemesine Uğrayan Sözcükler
ÇOK ANLAMLILIK
Anlam Daralmasına Uğrayan Sözcükler
Anlam Kötüleşmesine Uğrayan Sözcükler
Anlamı Değişmeden Geçen Sözcükler
Anlam Değişmesine Uğrayan Sözcükler

KAYNAKLAR

A. Turan Alkan, *Altıncı Şehir,* Ötüken Yay., İstanbul, 1997.

Ahmet Bican Ersilasun, *Yeniçağ Gazetesi* 2 Şubat 2011.

Ahmet Buran *"Yabancı Diller Karşısında Türkçe"* Türk Yurdu, Şubat-Mart 2001, s.79-82)

Ahmet Hamdi Tanpınar *19 uncu Asır Türk Edebiyatı Tarihi* Çağlayan Kitapevi, İst.,1985, s.27

Ali. Güler, *Türk Yunan İlişkileri,* Kara Harp Okulu Basımevi, Ankara, 1999, s.7-15.

Andreas Tietze, *XVI. Asır Türk Şiirinde Gemici Dili, Fuat Köprülü Armağanı*, DTCF Yay., Ankara, 1943, s. 501-519.

Berke Vardar, *Açıklamalı Dilbilim Terimler Sözlüğü,* ABC Kitabevi, Ankara, 1998.

Bilge Umar, *Türkiye'deki tarihsel Adlar*, İnkılap ve Aka Yay., İstanbul 1993.

Cafer Çiftçi *Bab-ı Âli'nın Avrupa'ya çevrilmiş iki gözü: eflak ve boğdan'da Fenerli Voyvodalar (1711-1821) Uluslararası ilişkiler, cilt7 sayı 26, Yay. 2010, s.27-48*

Doğan Aksan *Türkçenin Söz Varlığı* Bilgi Yayınevi, Ankara,2018

Doğan Aksan, *Köktürkçeden Bugüne Türkçede Ödünçlemeler Üzerine Bir Sözcük İstatistiği Araştırması Türk Dili,* TDK Yay. Ankara, 1977, s. 345.)

Enver Ziya Karal, *Osmanlı Tarihi*, TDK Yay., Ankara, 1995, s. 42-43, N. *Iorga A History of Roumania Land, People, civilisation,* Trans by. Joseph McCabe, Londra, 1925, s.182.

Etimolojik Türkçe Sözlük
(https://www.academia.edu/6829259/Etimolojik_T%C3%BCrk%C3%A7e_S%C3%B6zl%C3%BCk_Kelime_K%C3%B6ken son erişim tarihi 17.08.2020)

Fuat Köprülü *Bizans Müesseselerinin Osmanlı Müesseselerine Tesiri Hk. Bazı Mülahazalar,* Türk Hukuk ve İktisat Tarihi Mec. I, 1931, s.262.

Günay Karaağaç *Türkçenin Alıntılar Sözlüğü* Akçağ Yay. Ankara 2015

Günay Karaağaç, *Alıntı Kelimeler Üzerine Düşünceler,* TDK Yay.Ankara,1998, s.499-510

Halil İnalcık, İsmail Erünsal, Heath w. Lowry, Feridun Emecen, Klaus Kreıser *Osmanlı Araştırmaları XXIX,* İstanbul 2007.

Hans Henrich Hock, *Principle of Historical Lingustic*, New York,1991, s.380

Hasan Eren *Türk Dilinin Etimolojik sözlüğü,* Ankara,1999

Herkül Millas ΚΟΙΝΩΝ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΚΑΙ ΤΟΥΡΚΙΚΩΝ, ΕΚΦΡΑΣΕΩΝ ΚΑΙ ΠΑΡΟΙΜΙΩΝ (*Türkçe Yunanca Ortak Kelimeler, Terimler ve Atasözleri)* ΠΑΠΑΖΗΣΗ ΕΚΔΟΣΕΙΣ, Δεκέμβριος 2008

Herkül Millas, *Geçmişten Bugüne Yunanlılar: Dil Din ve Kimlikleri*, İletişim Yay., İstanbul, 2003, s.195.

İbrahim Kelağa Ahmet *Skarlatos Vizantios'un Sözlükbilimdeki Yeri ve 1835 Tarihli sözlüğünde Tespit edilen Türkçe Alintılar.* Türkiyat mecmuası, c.27/2, 2017,135-169

İbrahim Kelağa Ahmet *Yunanca El Sözlüğü* Engin yay. Ankara. 2012

İsmet Parmaksızoğlu, *Rum Türk Ansiklopedisi*, 1978, XXVII, s.456.

Karl Memges *The Turkish Language and Peoples,* Wiesbaden: Otto Harrasowitz 1968, s.33.

Kerim Demirci, *Türkoloji için Dil Bilim, Konular, Kavramlar, Teoriler* Anı Yay. Ankara 2015.

Leyla Karahan, *Anadolu Ağızlarının Sınıflandırılması* TDK Yay., Ankara, 1996, s. 1-2.

Lyle Campbel, *Historical Linguistics: An Indroduction*, Edinburg University Press, 1998 s.59

Melek Özyetgin, *Tarihten Bugüne Türk Dili Alanı Türk Dili*, Dil ve Edebiyat Dergisi, 2010, s.323-323.

Muharrem Ergin, *Türk Dil Bilgisi,* Bayrak Yay., İstanbul, 2003, s. 23.

Mustafa Nihat Özön. *Türkçe Yabancı Kelimeler Sözlüğü*, İnkılap ve Aka Yay., İstanbul,1962, s.3

Mustafa Öner *Türkçede Rumca ve Yunanca Alıntılar,* Lefke Avrupa üniversitesi yayınları, 2008, 293-299.

Mustafa Özkan *Türk Dilinin Gelişme Alanları ve Eski Anadolu Türkçesi*, Filiz Kitabevi İstanbul 2000, s.27.

Mustafa Özkan, *İletişim Aracı Olarak Dil ve Kitle İletişim Araçlarında Türkçenin Kullanılışı Üzerine,* III. Uluslararası Türk Dil Kurultayı 1996, TDK Yay., Ankara 1999, s.871-881)

Mustafa Sarı, *Türkçenin Batı Dilleriyle İlişkisi,* TDK Yay., Ankara 2008, s.95

Mustafa Yağbasan, *Kültürlerarası etkileşim Bağlamında Türkçe ve Yunancadaki Ortak Sözvarlığının Değerlendirilmesi* Fırat ünv. Sosyal bil. Dergisi cilt 20, Sayı 1, sayfa 367-368.

Necmettin Hacıeminoğlu, *Harezm Türkçesi ve Grameri,* İst. Ünv. Edb. Fak. Yay., İstanbul 1977.

Nicolae Iorga, *A History of Roumania: Land, People, Civilisation*, Trans. By Joseph McCabe, Londra, T. Fisher Unwin, 1925, s.182

Nişanyan Sözlük (WEB SİTESİ https://nisanyansozluk.com/ son erişim tarihi 17.08.2020)

Nuray Mert, *Sunuş, Osmanlı'da Gündelik Hayatın Değişimi* (Nevin Meriç), Kaktüs Yay.İstanbul, 2000.s.11)

Nurettin Demir, Emine Yılmaz, *Türk Dili El Kitabı* Grafiker Yay. Ankara 2003, s. 84.

P. Georgidas, *Die Lautlichen Veranderungen Der Türkischen Lehnwörter im Griechhischen,* Münih 1974.

Panagiotis Kiranudis, *Morfologia ton Turkikon Danion tis Ellinikis Glossas,* İnstituto Neoellinikon Spudon Yay., Selanik (Thessaloniki), 2009, s. 26.

Robert Dankoff, *Armenian Loanwords in Turkish,* Otto Harrasowitz, Wieshaben,1995, s.11

Speros Vryonis *Byzantine Constantinople and Ottoman İstanbul*, The Ottoman City and its Parks, ed. Irene Bierman Rıfat Abou el-Haj, New Rochelle, Newyork,199, s.675.

Süer Eker, *Çağdaş Türk Dili*, Grafiker Yay., İstanbul, 2006, s.162.

Süleyman Kaan Yalçın *Rusya'da yaşayan Türklerin Konuşma Dillerinin Yazı Diline Dönüştürülme Süreci ve Ötekileştirme Ekseninde İzlenen Dil Politikaları*, Turkish Studies (Türkiye Dışındaki Türkler Dosyası), Volume 3/7 2008, s. 662.

Şemseddin Sami, *Kamus-ı Türk-i,* İstanbul, 1978, s. 1570.

TDK Türkçe sözlük Türk Dil Kurumu Yay. Ankara 2011

TDK *Türkçe Sözlük,* TDK Yay., Ankara 2011, s.2617.

Uriel Heyd, The Isreal Oriental Society, Jerusalem, 1954, s.76

Zeynep Korkmaz "*Batı Kaynaklı Yabancı Kelimeler ve Dilimiz Üzerine Etkileri*," *Türk Dili Üzerine Araştırmalar,* TDK Yay., 1995, s. 948-959.

ΕΛΛΗΝΟ ΤΟΥΡΚΙΚΟ ΛΕΞΙΚΟ ΡΟΔΟΜΟΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ Αθήνα 1994